

S. BEDAE VENERABILIS, DOCTORIS ECCLESIAE, HOMILIAE GENUINAE

PARS IV

HOMILIA LIV.

MATTH. VIII.

In illo tempore ascendens Jesus in naviculam, secuti sunt eum discipuli multi. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. Et accesserunt, et suscitaverunt eum discipuli ejus, dicentes: Domine, salva nos, perimus, etc.

Ingrediente Domino in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus; non imbecilles, sed firmi et stabiles in fide, mansueti et pii, spernentes mundum; non duplici corde, sed simplici. Hi ergo secuti sunt eum, non tantum gressus ejus sequentes, sed magis sanctitatem comitantes et justitiam ejus consectantes.

Et ecce tempestas magna facta est in mari ita ut navis operiretur fluctibus. Cum enim multa magna et miranda ostendisset in terra, transiit in mare, ut et ibidem adhuc excellentiora opera demonstraret, quatenus terrae marisque Dominum se esse cunctis ostenderet. Fecit turbari mare, commovit ventos, concitavit fluctus. Cur hoc? Ideo ut discipulos mitteret in timorem, et suum auxilium postularent, suamque potentiam rogantibus manifestaret. Illa tempestas non ex sese oborta est, sed potestati paruit imperantis ejus qui educit ventos de thesauris suis, qui terminum mari arenam constituit. Dixit enim ei: Usque huc venies et non supergredieris, sed in

temetipso confringentur fluctus tui? Hujus ergo jussione et praecepto orta est tempestas in mari, propter occasiones superius memoratas. Facta est tempestas magna et non pusilla, ut magnum opus et non pusillum ostenderetur: quantoque fluctus naviculae irruebant, tanto magis timor discipulos conturbabat, ut plus magis desiderarent ad liberandum se mirabilia Salvatoris. Dominus vero dormiebat. O res mirabilis et stupenda! is qui numquam obdormiit dormit, is qui coelum et terram gubernat dormit, is qui non dormit neque dormitat, ipse dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore, sed vigilabat deitate; dormiebat corpore, sed conturbabat mare, erigebatque fluctus, et apostolos conterrebat, suam ostensurus potentiam; dormiebat corpore sicuti et ad puteum de itinere lassus vel fatigatus sedebat, demonstrans quia vere humanum portabat corpus, quod corruptibile induerat. Ipso corpore dormiebat, deitate vero concitabat mare et iterum deplacabat. Dormiebat itaque corpore ut apostolos suscitaret et evigilare faceret. Praecipue autem omnes nos nequaquam animo dormiamus, neve intellectu aut prudentia, sed vigilare in omni tempore, et jubilate Domino, et salutem ab eo postulare studeamus. Nam ipse qui dormiebat corpore, illud sanctum verbum dicit: Ego dormio et cor meum vigilat (Cant. V, 2). Ad quem accedentes discipuli suscitabant eum dicentes: Domine, salva nos, perimus. Tanto fuerant metu conterriti et paene animo alieni, ut irruerent in eum, et non modeste, aut leniter suggererent, sed turbulenter suscitarent eum dicentes: Domine, salva nos, perimus. O beati, o veraces Dei discipuli, Dominum Salvatorem vobiscum habetis, et periculum timetis! Vita vobiscum est, et de morte solliciti estis; maris turbatorem trementes, creatorem ejus praesentem ita suscitatis, quasi non possit dormiente corpore fluctus sedare vel mitigare. Sed quid respondent hi dilectissimi discipuli? Parvuli, inquit, sumus adhuc infirmi et nondum robusti, ideoque timemus, ideoque trepidamus; necdum vidimus crucem, necdum nos

confirmavit passio Domini et resurrectio, non ascensio in coelis, nec missi descensio sancti Spiritus Paracleti; propterea fragilitate nutamus, a Domino increpationem pusillae fidei supportamus, toleramus libenter, voluntarie sustinemus; unde et nunc dicente Domino: Quare conturbati estis, pusillae fidei; cur non habetis fortitudinem, cur non confidentiam et fiduciam apud vos tenetis? Et si mors irrueret, nonne eam debuistis constantissime sustinere? Ad omne enim quidquid evenerit fortitudo necessaria est, ad omne periculum vel tribulationem usque ad animae exitum. Similiter et contra delicias, et divitias, et honores terrenos, animi fortitudo tenenda est, ut neque extollaris, o homo, neque in superbiam erigaris, non despicias inimicos, neque humiles spernas neque obliviscaris Dominum, neque derelinquas Creatorem, nec existas ingratus. Si ergo in necessitate et in periculis fortitudo necessaria est, ut viriliter cum fide tolereis universa, multo magis contra delicias, ut dictum est, et luxurias fortitudo necessaria est, ne in muscipulam incidas diaboli. Quare ergo turbati estis, pusillae fidei, si potentem me super terram cognovistis? Quare non creditis quod et in mari potens sim? Si Deum me vere esse Creatorem omnium suscepistis, quare non creditis quod ea quae a me facta sunt in mea habeam potestate? quare ergo dubitastis, modicae fidei? Qui pusillum credit arguetur, et qui nihil credit contemnetur; fragiles in fide corripientur, alieni omnino a fide punientur. Tales fuerunt Judaei et pagani, ideoque in malis suis evanuerunt. Tales etiam haeretici, ideoque in die iudicii damnabuntur.

Tunc surgens imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. Scriptum fuit: Et exsurrexit tamquam dormiens Dominus, tamquam potens crapulatus a vino. Et percussit omnes inimicos suos in posteriora (Psal. LXXVII); et nunc surgens imperat ventis et mari sicut Creator, sicut suis ut potens, ut Dominus imperavit ventis et mari

primitus ante discipulos, ut venientes firmarentur in fide; et potentia Deitatis occulta imperabat et comminabatur ei, magis autem regebat, et placabat illud secundum quod quidam ait: Potentia mitigavit mare. Imperavit ergo ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna. De magno vento et tempestate magna, mari conturbato et tumentis, facta est magna tranquillitas. Decet enim hunc magnum magna et miranda facere; ideoque paulo ante magna accinctus potentia magnifice conturbavit profundum maris; et nunc iterum in eo ipso ostendens suae magnificentiam potestatis, tranquillitatem magnam fieri iussit. Haec ideo ut nimium conturbati magnifice exhilarati laetarentur. Dedit enim per haec omnia nobis Dominus figuram et doctrinae imaginem, ut et in omni conturbatione et contumelia teneamus patientiam, stabiles simus, fidem non deseramus. Et si omnis iste mundus tamquam mare ebulliat, atque in furore consurgat, et si omnes venti et vertigines daemonum undique saeviant, et si omnis, ut diximus, tempestas maris, id est, omnis principatus et potestates mundi concitentur, et in tumore iracundiae spument aut furiant super sanctos, et si adhuc usque ad coelum sese extollant, ut tempestates maris malignantes et dolos et fremitus concitantes adversum aliquem vestrum, nolite timere, nolite turbari, nolite contremiscere, nolite deficere. Omnes enim quotquot in fidei navicula cum Domino navigatis, omnes enim quotquot in hac nimium sanctae Ecclesiae navicula cum Domino per hunc undosum supernatatis mundum, et si ipse Dominus dormiat, pio somno vestram patientiam et tolerantiam exspectans, vel impiorum poenitentiam et conversionem sustinens, alacriter accedite ad eum, orationibus instantes, atque cum propheta dicentes: Exsurge, quare obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas nos in finem (Psal. XLIII). Et iterum: Exsurge, Domine, adjuva nos, et redime nos propter nomen tuum (Psal. XXVI). Et ipse surgens increpat ventis, his aeris daemonum spiritibus.

Ipsi enim maris tempestates commovent, hoc est amaros et elatos concitant fluctus hujus principes mundi, ad persecutiones sanctis omnibus immittendas, ad contumelias fidelibus ingerendas. Omnibus Dominus increpat, et comminatur, omnia mitigat, facitque tranquillitatem magnam circa corpus et spiritum, pacem Ecclesiae et serenitatem mundo. Quomodo namque saepius consilia infidelium commota sunt adversus veram fidem et firmam Ecclesiam, aliquoties paganorum, aliquoties haereticorum, quemadmodum saepius sicut maris fluctus irruebant comminantes et conterrentes hujus principes mundi, per omnia perdere se Ecclesiae filios arbitrantur; sed surgens Dominus increpavit daemonum ventis, et omnes evanescere fecit audaces adversarios fidei, magnamque pacem et tranquillitatem dedit Ecclesiae suae.

Homines autem illi in navicula mirati sunt. Qui homines? scilicet, hanc habentes naviculam. Naviculae nomine ne putes hic apostolos significatos. Nusquam enim invenimus praeter errorem sic cognominari Domini discipulos; sed semper aut apostoli aut discipuli nominantur. Mirabantur ergo illi homines, hi qui cum illo ambulabant, hi quorum erat navicula, illi qui in eadem navicula sese transigebant; hi mirabantur. Et admiratione dignum fuit mare a profundo commotum mitigari, ejusque elatos deplacari fluctus, ventos sitientes compesci. Mirabantur ergo dicentes: Qualis est iste, quia venti et mare obediunt ei! Non interrogantes dicunt: Qualis est cui mare et venti obediunt? Qualis est iste! hoc est, quantus, quam fortis, quam potens, quam magnus! Qualis est iste, major Moyse, potentior Elia! Illi enim ambo, quorum unus ligno mare percusso cum labore discedit, alius Jordanem pertransiit: iste vero uno verbo mandat illis qui non habent verba, et obediunt ei. Hi qui non habent auditum obtemperant; hi qui prudentiae et intellectus expertes sunt inclinantur jubenti; quibus neque loquela,

neque, ut diximus, sermo est obediunt, in eadem substantia in qua sunt, et sua natura moventur, et jussioni deserviunt ad confusionem mortalium, ad condemnationem corruptibilium. Jubet mari, et non contemnit; dicit ventis et tempestatibus, et mox compescuntur; jubet omni creaturae, et non supergreditur jussionem ejus; et unum hominum genus, et unum quod secundum similitudinem Dei honorificandum est, cui verbum et prudentia data est, hi soli homines resistunt, hi tantum inobedientes sunt, hi soli contemnunt, ideoque et hi soli in judicio damnabuntur, et a justitia punientur velut deteriores multis animalibus, vel his qui sine spiritu et anima sunt in isto mundo. Mirabantur ergo illi quia mare compescuit et venti mitigati sunt. Admiremur et nos quando benignitates et benevolentias ostendit circa nos Dominus, quando de periculis nos salvare dignatur, quando de tumultibus nos liberat, quando ab inimicis insequentibus eruit nos. Miremur, et mirantes gratias agamus, gratiae obaudiamus, obaudientes timeamus, timentes diligamus, ut aeternae Charitatis ab eodem haeredes efficiamur. Mirabantur dicentes, Qualis est iste! Sicut homo videtur, et sicut Deus potentiam ostendit: Sicut unus carnalium putatur esse, et super omnia carnalia magna ostendit mirabilia: dormit sicut homo, et imperat mari et ventis sicut Deus; in navicula sedet, et omnem creaturam jussione inclinatur ubi vult Jesus Christus Dominus noster, qui cum Deo Patre vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LV. IN NATALI DIVAE MARIAE VIRGINIS.

MATTH. I.

Initium sancti Evangelii secundum Matthaeum: Liber generationis Jesu Christi, filii David, filii Abraham, etc.

Beatus Matthaeus evangelista, dilectissimi, non immerito inter caetera coelestium secretorum animalia facie hominis describitur (Ezech. I), quia longe ab antiquis patribus exordium Evangelii sumens, lucidius caeteris genealogiam Dominicae humanitatis praenotavit. At sciendum est quia horum omnium nomina allegorici et moralis sensus plene in se contineant intellectus, Abraham pater multarum gentium, Isaac gaudium, Jacob supplantator, Judas confessio interpretatur; Phares divisio, Zara oriens, Esron sagittam videns, Tamar palma dicitur; Aram electus, Aminadab populus spontaneus, Naason augur fortis, Salmon sensibilis accipitur; Boos in ipso fortitudo, Raab lata, Obeth serviens, Ruth festinans subauditur; Jesse incendium, David manu fortis, vel desiderabilis, Salomon pacificus, Urias lux mea Deus, Bethsabee filia juramenti subintelligitur; Roboam latitudo populi, Abia pater Dominus, Asa tollens, Josaphat Dominus judicavit exprimitur; Joram excelsus, Ozias robustus Domini dicitur; Joathan perfectus, Achas apprehendens dicitur; Ezechias fortitudo Domini, Manasses obliviosus, Amon fidelis, Josias salus Domini interpretatur; Jechonias praeparatio Domini, Salathiel petitio mea Deus, Zorobabel iste magister, Abiud pater meus iste interpretatur; Eliacim Dei resurrectio, Azor adjutus, Sadoc justus, Joachim frater meus subintelligitur; Eliud Deus meus, Eleazar Deus adjutor, Mathan donum, Jacob supplantator exprimitur: Joseph appositus, sive auctus, Maria illuminatrix, sive stella maris, Jesus salvator, sive salutaris, Christus unctus interpretatur. Igitur per hos patriarchas Christus Dominus noster veniens in mundum, horum omnium in se ipso allegorice gessit officium, et in eorum interpretatione nominum nostram salutem designavit. In Abraham pater est omnium credentium, in quo, juxta Apostolum, omnes clamamus: Abba pater (Rom. VIII). In Isaac gaudium est omnium fidelium, de quo angelus dixit: Ecce annuntio vobis gaudium magnum quod erit omni populo (Luc. II). In

Jacob supplantator est, quia ipse subnervavit et contrivit diabolum, vastatorem humani generis, et vasa ejus diripuit (Matth. XII, Luc. XI). In Juda confessio, quia ipse dixit: Confiteor tibi, Pater coeli et terrae (Matth. XI). In Phares divisio, quia segregat oves ab haedis, id est, bonos a malis, electos a reprobis (Matth. XXV). In Zara oriens, sicut scriptum est: Visitavit nos oriens ex alto (Luc. I). In Tamar palma victoriae, sicut ipse dixit: Confidite, quia ego vici mundum (Joan. XVI). In Aram electus, de quo Pater loquitur: Ecce puer meus quem elegi, electus meus, dedi super eum Spiritum meum (Isai. XLIII). In Aminadab populus spontaneus, qui sponte posuit animam suam, ut nos efficeret sibi populum spontaneum, Deoque acceptabilem (Joan. X). In Naason augur, id est propheta fortis, cum dicit: Cum venerit Filius hominis in majestate sua, tunc sedebit ut judicet orbem terrae in aequitate (Matth. XXV; Psal. XCV). In Salomone sensibilis, id est intellectualis, de quo scriptum est: Ipse autem ut vidit cogitationes eorum (Matth. IX). Et iterum: Dominus novit cogitationes hominum (Psal. XCIII). Et: Scrutans corda et renes Deus (Psal. VII). In Boos fortitudo in ipso est, quia a nemine fortitudinem accepit, de quo dictum est: Dominus fortis et potens, Dominus potens in praelio (Psal. XXIII); et ipse in Evangelio: Omnia traham ad meipsum (Joan. XII). In Raab latitudo potentiae ejus exprimitur, quem totus non capit orbis, et cujus regni non erit finis (Dan. VII; Luc. I). In Obeth serviens, quia non venit ministrari, sed ministrare, formam servi accipiens (Matth. XX). In Ruth festinans ad salutem nostram, qui festinanter vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire (I Tim. II), dicens in Evangelio: Poenitentiam agite, appropinquabit enim regnum coelorum (Matth. III). In Jesse incendium agnoscitur ut ait: Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat (Luc. XII)? Et sicut Joannes dicit: Ipse vos baptizabit in spiritu et igne (Luc. III). In David desiderabilis, quia speciosus erat forma prae filiis hominum (Psal. XLIV). In eodem manu fortis,

quando flagellum de funiculis in manu tenens, in mensam vendentium et ementium multitudinem ejecit de templo (Luc. XIX, Joan. II); vel quando diabolum vicit, et calumniatorem nostrum contrivit. In Salomone pacificus, sicut ipse dixit: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis (Joan. XIV). Et Apostolus: Ipse est pax nostra, qui facit utraque unum (Ephes. II). In Bethsabee filius juramenti, de quo dictum est: Juravit Dominus, et non poenitebit eum, tu es sacerdos in aeternum (Psal. CIX). In Roboam latitudo populi est, cum dicit: Multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno coelorum (Matth. VIII). In Abia pater Dominus, qui ait: Nolite vocare vobis patrem in terra; unus est enim Pater vester, qui in coelis est (Matth. XXIII). In Asa tollens, de quo Joannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Joan. I). In Josaphat iudex, quia ipse est iudex vivorum et mortuorum (Act. X), sicut ipse ait: Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio (Joan. V). In Joram excelsus, quia ipse ascendit super omnes coelos, ut adimpleret omnia (Ephes. IV). Et ut Psalmista dicit: Excelsus super omnes gentes Dominus, et super coelos gloria ejus (Psal. CXII). In Ozia robustus Domini, quia ipse captivitatem humani generis in manu robusta liberavit, et in alta coelorum deduxit (Psal. LXVII; Ephes. IV). In Joathan perfectus, sicut in Evangelio ait: Nos enim decet adimplere omnem justitiam (Matth. III). In Achaz apprehendens, qui coelum palmo ponderavit, et terram pugillo concludit (Isai. XL). In Ezechia fortitudo Domini, quia, juxta Apostolum, Christus Dei virtus est, et Dei sapientia (I Cor. I). In Manasse obliviosus iniquitatis, sicut scriptum est: In qua die conversus fuerit peccator ab iniquitate sua, omnium iniquitatum ejus non recordabor (Ezech. XVIII). In Amon fidelis, juxta Paulum, ut misericors fieret et fidelis pontifex ad Dominum (Hebr. II); et, juxta Joannem, qui est testis fidelis (Apoc. III). In Osia salus Domini, quia omnis quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit (Joel. II). In Jechonia praeparatio Domini, qui

ait: Si abiero, et praeparavero vobis locum (Joan. XVI). In Salathiel petitio mea Deus, qui ait: Pater sancte, conserva eos quos dedisti mihi (Joan. XVII). In Zorobabel magister publicanorum peccatorum, ut eos ab errore viae suae revocaret, et sic, ut ipse ait: Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus (Matth. XXIII). In Abiud pater meus: quia ipse est Pater, et caput omnium credentium (Rom. IV). In Eliacim Domini resurrectio, ut ait: Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me, non morietur in aeternum, sed ego resuscitabo eum in novissimo die (Joan. XI). In Azor adjutus, ut ait: Qui me misit mecum est, et non reliquit me solum (Joan. VIII). Et iterum: Opera quae ego facio, a meipso non facio, sed Pater qui mecum est, ipse facit opera (Joan. XIV). In Sadoc justus, sicut scriptum est: Ut sit ipse justus, justificans eos qui ex fide Abrahae sunt (Rom. III). In Joachim frater meus, ut ait: Si quis fecerit voluntatem Patris mei qui in coelis est, ipse meus frater, et soror et mater est (Matth. XII). In Eliud Deus meus, quia ipse est Deus ex substantia Patris ante saecula genitus, qui in patibulo crucis dixit: Heli, heli, hoc est, Deus Deus meus (Matth. XXVII; Psal. XXI). In Eleazar Deus adjutor, quia ipse est adjutor in opportunitatibus, in tribulatione (Psal. IX), et protector omnium sperantium in se (Psal. XVII). In Mathan donum, quia ipse ascendens in altam captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus; et quia per ipsum Pater Deus omnia dona perdonavit (Psal. LXVII; Ephes. IV). In Jacob, ut supra diximus, supplantator est hostis antiqui, qui fidelibus dedit potestatem calcandi super serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici (Luc. X). Joseph auctus, cui dedit Pater gentes in haereditatem suam, et in possessionem suam terminos terrae (Psal. II); vel augmentum vitae aeternae est, sicut ipse dixit: Ego veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant (Joan. X). In sancta et perpetua virgine Maria, stella maris ipse est, id est, lux mundi, sicut ipse ait: Ego sum lux mundi (Joan. VIII). Et Joannes: Erat lux vera, quae illuminat omnem

hominem venientem in hunc mundum (Joan. I). In proprio nomine Jesu salutaris, vel salvator est, angelo apponente qui ait: Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum (Matth. I). Idem vero Christus, id est, unctus appellatus est, quem unxit Deus Pater in humanitate oleo laetitiae (Psal. XLIV), id est, unctione Spiritus sancti, in sacerdotem et regem sempiternum, quatenus Christianos ex suo nomine vocatos per id quod Salvator est, a peccatis salvaret: per id quod sacerdos est, Deo Patri reconciliaret: per id quod rex est, in regnum sempiternum collocaret. Moraliter hae quoque interpretationes nominum ad nostram aedificationem multimodis pertinere noscuntur. Sicut Christus ubique nostrae salutis gerebat causam, ita et patriarcharum nomina nostrum profectum designant. In Abraham, ut patres simus multarum virtutum, et haereditatis jure multiplicationem bonorum possideamus. In Isaac, ut gaudium habeamus in Domino, et non in mundo, juxta hoc quod ipse dixit: Gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in coelo (Luc. X). Et, juxta Apostolum: Gaudete in Domino semper (Philipp. IV). In Jacob, ut supplantatores simus vitiorum nostrorum, et carnale desiderium vivaci pede a diaboli potestate calcemus. In Juda, ut, secundum Psalmistam, praeveniamus faciem Domini in confessione, et confiteamur nomini sancto ejus (Psal. XCIV; Psal. CIII). In Phares, ut dividamus nos ab impiis, et abstrahamus nos ab omni fratre ambulante inquiete, et non communicemus operibus ejus malis (II Thess. III). In Zara, ut lucifer verus oriatur in cordibus nostris, et sol justitiae splendeat in nobis ubique (Sap. V); et ut luceat lux nostra coram hominibus, ut videant opera nostra bona, et glorificent Patrem nostrum qui in coelis est (Matth. V). In Esron, ut sagittae simus salutis Domini (IV Reg. XIII), ut dici de nobis possit: Sagittae potentis acutae (Psal. CXIX). In Thamar, ut cum palma victoriae pompas diaboli, et concupiscentias mundi superemus propter eum qui dilexit nos (I Joan. II). In Aram, ut simus genus electum, regale

sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, et annuntiemus virtutes ejus, qui nos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum (I Petr. II). In Aminadab, ut spontaneus Domini populus simus, in aedificationem corporis Christi (Ephes. IV). In Naason, ut, auguriis gentium derelictis, divinis promissis fidem adhibeamus. In Salmon, ut sensibiles, id est, intellectuales veritatis Dei, et factores inveniamur, quia non auditores legis, sed factores justificabuntur (Rom. II; Jac. I). In Boos, ut, juxta Apostolum, confortemur in Domino, et in potentia virtutis ejus, succincti lumbos nostros in veritate, induti lorica justitiae, sumentes scutum fidei, et galeam salutis, et gladium spiritus, quod est verbum Dei (Ephes. IV). In Raab, ut latum mandatum Domini nimis diligenter observantes (Psal. CXVIII), Dominum Deum ex toto corde, tota anima, tota virtute diligamus, et proximum sicut nosmetipsos amplectamur (Matth. XXVI; Deut. VI). In Obeth, ut serviamus Domino per spiritum timoris, et dilectione sancta (Psal. II), quatenus rationabile sit obsequium nostrum (Rom. XII), et acceptabile fiat sacrificium nostrum (Dan. III). In Ruth, ut festinantes ingredi in illam requiem, id est, in coelestem Hierusalem, dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes (Galat. VI), quia non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus (Hebr. XIII). In Jesse, ut incensum orationum nostrarum in ara cordis nostri, in spiritu contribulato Domino offeramus, cum Psalmista dicentes: Dirigatur, Domine, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo (Psal. CXL). In David, ut manu fortes contra Goliath spiritualem pugnantes (I Reg. XVII), et exhibentes corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, desiderabile templum efficiamur Spiritui sancto (Rom. XII). In Salomone, ut quantum ex nobis est, cum omnibus hominibus pacem habeamus, illud Dominicum intendentes: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur (Matth V). In Bethsabee, ut juramentum omnimodis custodiamus, ne perjurio incidamus in

laqueum diaboli (Matth. V; Jac. V). In Uria, ut lux nostra Deus sit, videlicet, ut eum sequentes non ambulemus in tenebris mortis, sed habeamus lumen vitae (Joan. VIII). In Roboam, ut longe lateque per orbem terrarum populus dispersus, unitatem spiritus in vinculo pacis et charitatis habeamus, unum Deum, unam fidem, unum baptisma profiteamur (Ephes. IV), de corde puro et conscientia bona, et fide non ficta (I Tim. I). In Abia, ut charitatem fraternitatis invicem diligentes (Rom. XII), unum patrem habeamus Dominum in coelis, qui nos voluntarie genuit verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturae ejus (Jac. I), et benedictionem haereditate possideamus, et gloriemur in spe gloriae filiorum Dei (Rom. V). In Asa, ut tollamus membra nostra de luto et sterquilinio vitiorum, ne serviant immunditiae et iniquitati ad iniquitatem, sed justitiae in sanctificationem (Rom. VI), quia non vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem (I Thes. IV). In Josaphat, ut recte judicemus omni personae, sicut scriptum est: Recte judicate, filii hominum (Psal. LVII); et quodcumque volumus ut faciant nobis homines, faciamus et illis (Matth. VII; Tob. IV); similiter scientes, quia mensura qua mensi fuerimus, remetietur nobis (Marc. IV; Matth. VII; Luc. VI). In Joram, ut excelsi vel sublimes in Domino effecti, quae sursum sunt quaeramus, ubi Christus est ad dexteram Dei sedens; quae sursum sunt sapiamus, non quae super terram (Coloss. III), quoniam omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum (Jac. I). In Ozia, ut robusti in Domino effecti, in omnibus persecutionibus nostris, et tribulationibus quas sustinemus, exemplum accipiamus laboris et patientiae prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini Jesu. In Joathan, ut perfecti simus, sicut et Pater noster coelestis perfectus est (Matth. V); in omnibus nos ipsos exemplum praebentes (Tit. II), et docentes omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum (Coloss. I). In Achaz, apprehendamus disciplinam, ne quando irascatur Dominus, et pereamus

de via justa (Psal. II), quae Christus est, qui dixit: Ego sum via, veritas, et vita (Joan. XIV). In Ezechia, ut fortes Domini resistamus adversario nostro diabolo, qui tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret (I Petr. V); non in nostra virtute confidentes, sed Domini fortitudinem cum propheta collaudantes: Fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem (Isai. XII). In Manasse, ut obliviosi simus injuriarum nostrarum, et his qui contra nos agunt, propter nomen Domini ignoscamus, ne illud maledictum incurramus: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI; Luc. XI). In Ammon, ut fideles in fide radicati et fundati (Coloss. II), in omnibus sumamus scutum fidei, in quo possimus omnia tela nequissimi ignea extinguere (Ephes. VI). In Josia, ut salutem Domini et animarum semper deposcamus, ne obcaecemur in infidelitate, ne claudicemus in viis mandatorum ejus, ne surdi ad audiendum verbum Dei efficiamur, ne moriamur in peccatis, sed ut salvemur semper ab eo qui salvos facit sperantes in se (Psal. XVI). In Jechonia, ut praeparati simus in adventu Domini secundo, vigilantes et orantes, ne intremus in tentationem (Matth. XXVI), sed cum illis intrare ad nuptias mereamur, de quibus ipse dicit: Beati sunt servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigilantes (Luc. XII). In Salathiel, quatenus petitio nostra ad Deum semper dirigatur, ut gaudium nostrum sit plenum (Joan. XVI), non hujus saeculi moerore permistum, sed infinita beatitudine sempiternum; et hoc in nomine Salvatoris, ut impetrare possimus quod petimus. In Zorobabel, ut magistri simus veritatis, prohibentes magisteria et confusiones haereticorum, et quae verbis docemus, exemplis commendemus, ne de nobis Dominus dicat: Quare tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, et projecisti sermones meos retrorsum (Psal. XLIX). In Abiud, ut sit nobis Deus in patrem, et nos illi in filios, habentes spiritum adoptionis, in quo clamamus

Abba pater (Rom. VIII). Si autem filii et haeredes, haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Christi (Ibid.). In Eliacim, ut resurgamus a tumultis vitiorum ad celsitudinem virtutum, de terrenis ad coelestia, de morte ad vitam, de Gaza ad Galilaeam, id est, de inferno ad aeternam transmigrationem, ubi sancti ibunt de virtute in virtutem, donec videbitur Deus Deorum in Sion (Psal. LXXXIII). In Azor, ut adjuti divina gratia, cuncta nobis adversantia patienter supportemus, et Dominum adiutorem nostrum cum Psalmista collaudemus: Dominus adiutor et protector meus, et in ipso speravit cor meum, et adjutus sum (Psal. XXVII). In Sadoc, ut justii appareamus ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela (Luc. I), ut cum justis mereamur audire vocem dicentis: Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est a constitutione mundi (Matth. XXV). In Joachim, ut fratres Jesu Christi mereamur appellari, non per cognationem carnis, sed per unctionem Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde (Tit. III), ut facientes voluntatem ipsius sobrie et juste et pie vivendo in hoc saeculo (Tit. II), ad Patrem suum, et Patrem nostrum, ad Deum suum, et Deum nostrum ascendere possimus in futuro (Joan. XX). In Eliud, ut nullum habeamus Deum, nisi Dominum Jesum Christum, cui omne genu flectitur, et omnis lingua confitetur (Philipp. II), et ut ipsi soli sacrificium laudis immolemus, et vota nostra reddamus (Psal. XLIX), ipsumque solum adoremus, quem oportet adorari in spiritu et veritate (Joan. IV). In Eleazar, ut nullum quaeramus adiutorem, nisi Dominum Jesum Christum, qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus (Ephes. III), et ut quodcumque facimus in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini faciamus (Coloss. III), dicentes cum Propheta: Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit coelum et terram (Psal. CXXIII). In Nathan, ut donum supernae gratiae, spiritum, scilicet, sapientiae et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis,

spiritum scientiae et pietatis, spiritumque timoris Domini retinentes, discretionem habeamus inter bonum et malum, quae est mater omnium virtutum (Isai. XI). In Jacob, ut supplantemus a nobis zizania vitiorum, et plantemus in nobis aromata virtutum, ut sicut cinnamomum et balsamum aromatizans, et quasi myrrha electa odorem demus (Eccli. XXIV), et plantati in domo Domini, floreamus in aeternum ante Deum (Psal. XCI). In Joseph, ut de die in diem, virtuti virtutem, sanctificationi sanctificationem apponentes, merito et numero augeamur, et in eo crescamus in salutem, et ut per scalam in coelum erectam quotidie de gradu ad gradum ascendamus, donec spiritualiter formetur Christus in nobis (Galat. IV). In sancta et perpetua virgine Maria, quae stella maris vel illuminatrix interpretatur, ut illuminatores mundi, id est, doctores sanctae Ecclesiae simus, et in cordibus credentium lumen fidei et amorem Christi per doctrinam veritatis et exempla sanctitatis oriri faciamus, et Deo habitaculum praeparemus. In Jesu Domino nostro, ut salvatores animarum nostrarum esse valeamus, manifeste declaratur. Quisquis enim in fide, spe et charitate, vigiliis, jejuniis et orationibus, castitate, sobrietate, eleemosynarum largitione, dilectioneque Dei et proximi, usque in finem perseveraverit, et converti fecerit peccatorem ab errore viae suae salvabit animam ejus a morte, et operit multitudinem peccatorum (Jac. V). In Christo autem, ut ita Christiani simus, quatenus sicut ille ambulavit, et nos ambulemus (I Joan. II); et sicut ille pro nobis animam suam posuit, ita et nos pro fratribus nostris animas deponamus (I Joan. III); et sicut ipse horum nominum interpretationes in se naturaliter gerebat, ita et nos in omni activa et contemplativa vita spiritaliter, ut dictum est, recolamus. Ad hoc enim Christus passus est, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus (I Petr. II), et abnegemus nosmetipsos, et tollamus crucem nostram, et sequamur eum (Luc. IX), perducentem nos ad gloriam sempiternam, quam oculus non vidit, nec auris

audivit, nec in cor hominis ascendit, quam praeparavit Deus diligentibus se. Ipsi honor, laus et imperium per infinita saecula saeculorum. Amen.

**HOMILIA LVI.
IN VIGILIIS DIVI MATTHAEI APOSTOLI.**

LUC. V. MATTH. IX. MARC. II.

In illo tempore, vidit Jesus publicanum, nomine Levi, sedentem ad telonium, et ait illi, Sequere me, etc.

Idem Levi qui Matthaeus est, sed Lucas Marcusque propter verecundiam et honorem evangelistae, noluerunt nomen ponere vulgatum. Ipse autem Matthaeus juxta illud quod scriptum est: Justus accusator sui est (Prov. XVIII), in primordio sermonis Matthaeum se et publicanum nominat, ut ostendat legentibus nullum debere conversum de salute diffidere, cum ipse de publicano in Apostolum, de teloniaro in Evangelistam sit repente mutatus.

Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. Intelligens Matthaeus quid sit veraciter Dominum sequi, relictis omnibus, sequitur. Sequi enim, imitari est. Ideoque ut pauperem Christum, non tam gressu quam affectu consecrari potuisset, reliquit propria, qui rapere solebat aliena, perfectaue nobis abrenuntiationis saeculi formam tribuens. Tanta enim cupiditate sequendi Dominum ductus est, ut in nullo prorsus hujus vitae respectum vel cogitationem sibimet reservaverit, propter quod justa mercede, dum humana sedulus negotia deserit, dominicorum fidelis dispensator meruit esse talentorum.

Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua. Qui domicilio Christum interno, maximis delectationibus

exuberantium pascitur voluptatum. Itaque Dominus libenter ingreditur, et in ejus qui crediderit recumbit affectum. Et hoc est bonorum operum spiritale convivium, quo dives populus eget, pauper epulatur.

Et erat turba multa publicanorum, et aliorum, qui cum illis erant discumbentes. Viderunt publicanum a peccatis ad meliora conversum, locum invenisse poenitentiae, et ob id etiam ipsi non desperant salutem.

Et murmurabant Pharisei et Scribae eorum, dicentes ad discipulos ejus: Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? Convivantibus cum Domino publicanis, Pharisei murmurantes de jejunio gloriantur. Ubi primo legis et gratiae quanta sit distantia declaratur, quia qui legem sequuntur, jejunae mentis famem patiantur aeternam; qui vero verbum in interioribus animae receperunt alimenti coelestis, et fontis ubertate recreati, esurire et sitire non possint. Deinde retributionis futurae species praefiguratur, quando epulantibus cum Christo electis, perfidia superbiorum jejuna torquebitur, quibus dicitur: Meretrices et publicani praecedent vos in regnum Dei (Matth. XXI). Quod sit per Matthaei electionem fides gentium, quae prius mundi lucris inhiabant, sed nunc corpus Christi sedula devotione reficiuntur, exprimitur, profecto supercilium Phariseorum, Judaeorum invidiam, qua degentium salute torquentur, insinuat.

Et respondens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni vocare justos, sed peccatores in poenitentiam. Suggillat Scribas et Phariseos, qui justos se putantes, peccatorum consortia declinabant. Seipsum namque medicum dicit, qui miro medicandi genere vulneratus est propter iniquitates nostras, et livore ejus sanati sumus (Isai. LIII; I Petr. II). Sanos autem et justos appellat eos qui

ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiae Dei non sunt subjecti (Rom. X), qui ex lege praesumentes Evangelii gratiam non quaerunt. Porro male habentes, et peccatores vocat eos, qui suae fragilitatis conscientia devicti, nec per legem justificari posse videntes, Christi se gratiae poenitendo submittunt. Ubi simul ostenditur quod non in pristinis vitiis permanentes, ut Scribae et Pharisaei murmurabant, sed poenitentiam agentes Publicani venerint ad Jesum; et ipse quoque Jesus convivia peccatorum, ut occasionem haberet docendi, et spiritales invitatoribus suis praeberet cibos, adire dignatus sit. Denique cum frequenter pergere ad convivium describatur, nihil refertur aliud nisi quid ibi fecerit, quid docuerit, et ut humilitas Domini eundo ad peccatores, et potentia doctrinae ejus in poenitentium conversione, monstretur.

HOMILIA LVII. IN DIE ASSUMPTIONIS MARIAE.

LUC. X.

In illo tempore, intravit Jesus in quoddam castellum, et mulier quaedam Martha nomine, excepit eum in domum suam, etc.

Duae istae Domino dilectae sorores duas vitas spiritales, quibus in praesenti sancta exercetur Ecclesia, demonstrant. Martha quidem actuaalem, qua proximo in charitate sociamur, Maria vero contemplativam, qua in Dei amore suspiramus. Activa enim vita est panem esurienti tribuere, verbo sapientiae nescientem docere, errantem corrigere, ad humilitatis viam superbientem proximum revocare, infirmantis curam gerere, quae singulis quibusque expediant, dispensare, et commissis nobis, qualiter subsistere valeant, praevidere. Contemplativa vero vita est, charitatem quidem Dei et

proximi tota mente retinere, sed ab exteriori actione quiescere, soli desiderio conditoris inhaerere, ut nil jam agere libeat, sed, calcatis curis omnibus ad videndam faciem sui Creatoris animus inardescat, ita ut jam noverit carnis corruptibilis pondus cum moerore portare, totisque desideriis appetere, illis hymnidicis angelorum choris interesse, admisceri coelestibus civibus, de aeterna in conspectu Dei incorruptione gaudere.

Quae etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Haec utrique vitae congruere, nemo qui dubitet. Et contemplativae quidem uniformis perfectio est, exutam mentem in cunctis habere terrenis, eamque quantum humana imbecillitas sinit, unire cum Christo. Activae vero, quam frequens sit ministerium, gentium Magister edocet (II Cor. XI, XII), qui celeberrimis Epistolarum dictis suos pro Christo terra marique labores, sua pericula commemorat. In quibus etiam visiones et revelationes Domini commendans, non minus se in speculativa virtute, quod perpaucis est imitabile, consummatum fuisse significat. Unde dicit: Sive enim mentem excedimus Deo, sive sobrii sumus vobis (II Cor. V).

Quae stetit, et ait: Domine, non est tibi curae, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut adjuvet me. Et illorum persona loquitur, qui, adhuc divinae contemplatione ignari, solum quod didicere fraternae dilectionis opus Deo placitum ducunt, ideoque cunctos qui Christo devoti esse velint huic mancipandos autumant. Et bene Martha stetisse, Maria secus pedes Domini sedisse describitur, quia vita activa laborioso desudat in certamine, contemplativa vero, pacatis vitiorum tumultibus, optata jam in Christo mentis quiete perfruitur.

Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha sollicita es et turbaris circa plurima. Porro unum est necessarium. Et beatus David solum hoc necessarium homini esse definiens, Deo jugiter inhaerere desiderat, dicens: Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam (Psal. LXXII). Et alibi: Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae, ut videam voluntatem Domini, et visitem templum sanctum ejus (Psal. XXVI). Una ergo et sola est theoria, id est, contemplatio Dei, cui merito omnia justificationum merita, universa virtutum studia postponuntur.

Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea. Ecce pars Marthae non reprehenditur, sed Mariae laudatur. Neque enim bonam partem elegisse Mariam dicit, sed optimam, ut etiam pars Marthae indicaretur bona. Quare autem pars Mariae sit optima, subinfertur cum dicitur: Quae non auferetur ab ea. Activa etenim vita cum corpore deficit. Quis enim in aeterna patria panem esurienti porrigat, ubi nemo esurit? Quis potum tribuat sitiienti, ubi nemo sitit? Quis mortuum sepeliat, ubi nemo moritur? Cum praesenti ergo saeculo vita aufertur activa; contemplativa autem hic incipitur, ut in coelesti patria perficiatur. Quia amoris ignis qui hic ardere inchoat, cum ipsum quem amat viderit, in amore amplius ignescit. Contemplativa ergo vita minime aufertur, quia subtracta praesentis saeculi luce perficitur.

**HOMILIA LVIII.
IN COMMEMORATIONE DIVINAE VIRGINIS
MARIAE, DE EVANGELIO: «EXTOLLENS VOCEM
QUAEDAM MULIER.»**

LUC. XI.

Factum est autem cum haec diceret, extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti, etc.

Magnae devotionis et fidei haec mulier ostenditur, quae Scribis et Pharisaeis Dominum tentantibus et blasphemantibus, tanta ejus incarnationem prae omnibus sinceritate cognoscit, tanta fiducia confitetur, ut et praesentium procerum calumniam, et futurorum confundat haereticorum perfidiam. Nam sicut tunc Judaei sancti Spiritus opera blasphemando verum consubstantialemque Patri Dei Filium negabant, sic haeretici postea negando Mariam semper virginem, sancti Spiritus operante virtute nascituro ex humanis membris unigenito Deo carnis suae materiam ministrasse, verum consubstantialemque matri filium hominis fateri non debere dixerunt. Sed si caro Verbi Dei secundum carnem nascentis a carne Virginis matris pronuntiatur extranea, sine causa venter qui eam portasset, ubera quae lactassent, beatificantur. Qua enim consequentia ejus lacte credatur nutritus, cujus semine negatur esse conceptus? Cum ex unius ejusdemque fontis origine secundum physicos uterque liquor emanare probetur. Nisi forte putanda est virgo sementivam suae carnis materiam nutriendo in carne Dei Filio suggerere potuisse, incarnando autem quasi majori et inusitato miraculo minime potuisse. Sed huic opinioni obstat Apostolus dicens: Quia misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege (Galat. IV). Neque enim audiendi sunt, qui legendum putant, natum ex muliere, factum sub lege, sed factum ex muliere, quia conceptus in utero virginali, carnem non de nihilo, non aliunde, sed materna traxit ex carne. Alioquin nec vere Filius hominis diceretur, qui originem non haberet ex homine. Et nos igitur his contra Eutychem dictis extollamus vocem cum Ecclesia catholica, cujus haec mulier typum gessit, extollamus et mentem de medio turbarum, dicamusque Salvatori: Beatus venter qui

te portavit et ubera quae suxisti. Vere enim beata parens, quae, sicut quidam ait (Sedulius) enixa est puerpera regem.

*Qui coelum terramque tenet per saecula, cujus
Numen, et aeterno complectens omnia gyro,
Imperium sine fine manet; quae ventre beato
Gaudia matris habens cum virginitatis honore,
Nec primam similem visa est, nec habere sequentem.*

At ille dixit: Quinimo, beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud. Pulchre Salvator attestationi mulieris annuit, non eam tantummodo, quae Verbum Dei corporaliter generare meruerat, sed et omnes qui idem Verbum spiritaliter auditu fidei concipere, et boni operis custodia vel in suo, vel in proximorum corde parere, et quasi alere studuerint, asseverans esse beatos. Quia et eadem Dei genitrix et inde quidem beata, quia Verbi incarnandi ministra est facta temporalis; sed inde multo beatior, quia ejusdem semper amandi custos manebat aeterna. Qua sententia sapientes Judaeorum clam percutit, qui Verbum Dei non audire et custodire, sed negare et blasphemare quaerebant. Unde et recte dicitur: Beati qui audiunt Verbum Dei, et custodiunt illud; quia non auditores legis, juxta Jacobi apostoli sententiam, justificabuntur apud Deum, sed factores legis (Jac. I). de quo et psalmista ait: Beati qui custodiunt iudicium et faciunt justitias in omni tempore (Psal. CV); quia illis merces in gloria retribuetur sempiterna; ubi contemplantes faciem Dei, laudes ei in perpetuum cantabunt; qui in Trinitate et unitate perfecta regnat et permanet Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LIX. DE SANCTA MARIA VIRGINE.

Hodie, fratres charissimi, celebramus festivitatem sanctae Mariae, Dei Genitricis quae hodie translata est in coelum de mundo, ut pro nobis oret Filium, quia mundus deletus esset, nisi per preces sanctae Mariae sustineatur. Quia legimus, postquam coelos ascendit ipsa, assidue stat coram Deo, orationem pro peccatis nostris effundens, et justos retinet ne cadant, peccatores confortat ne pereant; diligit virgines, si in vera virginitate consistant; custodit viduas, si permaneant in vera viduitate. Legimus quid fecit erga clericum quemdam, qui fuit Romae de nobili genere ortus: pater et mater, frater et soror occiderant, solus superstes, multos habebat honores, multas possessiones, capellamque vicinam domui suae in honore Beatae Mariae consecratam, in qua quotidie omnes horas sanctae Mariae decantabat. Parentes autem ejus coeperunt eum omnes stringere, ut duceret uxorem, sed noluit per longum tempus, et cum consisterent stringendo, voluntati eorum concessit. Desponsaverunt autem ei conjugem de melioribus Romae. Factum est cum dies nuptiarum esset constitutus, venerunt parentes ejus cum honore, et celebrabant nuptias cum laetitia, sicut usus est. Illi vero ascendentes equos, recordatus est clericus quod beata Maria numquam dereliquerat eum, ascendit et ipse cum aliis, ut cum honore adduceret uxorem; cum rediisset, cantabant cymbalis et citharis, et caeteris instrumentis. Et clericus recordans quod adhuc non cantaverat nonam de sancta Maria, ait militibus: Praeparate mensas, et ea quae praeparanda sunt secundum ordinem nuptiarum, et ego vadam ad ecclesiam cantare nonam de sancta Maria, et postea revertar ad vos. At illi coeperunt tristari dicentes: Sic faciunt alii qui conjugem ducunt, vadunt cantare matutinas? Postquam ille aperuit ostium ecclesiae, vidit eam plenam lumine et ardore et beatam Mariam sedentem ante altare. Et terrore percussus cecidit in terram quasi mortuus; ipsa autem veniens, tenuit manum ejus, et ait: Noli timere, ego sum amica tua, quam semper

dilexisti et in mente habuisti, nunc autem me dereliquisti et aliam accepisti, quare hoc fecisti? Nonne sum amica tua? Nonne sum satis pulchra? An quaeris aliam, quae habet majorem pulchritudinem quam ego? Et ille nimis timens, respondit: Quae es, Domina mea, non te cognosco, sed te video pulchram et tam honestam, ut non habeatur talis in coelo, nam odor a te progrediens replet me, quod me credo esse in paradiso. Respondit Maria: Ego sum beata Maria, mater Christi, tu vero mihi hactenus servisti; sed cur, me derelicta, aliam desponsasti? Noli me derelinquere propter mulierem mortalem et parvo tempore durabilem. Hoc dicto evanuit ab oculis ejus. Ipse vero postquam nonam dixit, rediit ad palatium in quo milites eum exspectabant, et constringebant eum dicere, quare tantam moram fecisset; quibus ille ait: Quicumque de parentibus meis meam ducat uxorem, quia amplius non habeo aliam, nisi beatam Mariam, cui die ac nocte servire desidero. Sponsa haec audiens, tristis et dolens ad domum patris rediit. Clericus vero accessit ad beatum Zephirum papam, qui eo tempore erat, quaerens consilium, quid facere deberet; qui praecepit ei ut omnia quae haberet donaret ecclesiae in qua visionem viderat, et fieret ibi monachus, et serviret ibi Deo et beatae Mariae omnibus diebus vitae suae, quae eum de laqueo diaboli liberavit. Nunc autem, fratres, serviamus semper tali reginae, quae non derelinquit sperantes in se. Cum diligat orationes sanctorum, et exaudiat, multo magis matrem suam exaudit pro peccatoribus exorantem; et ipse in cruce expansus commendavit eam beato Joanni evangelistae, ut eam custodiret die ac nocte, quamdiu esset in hoc saeculo. Et beatus Joannes implevit quod sibi commendatum fuit. Cum appropinquassent dies et tempus, in quo Dominus eam voluit de hoc saeculo tollere, ut semper vicina ante faciem suam oraret pro peccatoribus, vocavit eam dicens: Veni ad me, dilecta mea, sponsa mea, mater mea, tempus est ut exaltem te super omnes angelos et archangelos, et caeteras virtutes,

quae sunt in coelo, et sis in conspectu meo semper: die dominica portabo te in coelum. At illa venit statim, nuntians Joanni, quae ei Dominus dixerat. Tunc beatus Joannes ait: Oremus pariter ut Dominus noster, Filius tuus, transmittat nobis omnes apostolos, ut serviant tibi. Illis vero orantibus, omnes apostoli in qualicumque loco orabant, rapti et adducti fuerunt ante ostium, ubi erat beata Maria, et steterunt cum ea usque quo Filius ejus assumpsit eam in coelum, ubi nunc stat in conspectu ejus, non cessans pro peccatoribus exorare. Toto igitur affectu confugiamus ad eam venire, ut per suas orationes ducat nos ad illa gaudia ubi ipsa manet cum Filio sine fine.

HOMILIA LX. IN NATALI DIVI BARTHOLOMAEI APOSTOLI.

LUC. XXII.

In illo tempore, facta est contentio inter discipulos Jesu, quis eorum videretur esse major, etc.

Sicut bonis esse moris solet, in Scripturis semper exempla Patrum praecedentium, quibus ad meliora proficiant, quibus agnitis de suis actibus humilientur, inquirere, sic e contrario reprobi, si quid forte in electis reprehensibile reperiunt, quasi suas ex eo nequitas obtecturi, aut pro justo defensuri, libentissime solent amplecti. Ideoque multo ardentius legunt quod facta est contentio inter discipulos Christi quis eorum videretur esse major, quam quod multitudinis credentium erat cor unum, et anima una (Act. IV). Multo recolunt tenacius quod facta est dissensio inter Barnabam et Paulum, ita ut discederent ab invicem (Act. XV), quam quod idem Paulus ait: Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis? nonne homines estis (I Cor. V)? quasi nobis infirmitas sanctorum imitanda proponatur, et non illud potius quia convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in

bello (Hebr. XI), hoc maxime in loco, ubi et ipsa contentionis eorum causa est nobis incognita. Neque enim credibile est quia juxta hoc quod alibi praecipitur: **Contendite intrare per angustam portam (Luc. XIII), honore se invicem praeveniando certarint (Rom. XII). Verum qualibet ex causa contenderint, nos potius non carnales adhuc discipuli quid gesserint, sed spiritualis Magister quid jusserit, videamus.**

Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic; sed qui major est in vobis fiat sicut junior, et qui praecessor est, sicut ministrator. Certantibus de prioratu discipulis, pius Magister eos non initae contentionis arguit, sed formam quam sequantur humilitatis modesta ratione describit. In qua tamen forma obtinenda majores et praecessores, id est doctores Ecclesiae, non minima discretione opus habent, ne, videlicet, regum gentium instar, dominari subjectis, seque ab eis gaudeant supervacuis laudibus attolli, sed, ad exemplum Regis aeterni, quasi juniores eis quibus regendis praesunt efficiantur ac ministri. Quia nimirum necesse est ut sic bene agentibus per humilitatem sint socii, quatenus contra delinquentium vitia per zelum justitiae sint erecti, ut et bonis in nullo se praeferant, et cum pravorum culpa exigit, potestatem protinus sui prioratus agnoscant. Ne enim praesidentis animus ad elationem potestatis suae delectatione rapiatur, recte per quemdam sapientem dicitur: **Ducem te constituerunt, noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis (Eccli. XXXII). Hinc etiam Petrus ait: Non dominantes in clero, sed forma facti gregi (I Petr. V). Et tamen nonnumquam gravius delinquitur, si inter perversos plus aequalitas quam disciplina custodiatur. Quia enim falsa pietate superatus ferire Heli delinquentes filios noluit, apud districtum judicem semetipsum cum filiis crudeli damnatione percussit (I Reg. II). Unde necesse est, ut**

rectorem subditis et matrem pietas et patrem exhibeat disciplina. Atque inter haec sollicita circumspectione providendum, ne aut districtio rigida, aut pietas sit remissa.

Nam quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Ad verba exhortationis suimet adjungit exempla, quae Joannes Evangelista plenius commemorans, inter caetera scribit: Si ego lavi vestros pedes Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes (Joan. XIII): quamvis etiam verbo ministrandi possint omnia quae Deus in carne gessit intelligi. Nam et ipsum sui sanguinis sacramentum in ministrandum nobis se effundere significat, cum dicit: Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam redemptionem pro multis (Matth. XX); et hoc quoque majoribus Ecclesiae praecipuum ministrandi genus imitandum ostendens, ut non solum misericordiis eleemosynae, doctrinae salutaris, spiritualis exempli ministeria fratribus impendamus, verum etiam sicut ille pro nobis animam suam posuit, ita et nos pro invicem animas ponere discamus (I Joan. III).

Vos autem estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, regnum. Non inchoatio patientiae, sed perseverantia coelestis regni gloria donatur, quia nimirum perseverantia, quae alio nomine constantia vocatur, robur quoddam et fortitudo mentis, cunctarumque (ut ita dixerim) est columna virtutum: quae cum bene recta et firma consistit, nihil est certius, nihil tutius bonis moribus; quod si aliquo dejiciatur impulsa turbine, non sola labitur, omnia enim prorsus animi bona simul corruunt. Sicut ergo disposuit Pater Filio regnum, quem factum obedientem usque ad mortem, mortem autem crucis, exaltavit et donavit illi nomen quod est

super omne nomen (Philip. II); sic et Filius idem permanentes secum in tentationibus aeternum ducet in regnum. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus (Rom. VI); a cujus sublimitate promissi Judas [Iscariotes] infelix excipitur. Nam et antequam haec Dominus diceret, exisse credendus est, qui non modo permanere cum illo in tentationibus spreuit, verum ipsos tentationum ejus jovit auctores. Excipiuntur et illi qui, auditis incomprehensibilis sacramenti verbis, abierunt retro, et jam non cum illo ambulabant (Joan. VI). Non enim recedentes a Domino, nisi quotquot poenitendo redierunt, potuere salvari.

Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno. Mensa haec proposita omnibus sanctis ad fruendum, coelestis est gloria vitae, cibus potusque ille de quo alias dicitur: Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Matth. V), fruendo, scilicet, olim desiderato et amato gaudio veri et inconcussi boni.

Et sedeatis super thronos, judicantes duodecim tribus Israel. Haec est illa quam psalmus canit, immutatio dexteræ Excelsi (Psal. LXXVI), ut qui nunc humiles gaudent ministrare conservis, tunc super Domini mensam sublimes vitae perpetuae dapibus alantur; qui hic in tentationibus injuste judicati cum Domino permanent, illic cum eo super tentatores suos justiiudices veniant; et quanto huic mundo magna humilitate despecti sunt, tanto nunc acceptis sedibus majore culmine potestatis excrescant. Amen.

HOMILIA LXI. IN DIE SANCTO PASCHAE.

MARC. XVI. MATTH. XXVIII. LUC. XXIV. JOAN. XX.

In illo tempore, Maria Magdalena et Maria Jacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum, etc.

In Evangelio Lucae scriptum est quod revertentes a monumento paraverunt aromata et unguenta, et Sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. Mandatum ergo legis erat ut Sabbati silentium a vespera usque ad vesperam servaretur (Deut. V); ideoque religiosae mulieres, sepulto Domino, quandiu licebat operari, id est usque ad solis occasum, in unguentis praeparandis erant occupatae, ut Lucas scribit (Luc. XXIV). Et quia tunc prae angustia temporis opus explere nequibant, festinaverunt mox, transacto sabbato, id est, occidente sole, ubi operandi licentia remeaverat, emere aromata, sicut Marcus refert, ut venientes mane ungerent corpus ejus. Neque enim vespere Sabbati praeoccupatae jam noctis articulo, monumentum adire valuerunt.

Et valde mane una Sabbatorum veniunt ad monumentum, orto jam sole. Prima Sabbatorum prima dies est a die Sabbatorum, id est, requietionum, quam nunc diem Dominicam propter resurrectionem Domini Salvatoris mos ecclesiasticus appellat. Id ipsum autem est, cum una Sabbati, sive una Sabbatorum legimus, id est, una dies a Sabbatorum die, hoc est, requietionum, quae in Sabbatis custodiebantur. Sanctae autem mulieres quae Dominum fuerant secutae, cum aromatibus ad monumentum venerunt, et ei quem venientem dilexerant, etiam mortuo studio humanitatis obsequuntur. Et nos ergo in eum qui est mortuus credentes, si odore virtutum referti cum opinione bonorum operum Dominum quaerimus, ad monumentum profecto illius cum aromatibus venimus. Quod autem valde mane mulieres venerunt ad monumentum orto jam sole, id est, cum jam coelum ab Orientis parte albesceret, quod non fit utique nisi solis orientis vicinitate, juxta historiam quidem magnus

quaerendi et inveniendi Dominum fervor charitatis ostenditur; juxta intellectum vero mysticum nobis datur exemplum, illuminata facie decussisque vitiorum tenebris, odorem bonorum operum Domino, et orationum suavitatem offerre.

Et dicebant ad invicem: Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Quomodo lapis per angelum revolutus sit, Matthaeus sufficienter exponit (Matth. XXVIII). Sed revolutio lapidis mystice reserationem sacramentorum Christi, quae velamine litterae legalis tegebantur, insinuat. Lex enim in lapide scripta est, cujus ablato tegmine, gloria resurrectionis ostensa, et abolitio mortis antiquae, ac vita nobis speranda perpetua toto coepit orbe praedicari.

Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris coopertum stola candida, et obstupuerunt. Introeuntes ab oriente in domum illam rotundam, quae in petra est excisa, viderunt angelum sedentem ad meridianam partem loci illius, ubi positum fuerat corpus Jesu, hoc enim erat in dextris. Quia nimirum corpus quod supinum jacens caput habebat ad occasum, dexteram necesse est haberet ad austrum. Scribit autem Matthaeus quod angelum qui revolvit lapidem ab ostio monumenti, primo viderunt super ipsum lapidem sedentem, qui eas intrare in locum ubi Dominus erat positus jussit, et videre quod jam resurrexisset a mortuis (Ibid.). Scribit Lucas quod intrantes in monumentum duos angelos inibi stantes invenerint (Luc. XXIV). Illae ergo mulieres angelos vident, quae cum aromatibus venerunt, quia videlicet illae mentes supernos cives aspiciunt, quae cum virtutibus ad Deum per sancta desideria proficiscuntur. Notandum vero nobis est, quidnam sit quod in dextris sedere angelus cernitur. Quid namque per sinistram, nisi vita praesens? Quid vero per

dexteram, nisi perpetua vita signatur? Unde scriptum est: Laeva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me (Cant. VIII). Sinistram namque Dei Ecclesia, prosperitatem videlicet vitae praesentis, quasi sub capite posuit, quam intentione summi amoris premit; dextera vero Dei eam amplectitur, quia sub aeterna ejus beatitudine tota devotione continetur. Quia igitur Redemptor noster jam praesentis vitae corruptionem transierat, recte angelus qui nuntiare perennem ejus vitam venerat, in dextera sedebat. Qui stola candida coopertus apparuit, quia festivitatis nostrae gaudia nuntiavit. Candor etenim vestis splendorem nostrae denuntiat festivitatis. Nostrae dicamus an suae? Sed ut fateamur verius, et suae dicamus, et nostrae. Illa quippe Redemptoris nostri resurrectio, et nostra festivitas fuit, quia nos ad immortalitatem reduxit, et angelorum festivitas exstitit, quia nos revocando ad coelestia eorum numerum implevit. In sua ergo ac nostra festivitate angelus in albis vestibus apparuit, quia nos per resurrectionem Dominicam ad superna reducimur, coelestis patriae damna reparantur. Sed jam qui venientes feminas affatur audiamus.

Nolite expavescere: Jesum quaeritis Nazarenum crucifixum, surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. Nolite, inquit, expavescere. Ac si aperte dicat: Paveant illi qui non amant adventum supernorum civium; pertimescant qui carnalibus desideriis pressi, ad eorum se societatem pertingere posse desperant. Vos autem cur pertimescitis, quae concives vestros videtis? Unde et Matthaeus angelum apparuisse describens, ait: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, et vestimenta ejus sicut nix (Matth. XXVIII). In fulgure etenim terror timoris est, in nive autem blandimentum candoris. Quia vero omnipotens Deus et terribilis est peccatoribus, et blandus justis, recte testis resurrectionis ejus angelus et in fulgure

vultus et in candore habitus demonstratur, ut de ipsa sua specie et terreret reprobos, et mulceret pios.

Jesum quaeritis Nazarenum. Jesus Latino eloquio salutaris, id est, Salvator, interpretatur. At vero multi hoc nomine dici poterant tunc, non tamen substantialiter, sed nuncupative. Ideoque locus subjungitur, ut de quo Jesu dictum sit, manifestetur: Nazarenum; et causam protinus subdit, Crucifixum, atque addidit: Resurrexit, non est hic. Non est hic, dicitur, per praesentiam carnis, qui tamen nusquam deerat per praesentiam majestatis.

Sed ite, dicite discipulis ejus et Petro, quia praecedet vos in Galilaeam. Quaerendum est nobis cur, nominatis discipulis, Petrus designatur ex nomine. Sed si hunc angelus nominatim non exprimeret, qui magistrum negaverat, venire inter discipulos non auderet. Vocatur ergo ex nomine, ne desperaret ex negatione. Qua in re considerandum nobis est, cur omnipotens Deus eum quem cunctae Ecclesiae praeferrere disposuerat ancillae vocem pertimescere et seipsum negare permisit. Quod nimirum magnae actum pietatis dispensatione cognoscimus, ut is qui futurus erat pastor Ecclesiae in sua culpa disceret qualiter aliis misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit sibi, et tunc praeposuit caeteris, ut ex sua infirmitate cognosceret quam misericorditer aliena infirma toleraret. Bene autem de Redemptore nostro dicitur:

Praecedet vos in Galilaeam, ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. Galilaea namque transmigratio facta interpretatur. Jam quippe Redemptor noster a passione ad resurrectionem, a morte ad vitam, a poena ad gloriam, a corruptione ad incorruptionem transmigraverat. Et primum post resurrectionem in Galilea a discipulis videtur, quia resurrectionis ejus gloriam post laeti videbimus, si modo a vitiis ad virtutum celsitudinem

transmigramus. Qui ergo in sepulcro nuntiatur, in transmigratione ostenditur, quia is qui in mortificatione carnis agnoscitur, in transmigratione mentis videtur, qui cum Patre et Spiritu sancto, etc.

HOMILIA LXII. IN FERIA SECUNDA PASCHAE.

LUC. XXIV.

In illo tempore, duo ex discipulis Jesu ibant in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus, et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant, etc.

Stadium quo Graeci, auctore, ut dicunt, Hercule, viarum spatia mensurant, octava est pars milliarii, et ideo sexaginta stadia septem millia passuum et quingentos significant. Quod bene spatium itineris congruit eis qui de morte ac sepultura Salvatoris certi, dubii de resurrectione gradiebantur. Nam resurrectionem quae post septimam Sabbati facta est, octavo numero concinere quis ambiget? Discipuli ergo qui de Domino loquentes incedebant, sextum coepti itineris milliarium compleverunt, quia illum sine querela viventem usque ad mortem, quam sexta Sabbati subiit, pervenisse dolebant. Compleverunt et septimum, quia hunc in sepulcro quievisse non dubitabant. Verum de octavo dimidium tantum peregerunt, quia gloriam celebratae jam resurrectionis necdum perfecte credebant. Emmaus autem ipsa est Nicopolis civitas insignis Palaestinae, quae post expugnationem Judaeae sub Marco Aurelio Antonino principe restaurata, cum statu mutavit et nomen.

Et factum est dum fabularentur, et secum quaerent, et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis.

Loquentes de se Dominus appropinquans comitatur, ut et fidem suae resurrectionis eorum mentibus incendat, et occultae praesentia majestatis semper se quod promisit impleturum designet: Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi, ait, sum in medio eorum (Matth. XVIII).

Oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? Apparuit quidem Dominus discipulis, sed eis speciem quam recognoscerent non ostendit. Hoc ergo egit Dominus foris in oculis corporis, quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. Ipsi namque apud semetipsos intus et amabant et dubitabant; eis autem Dominus foris et praesens aderat, et quis esset non ostendebat. De se ergo loquentibus praesentiam exhibuit, sed de se dubitantibus cognitionis suae speciem abscondit.

Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus in Hierusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus? Peregrinum putabant eum, cujus vultum non agnoscebant; sed et revera peregrinus erat eis, a quorum naturae fragilitate, percepta jam resurrectionis ejus gloria, longe distabat. Peregrinus erat eis, a quorum adhuc fide utpote resurrectionis ejus nescia, manebat extraneus.

Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Jesu Nazaraeno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo. Prophetam et magnum fatentur, Filium Dei tacent, vel, scilicet, nondum perfecte credentes, vel solliciti ne inciderent in manus Judaeorum persequentium, quia nesciebant quis esset cum quo loquebantur, quod verum credidere celantes.

Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum; nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israel. Merito tristes incedebant, quia et seipsos quodammodo arguebant quod in illo redemptionem speraverint; quem jam mortuum viderant, nec resurrecturum credebant, et maxime dolebant eum sine culpa occisum, quia noverant innocentem.

Et nunc super haec omnia tertia dies est hodie, quod haec facta sunt. Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum; et non invento corpore ejus, venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Terruisse dicuntur merito eos, quorum mentibus plus de non invento corpore dominico moestitiam qua dolebant addere, quam denuntiata per angelos ejus resurrectione, gaudium quo recrearentur videre potuerunt.

Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. Cum ipse Lucas, supra, Petrum dixerit cucurrisse ad monumentum, et nunc Cleopham dixisse ipse retulerit quod quidam eorum ierant ad monumentum (Luc. XXIV), intelligitur attestari quod duo ierint ad monumentum, sed Petrum solum primo commemoravit, quia illi primitus Maria nuntiaverit.

Et ipse dixit ad eos: O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae! Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? Et incipiens a Mose, et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quae de ipso erant. Hoc nobis in loco non ulla Scripturam interpretandi, sed gemina nos ipsos humiliandi necessitas incumbit, qui neque in Scripturis quantum oportet edocti, neque ad implenda quae discere forte potuimus, quantum decet,

sumus intenti. Nam si Moses et omnes prophetae Christum locuti sunt, et hunc per angustiam passionis in gloriam suam intraturum, qua ratione se gloriantur esse Christianos, qui juxta virium suarum modulum neque Scripturas qualiter ad Christum pertineant investigare, neque ad gloriam quam cum Christo habere cupiunt per passiones tribulationum desiderant attingere?

Et appropinquaverunt castello quo ibant, et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est dies, et intravit cum illis. Nihil simplex Veritas per duplicitatem fecit, sed quod dicitur, finxit se longius ire, talem se exhibuit discipulis in corpore qualis apud illos erat in mente. Probandi autem erant si hi qui eum, etsi necdum ut Deum diligerent, saltem ut peregrinum amare potuissent. Sed quia esse extranei a charitate non poterant hi cum quibus Veritas gradiebatur, eum ad hospitium quasi peregrinum vocant. Cur autem dicimus vocant, cum illic scriptum sit, Et coegerunt illum? Ex quo nimirum exemplo colligitur quia peregrini non solum ad hospitium invitandi sunt, sed etiam trahendi.

Et factum est dum recumberet cum illis, accepit panem et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis, et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum. Quem in Scripturae sacrae expositione non cognoverunt, in panis fractione cognoscunt, audiendo praecepta Dei illuminati non sunt, faciendo illuminati sunt, quia scriptum est: Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur (Rom. II). Quisquis ergo vult audita intelligere, festinet ea quae jam intelligere potuit opere implere.

Et ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? Ignem,

inquit, veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat (Luc. XII). Ignem quippe Dominus in terram misit, cum afflatu Spiritus sancti cor carnalium incendit; et terra ardet, cum cor carnalium in suis prius voluptatibus frigidum relinquit concupiscentias praesentis saeculi, et incenditur ad amorem Dei. Nonne cor nostrum, inquit, ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? Ex audito quippe sermone inardescit animus, torporis frigus recedit, fit mens in superno desiderio anxia, a concupiscentiis terrenis aliena; amor verus qui hanc repleverit, in fletibus cruciat; sed dum tali ardore cruciatur, ipsis suis cruciatibus pascitur, audire ei libet praecepta coelestia, et quot mandatis instruitur, quasi tot facibus inflammatur.

Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem, et invenerunt congregatos undecim, et eos qui cum ipsis erant, dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. Jam erat fama quod resurrexerat Jesus ab illis mulieribus facta, et a Simone Petro, cui jam apparuerat. Hoc enim isti duo invenerunt loquentes, ad quos in Hierusalem venerunt. Fieri itaque potest ut timore prius in via noluerint dicere quod eum audierant resurrexisse, quando tantummodo angelos dixerunt visos esse mulieribus. Ignorantes enim cum quo loquerentur, merito possent esse solliciti, ne quid passim de Christi resurrectione jactantes in manus inciderent Judaeorum. Omnium ergo virorum primo Dominus apparuisse intelligitur Petro, ex his dumtaxat omnibus quos evangelistae quatuor et Paulus apostolus commemoraverunt. Loquitur enim ad Corinthios de Domino Paulus: Quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum Scripturas, et quia apparuit Cephae, et postea undecim (I Cor. XV).

Et ipsi narrabant quae gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. Praeter hoc

quod pro merito mentis eorum adhuc ignorantis quod oportebat Christum mori et resurgere, simile aliquid eorum oculi passi sunt non veritate fallente, sed ipsis veritatem percipere non valentibus, et aliud quam res est opinantibus, certi etiam mysterii causa factum est, ut eis in illo alia ostenderetur effigies, et sic eum non nisi in fractione panis agnoscerent, ne quisquam se Christum agnovisse arbitretur, si ejus corporis particeps non est, id est, Ecclesiae, cujus unitatem in sacramento panis commendat Apostolus dicens: Unus panis, unum corpus, multi sumus, ut cum eis benedictum panem porrigeret, aperirentur oculi eorum, et agnoscerent eum. Aperirentur utique ad ejus cognitionem, remoto, scilicet, impedimento quo tenebantur ne eum agnoscerent. Non autem incongruenter accipiamus hoc impedimentum in oculis eorum a Satana fuisse, ne agnosceretur Jesus, sed tamen a Christo facta est permissio usque ad sacramentum panis, ut unitate corporis ejus participata, removeri intelligatur impedimentum inimici, ut Christus possit agnosci, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, etc.

HOMILIA LXIII. IN DIE ASCENSIONIS DOMINI.

MARC. XVI.

In illo tempore, novissime recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis Jesus, et exprobravit incredulitatem illorum, et duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderunt, etc.

Quomodo novissime, quasi jam ultra eum non viderint? Novissimum quippe illud est, quo Dominum apostoli in terra viderunt, quando ascendit in coelum, quod factum est quadragesimo die post ejus resurrectionem. Numquid nam tunc exprobraturus erat

quod non credidissent eis qui eum viderant resurrexisse, quando jam et ipsi post resurrectionem toties eum viderant? Illud ergo accipiamus, post multas demonstrationes ejus, quibus per dies quadraginta discipulis suis praesentatus est, eum etiam novissime recumbentibus illis undecim apparuisse, id est, ipso quadragesimo die; et, quoniam jam erat ab eis ascensurus in coelum, hoc eis illo die maxime exprobrare voluisse, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant, antequam eum ipsi viderent, cum utique post ascensionem suam praedicantibus illis Evangelium, gentes quae non viderunt, fuerant crediturae. Post illam quippe exprobrationem secutus, ait idem Marcus:

Et dixit eis: Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae: qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Hoc ergo praedicaturi, quoniam qui non crediderit condemnabitur, cum id utique non crediderit quod non vidit, nonne ipsi primitus fuerant objurgandi, quod antequam Dominum vidissent, non crediderint eis quibus Dominus apparuisset? Quod vero dixit eis:

Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae. Numquid sanctum Evangelium vel insensatis rebus, vel brutis animalibus fuerat praedicandum, ut de eo discipulis dicatur: Praedicate omni creaturae. Sed omnis creaturae nomine potest omnis natio gentium designari. Ante enim dictum fuerat: In viam gentium ne abieritis; nunc autem dicitur: Praedicate omni creaturae, ut, scilicet, prius a Judaea apostolorum repulsa praedicatio, tunc nobis in adjutorium fieret, cum hanc illa ad damnationis suae testimonium superba repulisset.

Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Fortasse unusquisque

apud semetipsum dicat: Ego jam credidi, salvus ero. Verum dicit, si fidem operibus tenet. Vera etenim fides est, quae in hoc quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc est enim quod de quibusdam falsis fidelibus Paulus dicit: Qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant (Tit. I). Hinc Joannes ait: Qui dicit se nosse Deum, et mandata ejus non custodit, mendax est (I Joan. II). Cum autem dicatur: Qui vero non crediderit, condemnabitur, quid hic dicimus de parvulis, qui per aetatem adhuc credere non valent; nam de majoribus nulla quaestio est. In Ecclesia ergo Salvatori per alios parvuli credunt, sicut ex aliis ea quae illis in baptismo remittuntur peccata traxerunt.

Signa autem eos qui crediderint haec sequentur: In nomine meo daemonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super aegros manus imponent, et bene habebunt. Numquid quia ista signa non facimus, minime credimus? Sed haec necessaria in exordio Ecclesiae fuerunt: ut enim ad fidem cresceret, miraculis fuerat nutrienda. Quia et nos cum arbusta plantamus, tandiu eis aquam fundimus, quousque ea in terra convaluisse videamus. At si semel radicem fixerint, irrigatio cessabit. Hinc est enim quod Paulus dicit: Linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus (I Cor. XIV). An non habemus de his signis atque virtutibus quae adhuc subtilius considerare debeamus? Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritaliter facit quod tunc per apostolos corporaliter faciebat. Nam sacerdotes ejus cum per exorcismi gratiam manus credentibus imponunt, et habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud faciunt, nisi daemonia ejiciunt? Et fideles quique qui jam vitae veteris saecularia verba derelinquunt, sancta autem mysteria insonant, Conditoris sui laudes et potentiam, quantum praevalent narrant, quid aliud faciunt, nisi novis linguis loquentur? Qui dum bonis suis exhortationibus

malitiam de alienis cordibus auferunt, serpentes tollunt, et dum pestiferas suasiones audiunt, sed tamen ad operationem pravam minime pertrahuntur, mortiferum quidem est quod bibunt, sed non eis nocebit, qui quoties proximos suos in bono opere infirmari conspiciunt, dum eis tota virtute concurrunt, et exemplo suae operationis illorum vitam roborant qui in propria actione titubant, quid aliud faciunt, nisi super aegros manus imponunt, ut bene habeant? Quae nimirum miracula tanto majora sunt, quanto magis spiritalia; tanto majora sunt, quanto per haec non corpora, sed animae suscitantur.

Et Dominus quidem Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in coelum, et sedet a dextris Dei. Considerandum nobis est quid est quod Marcus ait: Sedet a dextris Dei, et Stephanus dicit: Video coelos apertos, et Filium hominis stantem a dextris Dei (Act. VII). Quid est quod Marcus hunc sedentem, Stephanus vero stantem se videre testatur? Sed scimus quia sedere judicantis est, stare vero pugnantis vel adjuvantis: Quia ergo Redemptor noster assumptus in coelum, et nunc omnia judicat, et ad extremum iudex omnium veniet, hunc post assumptionem Marcus sedere describit, quia post ascensionis suae gloriam, iudex in fine videbitur: Stephanus vero in laboris certamine positus, stantem vidit, quem adiutorem habuit, quia ut iste in terra persecutorum infidelitatem vinceret, pro illo de coelo illius gratia pugnavit. Sequitur:

Illi autem profecti praedicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante sequentibus signis. Quid in his considerandum est, quid memoriae commendandum, nisi quod praeceptum obedientia, obedientiam vero signa secuta sunt? Inter quae notandum quod Evangelium suum Marcus quanto tardius caeteris inchoavit, tanto in longiora scribendo tempora porrexit. Nam neque de nativitate ipsius Domini aut praecursoris ejus, neque de infantia vel pueritia

utriuslibet eorum aliqua commemorans, neque de nativitate Salvatoris altius scribens, excepto quod eum in capite Evangelii sui Filium Dei nominat, ab initio evangelicae praedicationis, quod per Joannem factum est, coepit, et ad illud usque tempus narrando pervenit, quo apostoli idem Evangelii verbum totum praedicatione disseminavere per orbem. Restat sane quaestio non minima, quomodo scripserit idem evangelista angelum dixisse mulieribus: Ite, dicite discipulis ejus et Petro, quia praecedet vos in Galilaeam, ibi eum videbitis, sicut dixit vobis (Marc. XVI), nec tamen ibi visum a discipulis Dominum, in ullo post haec Evangelii sui loco retulerit. Et quidem Matthaeus ab ipse discipulos dicit in Galilaeam (Matth. XXVIII), ibique Dominum vidisse et adorasse, et praeceptum ab eo accepisse eundi, docendi, baptizandi omnes gentes in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Attamen, inspecta aliorum Scriptura evangelistarum (Luc. XXIV), docet eum saepius antea visum discipulis, maxime ipso die resurrectionis ejus in Hierosolymis, et in castello Emmaus. Quare ergo specialiter se in Galilaeam praecessurum, et ibi a discipulis videndum praedixit, cum neque ibi solum, neque ibi primum fuerit visus? Videamus ergo cujus mysterii gratia secundum Matthaeum et Marcum resurgens ita mandaverit: Praecedam vos in Galilaeam, ibi me videbitis. Quod etsi completum est, tamen post multa completum est, cum mandatum sic sit (quamquam sine praejudicio necessitatis) ut aut hoc solum, aut hoc primum expectaretur fieri debuisse. Procul dubio ergo quoniam vox est ista non evangelistae narrantis quod ita factum sit, sed angeli ex mandato Domini et ipsius Domini, evangelistae autem narrantis, sed ita ab angelo et a Domino dictum sit, prophetiae dictum accipiendum est. Galilaea namque interpretatur vel transmigratio, vel revelatio. Prius itaque secundum transmigratiois significationem, quid aliud occurrit intelligendum: Praecedet vos in Galilaeam, ibi eum videbitis, sicut dixit vobis, nisi quia Christi gratia de

populo Israel transmigratura erat ad gentes, quibus apostoli praedicantes Evangelium nullo modo crederentur, nisi eis ipse Dominus viam in cordibus hominum praepararet? Et hoc intelligimus, praecedet vos in Galilaeam. Quod autem gaudentes mirantur, disruptis et evictis difficultatibus aperiri sibi ostium in Domino per illuminationem fidelium, hoc intelligitur, ibi eum videbitis, id est, ibi membra ejus invenietis, ibi vivum corpus ejus in eis qui vos susceperint agnoscetis. Secundum illud autem quod Galilaea interpretatur revelatio, non jam in forma servi intelligendum est, sed in illa, in qua aequalis est Patri, quam promisit apud Joannem dilectoribus suis cum diceret: Ego diligam eum, et ostendam illi meipsum (Joan. XIV). Non utique secundum id quod jam videbant, et quod etiam resurgens cum cicatricibus non solum videndum, sed etiam tangendum postmodum ostendit, sed secundum illam ineffabilem lucem qua illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (Joan. I), secundum quam lucet in tenebris, et tenebrae eum non comprehenderunt. Illuc nos praecessit, unde ad nos veniens non recessit, et quo nos praecedens non deseruit. Illa erat revelatio tamquam vera Galilaea, cum similes ei erimus, ibi eum videbimus sicuti est (I Joan. III). Ipsa erit etiam beatior transmigratio ex isto saeculo in illam aeternitatem, si ejus praecepta sic amplectamur, ut ad ejus dexteram aggregari mereamur. Tunc enim ibunt sinistri in combustionem aeternam, justi autem in vitam aeternam (Matth. XXV). Hinc illuc transmigrabunt, et ibi eum videbunt, quomodo non vident impii. Tolleatur enim impius ne videat claritatem Domini, et impii lumen non videbunt (Isai. XXVI). Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te unum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum (Joan. XVII), sicut in illa aeternitate cognoscitur, quo suos perducet per formam servi, ut eum liberi contemplantur per formam Domini. Quod nobis quoque praestare dignetur Jesus Christus, qui cum Patre et Spiritu sancto

**vivit et gloriatur Deus per immortalia saecula saeculorum.
Amen.**

**HOMILIA LXIV.
IN FESTO DIVI JOANNIS EVANGELISTAE
ANTE PORTAM LATINAM.**

MATTH. XX. MARC. X.

In illo tempore accedunt ad Jesum Jacobus et Joannes filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus, facias nobis, etc.

Matthaeus scribit haec matrem filiorum Zebedaei Dominum postulasse pro illis; sed Marcus ipsorum desiderium atque consilium volens aperire legentibus, tacet de interveniente matre, et ipsos potius dicit postulare, quod ipsorum rogatu per matrem noverat esse postulatum. Denique Dominus secundum utrumque evangelistam, non matri, sed ipsis respondit:

Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo? aut baptismo quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus. Nesciunt quid petant, qui sedem gloriae a Domino quam nondum merebantur inquirunt. Jam enim delectabat eos culmen honoris, sed prius viam habebant exercere laboris; desiderabant regnare sublimiter cum Christo, sed prius erat pati humiliter pro Christo. Nomine enim calicis sive baptismi, passionem designat martyrii, qua et ipsum, et illos decebat consummari. Unde et alibi de sua passione loquitur: Baptismo autem habeo baptizari, et quomodo coarctor usque dum perficiatur (Luc. XII)? Et eidem passioni appropians orabat, dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me (Ibid. XXVI).

Jesus autem ait eis: Calicem quidem quem ego bibo, bibetis, et baptismo quo ego baptizor, baptizabimini. Quaeritur quomodo calicem martyrii Zebedaei filii, Jacobus, videlicet, et Joannes biberint, aut quomodo baptismo Domini fuerint baptizati, cum Scriptura narret Jacobum tantum apostolum ab Herode capite truncatum (Act. XII), Joannes autem propria morte vitam finierit. Sed si legamus ecclesiasticas historias, in quibus fertur (Lib. III, c. 16) quia et ipse propter martyrium sit missus in ferventis olei dolium, et inde ad suscipiendam coronam Christi athleta processerit, statimque exsilio relegatus in Pathmos insulam sit, videbimus martyrio animum non defuisse, et bibisse Joannem calicem confessionis, quem et tres pueri in camino ignis biberunt (Dan. III), licet persecutor non fuderit sanguinem. Quod autem subjungit:

Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est, sic intelligendum est: Regnum coelorum non est dantis, sed accipientis. Non est enim personarum acceptio apud Deum (Act. X), sed quicumque talem se praebuerit, ut regno coelorum dignus sit, hic accipiet quod non personae, sed vitae paratum est. Si itaque tales estis qui consequamini regnum coelorum, quod Pater meus triumphantibus et victoribus praeparavit, vos quoque accipietis illud. Item: Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Non est meum dare superbis (hoc enim adhuc erant). Sed si vultis accipere illud, nolite esse quod estis. Aliis paratum est, et vos alii estote, et vobis paratum est. Quid est, alii estote? Prius humiliamini, qui jam vultis exaltari.

Et audientes decem, coeperunt indignari de Jacobo et Joanne. Decem apostoli non indignantur matri filiorum Zebedaei, nec ad mulierem audaciam referunt postulationis, sed ad filios, qui, ignorantes mensuram

suam, immodica cupiditate exarserunt. Quibus et Dominus dixerat: Nescitis quid petatis.

Jesus autem vocans eos, ait illis: Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis, et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, etc. Humilis Magister et mitis, nec cupiditatis immodicae duos arguit postulantes, nec decem reliquos indignationis increpat et livoris; sed tale ponit exemplum, quo doceat eum majorem esse qui minor fuerit, et illum dominum fieri qui omnium servus sit. Frustra igitur aut illi immoderata quaesierant, aut isti dolent super majorum desiderio, cum ad summitatem virtutum non potentia, sed humilitate veniatur. Denique sui proponit exemplum, ut si dicta parvi penderent, erubescerent ad opera. Et dicit:

Nam et Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret, et daret animam suam redemptionem pro multis. Nota, quod crebro diximus, eum qui ministraret Filium hominis appellari, et dare animam suam redemptionem pro multis, quando formam servi accepit, ut pro mundo sanguinem funderet. Et non dixit dare animam suam redemptionem pro omnibus, sed pro multis, id est, pro eis, qui credere voluerunt.

HOMILIA LXV. IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

LUC. VI. MATTH. VII.

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Non est arbor bona quae facit fructus malos, neque arbor mala faciens fructum bonum. Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam, etc.

Quia propitia divinitate, fratres charissimi, solemnia dedicationis ecclesiae celebramus, debemus ipsi congruere solemnitati quam colimus, ut sicut, ornatis studiosius ejusdem ecclesiae parietibus, pluribus accensis luminaribus, amplificato numero lectionum, addita psalmodum melodia, laetis noctem vigiliis ex more transegimus, ita etiam penetralia cordium nostrorum semper necessariis bonorum operum decoremus ornatibus. Semper in nobis flamma divinae pariter et fraternae charitatis augeat, semper in sanctuario pectoris nostri coelestium memoria praeceptorum, et angelicae modulationis dulcedo sancta resonet. Hi sunt enim fructus bonae arboris, hic boni thesaurus cordis, haec fundamenta sapientis architecti, quae nobis hodierna sancti Evangelii lectio commendat, nos non formam solummodo, sed virtutem potius habere pietatis. Quod etiam mystica veteris instrumenti nobis historia diligenter insinuat, quando vel Moyses tabernaculum, vel templum Domino Salomon, in sanctae Ecclesiae typum condidit. Utraque enim domus firmiter fundata esse refertur: tabernaculum quidem, quia compactos de tabulis habebat parietes, super bases argenteas, templum autem super lapides quadros in fundamentum suppositos. Ligna quoque erant imputribilia, e quibus et tabernaculum omne factum, et templum intus ornatum, ac desuper tectum fulgebat. Aurum etiam de thesauro bono optimum proferebatur, de quo et tabernaculi parietes intus et foris vestiti, et templi non tantum parietes, verum etiam laquearia, trabes, ostia, postes et pavimenta erant cooperta. Sed et vasa et utensilia domus utriusque cuncta paene aurea, neque haec nisi de auro purissimo fieri licebat. Fructus etiam arborum qui in domum Domini offerebantur, purissimi et exquisiti esse jubebantur, hoc est vitis, olivae, thuris, myrrhae, vel stactis, et caeterarum hujusmodi. Quae videlicet cuncta spiritualiter intellecta, veram nostrae fidei et operationis sinceritatem denuntiant. Domus namque utraque, ut diximus,

universalis Ecclesiae figuram praemonstrat. Neque incongruum quis arbitretur quod duae sunt domus Domini in mysterio factae, cum unam Christi domum esse ecclesiam nullus fidelis ambigat. Duae etenim sunt conditae domus ob significationem utriusque populi, in eandem fidem venturi, Judaei, scilicet, et gentilis. Unde bene tabernaculum sola plebs Hebraea condidit in eremo, templi autem structuram proselyti, id est, advenae de gentibus quotquot in populo Israel tunc inveniri poterant, devota fide compleverunt. Sed et rex potentissimus Tyri conductus a Salomone, commodatis artificibus et lignis gratantissime jovit, quia nimirum ante incarnationem dominicam notus tantum in Judaea erat Deus. At postquam ille in ea qua natus et passus est carne, resuscitatus a mortuis, et exaltatus est super coelos Deus, continuo super omnem terram nominis ejus gloria refulsit, orbisque universus ad aedificationem domus illius, accepta ab eo promissione donorum coelestium, gaudens accurrit. Quid ergo ipse Conditor et Redemptor noster de constructione suae domus, qua nos sumus, in ea quae nobis modo recitata est lectione sancti Evangelii dicat, audiamus.

Non est arbor bona, quae facit fructus malos: neque arbor mala faciens fructum bonum. Bonas ergo arbores, et bonos harum fructus in constructionem sive ministerium sui templi rex sapiens quaerit. At vero malae arboris quis sit finis, idem alibi docet, dicens: Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur (Matth. III). Arbores namque homines, fructus autem dicit opera ipsorum. Vultis etenim nosse qui sint arbores malae, qui mali fructus? Apostolus docet, dicens: Manifesta autem sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, haereses, invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, et his similia (Galat. V). Vultis audire an

arbores quae tales fructus faciunt ad aeterni Regis templum coeleste pertineant? Subjungit Apostolus, dicens: Quae praedico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Bonae quoque arboris fructus subsequenter enumerat, dicens: Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, bonitas, benignitas, fides, mansuetudo, continentia, de quibus et alias admonens, ait: Ut filii lucis ambulate. Fructus enim lucis est in omni bonitate, et justitia, et veritate (Ephes. V). Qui nimirum fructus cum arboribus e quibus procedunt, et hic ad domum fidei, et illic ad habitationem supernae beatitudinis veraciter pertinent. Audiamus denique arborem bonam de bonorum fructuum proventu laetantem: Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordia Dei mei in aeternum, et in saeculum saeculi (Psal. LI). Fructus quippe olivae lucidum est opus misericordiae, et ideo jure in misericordia Dei sperat in templo aeternitatis, qui in domo Dei praesenti misericordiae gratia resplendet. Jure se talis ad templum magni Regis pertinere confidens, alibi dicit: Et misericordia ejus subsequetur me omnibus diebus vitae meae, ut inhabitem in domo Domini in longitudine dierum (Psal XXII). At contra mala arbor videamus quales fructus ferat, et tales ferre ipsi vitemus. Dicit propheta Jeremias: Maledictus homo qui confidit in homine, et ponit carnem brachium suum, et a Domino recedit cor ejus. Erit enim quasi myrica in deserto (Jerem. XVII). Myrica namque est infructuosa arbor et humilis, gustu nimis amara, omnique humana cultura prorsus indigna, ac propterea fructificans in deserto. Cui merito comparatur is qui, a divino timore et amore recedens, ab hominibus regnum vel divitias sperat. Qui quantum a decore domus Dei sit extorris judicandus, propheta subdendo manifestat: Et non videbit cum venerit bonum, sed habitabit in deserto in siccitate, in terra salsuginis et inhabitabili (Ibid.). Nemo ergo sibi, fratres mei, in occulto male vivens, de favore vulgi quasi bonus sit, blandiatur,

quia etsi folia verborum perpulchra, non est arbor bona, quae facit fructus malos. Nemo, cum recto corde bona quae valet operatur, de sua salute desperet, quia non est arbor mala, quae facit fructum bonum.

Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Haec cognitio de apertis solummodo vitiis sive virtutibus accipienda est, qualia superius ex Apostoli sententia commemoravimus. Namque sunt nonnulla quae quo animo gerantur, ignoratur a proximis, unde et in utramque partem possunt interpretari. Sed ambigua quaeque justius ab his qui bona diligunt interpretantur in bonum, ut impleatur illud Apostoli: Nolite ante tempus judicare (I Cor. IV).

Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Spinae et rubus, plenae aculeis arbores, illorum corda designant qui vel luxuriae, invidiae, concupiscentiae, stimulis ipsi foedantur, vel certe iracundiae, detractionis, odii, superbiae, et amaritudinis asperitatibus insuaves proximis et quasi intractabiles existunt. Ficus autem dulcem regni coelestis memoriam, uva fragrantiam dominicae dilectionis significat. Non ergo de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam, quia quicumque adhuc vitiorum aculeis sordent, exempla vel doctrinam virtutum ministrare proximis nequaquam digne praevalent.

Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, et malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Thesaurus cordis intentio est cogitationis, ex qua proventum operis internus arbiter judicat. Unde fit plerumque ut minora bona nonnulli majori coelestis gratiae mercede operentur, videlicet, propter intentionem cordis qua majora voluerant patrare bona si possent, et alii majora virtutum opera ostentantes, ob incuriam cordis tepidi minora a Domino praemia

sortiantur. Denique opus viduae, quae duos nummos detulit ad templum, innumeris divitum donariis ab interno cordium scrutatore praefertur.

Ex abundantia enim cordis os loquitur. Humanum quippe iudicium saepe fallit, quia cor proximi nescit nisi ex ore et opere pensare, Dominus autem ipsum opus et sermones nostros ex cordis radice perpendit. Illius ergo ex abundantia cordis os loquitur, qui ex qua intentione promantur verba, non ignorat. Quod etiam subsequenter astruit, manifeste ostendens quia locutio bona absque operum attestatione nihil omnino prosit.

Quid autem vocatis me Domine, Domine, et non facitis quae dico? Dominum namque vocare boni donum thesauri, bonae videtur esse fructus arboris. Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Sed si is qui invocatur nomen Domini, praeceptis Domini perverse vivendo repugnat, profecto patet quia de bono cordis thesauro prolatum non fuit bonum quod lingua sonuit, nec talem fructum confessionis fici radix, sed spinae, hoc est, horrida vitiiis, et non multitudine dominicae dilectionis, onusta conscientia procreavit. Quae autem sit vera fructuum bonorum malorumque discretio, Dominus sub alia figura subdendo designat:

Omnis qui venit ad me, et audit sermones meos, et facit eos, ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini aedificanti domum. Homo autem hic domum aedificans, ipse est mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus, qui dilectam sibi domum sanctam, videlicet, Ecclesiam, in qua perpetuo maneret, aedificare et consecrare dignatus est.

Qui fodit in altum, et posuit fundamenta supra petram. Quia in corde suorum fidelium quidquid terrenae intentionis invenit, funditus extirpare studuit, quatenus

ejectis priscae consuetudinis rudibus, ac cogitationibus superfluis, stabilem in eis ipse et inconcussam possit habere mansionem. Ipse est enim petra, supra quam huiusmodi domus fundamenta collocavit. Nam sicut in domo aedificanda nil petrae, cui fundamentum imponatur, antefertur, ita sancta Ecclesia petram suam, videlicet Christum, imo habet in corde reconditam; neque aliquid fidei illius ac dilectioni praeponit, adeo ut pro hac etiam mortem pati non dubitet; cui nimirum petrae princeps Ecclesiae, quia firmissime inhaesit [Al., adhaesit], ab ea nomen accepit, quando audivit, Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam (Matth. XVI).

Inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, et non potuit eam movere; fundata enim erat supra petram. Patet expositio, quia pulsata est saepe pressuris Ecclesia, nec dejecta. Quod si qui credentium male victi cesserunt, ad hanc utique domum non pertinebant, quia si supra petram fidei, et non potius super arenam perfidiae vel levitatis fundati consisterent, labefactari prorsus numquam valerent. Notandum autem quod haec inundatio tentationum tribus modis Ecclesiam impugnat. Nam vel a sua concupiscentia tentatur quisque abstractus et illectus, vel falsorum fratrum improbitate fatigatur, vel aptioribus externorum appetitur insidiis. Quae videlicet tentamenta Dominus alibi portas inferi nuncupat, et merito, quia nimirum si vicerint, in aeternum trahunt interitum. Et super hanc petram, inquit, aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam (Ibid.). Etsi ergo pulsant, non tamen dejiciunt Ecclesiam Christi portae diaboli; etsi irruit inundatio perfidiae, non subruit domum fidei. Quae enim adiutori suo veraciter dicere potest: Dum anxietur cor meum, in petra exaltasti me, non debellatur ab extraneis, quia rabiem persequentium infidelium cum corona martyrii patiendo superat; non corrumpitur a falsis

fratribus, quia et haereticorum dogmata recte credendo refutat, et vitiosa quorundam catholicorum exempla sobrie et juste, et pie vivendo devitat; non obcaecatur fumo propriae cupiditatis, quia fervet interius solo ardore Dominicae charitatis. Huic autem homini, id est, Redemptori nostro, qui Ecclesiam sibi universalem invincibili mentis fortitudine copulavit, pro modulo suo quique simulantur electi, quando quod ipse in tota Ecclesia generaliter facit, hoc illi in suis singuli cordibus agere specialiter curant. Nam quasi in altum fodiendo, suam vigilanter conscientiam discutunt, ne quid in ea sordidum lateat, solerter inquirunt, cunctas a fundo cordis supervacuorum cogitatum latebras manu sedulae discretionis exhauriunt, quatenus firmam quietamque fidem petrae illi fortissimae, hoc est, Christo praeparent; fitque ut per ejus praesentiam insuperabiles inter saeculi torrentis adversa simul et prospera blandientis perdurent. Haec, adjuvante Domino, fratres charissimi, de evangelicae lectionis expositione transcurrimus, sed videtur congruum solemnitati quam colimus de aedificatione templi aliqua commemorare, et quam decenter ornatus illius Ecclesiae significationi conveniat, indagare. Narrat ergo sacra Scriptura quia praeceperit Salomon, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent eos. Lapidem autem grandes et pretiosos, qui, in fundamento locati, totum onus templi sibi superimpositum portant, eximios sanctae Ecclesiae doctores insinuant, grandes nimirum excellentia meritorum, pretiosos claritate signorum, quae ab ipso Domino verbum audientes totam Ecclesiae crescentis fabricam sua praedicatione genuerunt. Quando enim in Scripturis fundamenta plurali numero dicuntur, vel praedicatores sanctos, vel firmas justorum cogitationes significant. Unde est illud Psalmistae: Fundamenta ejus in montibus sanctis (Psal. LXXXI). At cum singulari numero fundamentum ponitur, ipsum saepius auctorem bonorum omnium indicat, de quo Apostolus ait: Fundamentum enim

aliud nemo potest ponere, praeter id quod positum est, quod est Christus Jesus (I Cor. III) et de quo rursus ad credentes: Sed estis, inquit, cives sanctorum, et domestici Dei, supraedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum (Ephes. II). In hoc ergo fundamento lapides grandes et pretiosi, qui templum omne gestarent sunt positi, quia per ipsum ad propagandam toto orbe Ecclesiam, et prius patriarchae et prophetae, et postmodum sunt apostoli instructi, qui quo arctius amori eius inhaerebant, eo fortius sectatores suos in aedificio coelesti sustentabant. Quos, videlicet, lapides rex quadrare praecepit, ut magistros Ecclesiae compositos moribus, et immobiles animo esse debere signaret. Sicut enim quadratum quacumque vertitur parte, stat, ita nimirum vita perfectorum, quae ad veritatis lineam sollicite directa est, nullis tentationum impulsibus a sua novit stabilitate dejici. Erat autem templum de marmore Pario, qui est lapis albus, exstructum, ut candorem ecclesiasticae castitatis exprimeret; de quo in amoris Cantico Dominus ait: Sicut lilius inter spinas, sic amica mea inter filias (Cant. II). Habebat sexaginta cubitos in longitudine, et viginti cubitos in latitudine, et triginta cubitos in altitudine. Longitudo ergo templi fidem sanctae Ecclesiae designat, per quam longanimiter inter opera sua bona pravorum adversa tolerat; latitudo charitatem, qua ipse intus per viscera pietatis spatiatur; altitudo spem, qua propter bona, quae per charitatem operatur, coelestis vitae praemia exspectat. Et bene longitudo sexaginta est cubitorum; senario enim numero bonorum operum solet perfectio designari, quia et Dominus mundi ornamentum sex diebus perfecit, et sex sunt hujus saeculi aetates, in quibus sancta Ecclesia pro aeterna requie piis actibus instat. Bene viginti sunt cubiti latitudinis, quia geminum est praeceptum charitatis, qua Ecclesia in tribulatione dilatatur, quando perfectus quisque et conditorem ex toto corde, tota anima, tota virtute, et proximum tamquam seipsum diligere probatur. Bene

triginta in altitudine sunt cubiti, quia omnis electorum spes ad visionem sanctae Trinitatis, quantum valet, se exercendo et purificando praeparat. Sex igitur ad fidei longanimitatem, tria ad celsitudinem spei, duo pertinent ad latitudinem amoris, quibus tribus virtutum insignibus totum sanctae Ecclesiae statum constat perfici. Quod autem per denarium, qui perfectus est numerus, singula haec multiplicantur, multiplex ejusdem perfectionis augmentum figurate denuntiatur. Notandum sane quod triginta cubiti altitudinis non usque ad supremum templi fastigium, sed usque ad laquearia pertingebant; deinde ad laquearia medi coenaculi alii triginta cubiti altitudinis assurgebant. Porro tertium coenaculum quod supererat sexaginta habebat cubitos in altitudine, ac sic omnis altitudo domus in centum viginti erat cubitos extenta. Prima igitur domus triginta cubitis in altitudinem surgit, quia praesens Ecclesia ad videndam speciem sanctae Trinitatis tota intentione suspenditur: superior domus triginta aequae cubitis se in altum attollit, quia solutae corporibus animae perfectorum, usque ad diem universalis iudicii, ejusdem beatae et individuae trinitatis praesenti visione fruuntur. Suprema domus bis tricenis alta est cubitis, quia resuscitati a mortuis omnes electi, in contemplatione ejusdem sui Conditoris, qui in tribus personis unus est Deus, aeterna spiritus simul et carnis immortalitate gaudebunt. Factus est autem medius paries in templo de tabulatis cedrinis viginti cubitorum altitudinis, qui divideret oraculum, id est, Sanctum sanctorum a priore parte templi, habebatque oraculum viginti cubitos longitudinis, et viginti cubitos altitudinis. Porro ipsum templum pro foribus oraculi quadraginta cubitorum erat, in quo erant mensae et candelabra de auro: sed et altare aureum prope ostium tabernaculi, quatenus incenso in eo thymiamate, vapor fumi ascendens operiret oraculum ubi erat arca testamenti, super quae erant cherubin gloriae obumbrantia propitiatorium. Prior ergo domus praesentis Ecclesiae

statum, interior vitae coelestis ingressum designat. Unde recte in priori mensa et candelabra sunt facta, quia nimirum in hac vita, lumine sanctarum Scripturarum et sacramentorum coelestium refectione opus habemus; in futuro autem talibus non egemus subsidiis, ubi juxta Psalmistae vocem quaecumque apparuerint cum justitia, satiabuntur manifestata gloria Christi. In hac quoque vita corda justorum, quasi altare incensi aureum, splendida fulgent per munditiam sanctitatis, aromatibus referta desideriorum spiritualium incendio flagrant amoris continui, et quasi in proximo coelestis introitus positus, suavissimum suae orationis vaporem juxta Sancta sanctorum superna emittunt, ubi Christus est in dextra Dei sedens. Quem aptissime arca testamenti, quae erat intra velum, designat, in qua urna erat aurea habens manna, et virga Aaron quae fronderat, et tabulae testamenti. Ipsa namque arca naturam humanitatis ejus, urna mannae plenitudinem divinitatis, virga Aaron potentiam sacerdotii ejus inviolabilem, tabulae testamenti designant, quia ipse est qui legem dedit, quique etiam benedictionem his qui legem faciunt, dabit. Bene autem templum prae foribus oraculi quadraginta cubitorum erat longitudinis, quando in hac adhuc vita jejuniis et continentia nos castigari oportet, ut ad internae dulcedinis satietatem pervenire mereamur. Namque hoc numero castigationem vitae praesentis significare intelligit omnis qui quadragenarium Moysi, vel Eliae, vel ipsius Domini jejunium recte intelligere novit. Bene ipsum oraculum, in quo arca per cherubin gloriae tegebatur, viginti cubitos longitudinis, latitudinis et altitudinis habebat, qui numerus perfectionem, ut diximus, geminae dilectionis insinuat, quia quidquid in hac peregrinatione pro Deo geritur, totum hoc in illa mansione patriae perennis, ubi magnificentia ejus continua beatorum spirituum laudatione sustollitur, in sola dilectionis amplitudine perficitur. Erat et porticus ante templum viginti cubitorum longitudinis, juxta mensuram latitudinis templi, et decem

cubitorum latitudinis, habens ostium contra ostium templi ab oriente: quae, videlicet, porticus illam sanctae Ecclesiae plebem designat, quae dominicae incarnationis tempora praecessit, nec tamen ab ejusdem incarnationis fide vacua remansit. Hoc est enim ostium porticus, contra ostium templi esse ad ortum solis, fidem populi prioris de Christo eandem esse quae sequentis, eodemque gratiae orientis lumine cunctorum fidelium corda illustrari. Unde bene in eadem porticu duae columnae aerae, maximi et mirandi operis circa ostium templi narrantur esse statutae, et his capitella quasi opere lillii superimposita. Columnae enim stant ante ostium templi, quia adventum Redemptoris nostri qui ait: Ego sum ostium, per me si quis introierit, salvabitur (Joan. X), praecesserunt doctores egregii, de qualibus dicit Apostolus: Jacobus et Cephas et Joannes, qui videbantur columnae esse, qui eidem adventui ejus testimonium perhiberent (Galat. II). Una enim a dextris ostii, alia stabat a sinistris, quia et populo Israel, qui tunc divina fide et charitate calebat, incarnationem sui Redemptoris futuram praecinebant; et non minus gentibus, quae adhuc quasi ad Aquilonem positae perfidiae frigore torpebant, ejusdem Redemptoris ingressum praedicabant esse pandendum. Quod vero capitella columnarum quasi opere lillii fabricata erant, significat quia tota praedicationis eorum summa, de claritate perpetuae beatitudinis insonuit, ejusque videndam gloriam suis auditoribus promisit, qui, aeternus ante saecula Deus existens, homo factus est in fine saeculorum, ut quasi flos lillii interius colorem aurosum, exterius haberet candidum. Quid namque auri rubor in candore, nisi fulgor est divinitatis in homine? Quem, videlicet, hominem et prius virtutibus clarum ostendit, et post mortem niveo incorruptionis splendore vestivit. Haec nos, fratres charissimi, in praesentis festi nostri gaudium de structura templi pauca ex pluribus fraternitati vestrae exposuisse libuit, quatenus et miranda terrestri domus Domini fabrica delectaret auditum, et haec eadem

spiritualiter intellecta mentes nostras ardentius ad amorem supernae habitationis erigeret. Diligamus ergo, fratres mei, toto corde decorem domus aeternae, quam ex Deo habemus in coelis, et de loco tabernaculi gloriae ejus sedulo cogitare, ac nos alterutrum admonere curemus. Unum ante omnia petamus ab eo, et hoc infatigabili intentione quaeramus, ut inhabitare mereamur in domo ejus omnibus diebus vitae nostrae, hoc est, perenni vita ac luce felices. Non autem spernit neque despicit preces pauperum, quando hoc quod diligit ipse, precamur; sed clementer exaudiens donabit nos videre bona sua in terra viventium Christus Jesus Dominus noster, qui vivit et regnat in aevum Cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LXVI. IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

LUC. XIX.

In illo tempore ingressus Jesus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zacchaeus, et hic princeps Publicanorum, et ipse dives, et quaerebat videre Jesum quis esset, et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum, ut videret illum, quia inde erat transiturus, etc.

Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ecce enim camelus, deposita gibbi sarcina, per foramen acus transit (Matth. X; Marc. X), hoc est, dives et Publicanus, relicto onere divitiarum, contempto censu fraudium, angustam portam arctamque viam, quae ad vitam ducit, ascendit. Qui mira devotione fidei ad videndum Salvatorem, quod natura minus habuerat, ascensu supplet arboris; atque ideo juste, quamvis ipse rogare non audeat, benedictionem Dominicæ

susceptionis quam desiderabat accipit. Mystice autem Zachaeus, qui interpretatur justificatus, credentem ex gentibus populum significat: qui quanto curis saecularibus occupator, tanto flagitiis deprimentibus erat factus humilior. Sed ablutus est, sed sanctificatus, sed justificatus in nomine Domini nostri Jesu Christi, et in spiritu Dei nostri (I Cor. VI), qui intrantem Jericho Salvatorem videre quaerebat, sed prae turba non poterat. Quia gratiae fidei, quam mundo Salvator attulit, participare cupiebat, sed inolita vitiorum consuetudo, ne ad votum perveniret, obstiterat. Eadem namque turba noxiae consuetudinis, quae supra caecum clamantem ne lumen peteret, increpabat (Luc. XVIII; Marc. X), etiam suspicientem Publicanum, ne Jesum videat, tardat. Sed sicut caecus turbarum voces magis ac magis clamando devicit, ita pusillus, necesse est turbae nocentis obstaculum altiora petendo transcendat, terrena relinquat, arborem crucis ascendat. Sycomorus namque, quae est arbor foliis moro similis, sed altitudine praestans, unde et a Latinis celsa nuncupatur, ficus fatua dicitur. Et eadem dominica crux, quae credentes alit ut ficus, ab incredulis irridetur ut fatua. Nos enim praedicamus Christum crucifixum, Judaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam; ipsis vero vocatis Judaeis atque gentibus Christum Dei virtutem et Dei sapientiam (I Cor. I). Quam, videlicet, arborem pusillus statura Zachaeus, quo exaltari possit, ascendit, dum quilibet humilis et propriae conscius infirmitatis, confidens in Domino, proclamat: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi (Galat. VI). Ascensa autem sycomoro transeuntem prope Dominum cernit, quia per hanc laudabilem fatuitatem, etsi necdum ut est solide, jam tamen raptum et quasi in transitu luci sapientiae coelestis intendit.

Et cum venisset ad locum, suspiciens Jesus vidit illum. Perambulans Jericho Salvator, venit ad locum ubi

praecurrens Zachaeus sycomorum conscenderat: quia missis per mundum sui verbi praeconibus, in quibus ipse nimirum et loquebatur et ibat, venit ad populum nationum, qui passionis ejus fide jam sublimis existens, etiam divinitatis ejus ardebat agnita facie beari. Suspiciens vidit illum, quia per gratiam fidei a terrenis cupiditatibus elevatum, turbisque infidelibus praeeminentem elegit. Videre enim Dei, eligere vel amare est. Unde est illud: Oculi Domini super justos (Psal. XXXIII). Nam et nos quae amamus videre, ab his quae exsecramur, intuitum festinamus avertere. Vidit ergo Jesus videntem se, quia elegit eligentem se, et amavit amantem. Hunc sane ordinem proficiendi, hoc est, per fidem Dominicae incarnationis ad cognitionem divinitatis perveniendi, quasi sycomorum Jesu faciem speculandi doctor egregius ostendit, cum ait: Non enim judicavi scire me aliquid inter vos nisi Christum Jesum, et hunc crucifixum (I Cor. II). Itemque aliis exprobrans, Facti estis, inquit, quibus lacte opus sit, non solido cibo (Hebr. V): lac infirma temporariae dispensationis, solidum cibum ardua perpetuae Majestatis, appellans.

Et dixit ad eum: Zacchae, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit et excepit illum gaudens. Manebat aliquando Dominus in domo principis Pharisaeorum, hoc est, in Judaeorum synagoga docebat; sed quia non baptizatum ante prandium, Sabbato curantem, Publicanos et peccatores recipientem, contra avaritiam disputantem, et caetera digna Deo gerentem, lingua venenata carpebant, pertaesus eorum facinora discessit, et aufugit dicens: Relinquetur vobis domus vestra deserta (Matth. XXIII). Hodie autem in domo pusilli Zachaei oportet illum manere, hoc est, novae lucis gratia coruscante in humili credentium nationum corde quiescere. Quod autem descendere de sycomoro Zachaeus, et sic in domo sua Christo mansionem praeparare jubetur, hoc est quod

Apostolus ait: Quia et si cognovimus secundum carnem Christum, sed jam nunc non novimus. Et si enim mortuus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei (II Cor. V).

Et cum viderent omnes, murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. Manifestum est Judaeos semper gentium odisse salutem. Scriptum est enim: Sequenti vero Sabbato paene universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Judaei, repleti sunt zelo, et contradicebant iis quae a Paulo dicebantur (Act. XIII). Et alibi, fideles etiam fratres adversus apostolorum principem disceptabant dicentes: Quare introisti ad viros praepotum habentes, et manducasti cum illis (Act. XI)?

Stans autem Zachaeus dixit ad illum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus; et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Aliis calumniantibus hominem peccatorem, ipse Zachaeus stans, id est, in ea quam coeperat fidei veritate persistens, non solum se ex peccatore conversum, sed etiam inter perfectos probat esse conversatum. Dicente enim Domino: Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quae habes, et da pauperibus (Matth. XIX), quisquis ante conversionem innocenter vixit, omnia conversus potest dare pauperibus. At qui aliqua fraude sustulit, primo haec juxta legem reddere, deinde quod sibi remanserit debet dare pauperibus (Levit. VI). Ac sic et ipse qui sibi nil retinet, omnia sua dispergit, dat pauperibus, justitia ejus manet in saeculum saeculi (Psal. CXI). Et haec est sapiens illa stultitia quam de sycomoro Publicanus quasi fructum vitae legerat, rapta, videlicet, reddere, propria relinquere, visibilia contemnere, pro invisibilibus etiam mori desiderare, seipsum abnegare, et ejus qui necdum videatur Domini vestigia sequi concupiscere.

Ait Jesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit Abrahae. Filius Abrahae dicitur Zachaeus, non quia de ejus stirpe generatus, sed quia ejus est fidem imitatus, ut sicut Abraham terram, cognationem, domumque paternam, ob spem futurae haereditatis, Domino jubente, deseruit (Gen. XII), ita et ille, quo thesaurum in coelis acquireret, bona sua pauperibus partienda relinqueret. Et pulchre dicit Et ipse, ut non solum eos qui justii perseverant, sed et eos qui ab injustitia resipiscunt ad filios promissionis pertinere declaret. Aliter: Salus quae olim Judaeorum domum implebat, hodie populo nationum illuxit, eo quod et ipse populus filius sit Abrahae credendo in eum. De quo dicit Apostolus: Si autem vos Christi, ergo Abrahae semen estis (Galat. III). Et sicut alibi dicit: Ipse Abraham sit pater circumcisionis non his tantum qui sunt ex circumcissione, sed et his qui sectantur vestigia, quae est in praepotio fidei patris nostri Abrahae (Rom. IV).

Venit enim Filius hominis quaerere et salvare quod perierat. Hoc est quod alibi dicit: Non veni vocare justos, sed peccatores (Matth. IX). Pius sane Magister, qui murmurantibus turbis sua mysteria non dedignetur exponere, adeo, scilicet, peccatorum poenitentiam non esse respuendam ut ipse Dei Filius ob hanc maxime quaerendam sit destinatus ad terras. Qui ut pietatis suae nobis dispensationem inculcet, saepissime se filium hominis appellat, commendans sollicite nobis quod factus est benigne pro nobis.

HOMILIA LXVII. IN FESTO DIVI MICHAELIS.

MARC. IX. MATTH. XVIII.

In illo tempore, accipiens Jesus puerum statuit eum in medio eorum, quem cum complexus esset, ait illis:

Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit, etc.

Videns cogitationes discipulorum Dominus, curat desiderium gloriae humilitatis contentione sanare, primatumque non esse quaerendum, et prius simplici humilitatis commonet imperio, et mox puerilis innocentiae docet exemplo. Quod enim ait: Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit, vel simpliciter pauperes Christi ab his qui velint esse majores pro ejus ostendit honore recipiendos; vel certe malitia parvulos ipsos esse suadet, ut instar aetatis parvulae simplicitatem sine arrogantia, charitatem sine invidia, devotionem sine iracundia conservent. Quod autem complectitur puerum, significat humiles suo dignos esse complexu ac dilectione, talesque cum impleverint quod praecepit: Discite a me, quia mitis sum et humilis corde (Matth. XI), jure posse gloriari, ac dicere: Laeva ejus sub capite meo, et dextera ejus amplexabitur me (Cant. II). Bene autem cum dixisset: Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit, addidit in nomine meo, ut, videlicet, formam virtutis, quam natura duce puer observat, ipsi pro nomine Christi, juvante rationis industria, sequantur. Sed quia se in pueris recipi docebat, videlicet, quasi caput in membris suis, ne putaretur hoc esse solum quod videbatur, adjunxit, atque ait:

Et quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum qui me misit (Luc. IX). Talem se utique ac tantum credi volens, qualis et quantus est Pater. Usque adeo enim, inquit, nihil distat inter me et eum, ut qui me receperit, recipiat et eum qui misit me.

Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me, bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, et in mare mitteretur. Quamquam haec generalis possit esse sententia

adversum omnes qui aliquem scandalizant, tamen juxta consequentiam sermonis etiam contra apostolos dictum intelligi potest, qui inter se disputantes, quis esset illorum major, videbantur invicem de dignitate contendere (Luc. XXII; Matth. XX). Etsi in hoc vitio permansissent, poterant eos quos ad fidem vocabant per suum scandalum perdere, dum apostolos viderent inter se de honore pugnare. Quod autem dixit: Bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, secundum ritum provinciae loquitur, quo majorum criminum ista apud veteres Judaeos poena fuerit, ut in profundum ligato saxo demergerentur. Et revera melius innoxium, poena quamvis atrocissima temporali, tamen vitam finire corpoream, quam laedendo fratrem mortem animae mereri perpetuam. Recte autem qui scandalizari potest pusillus appellatur. Qui enim magnus est, quaecumque viderit, quaecumque passus fuerit, non declinat a fide; qui autem pusillus est animo et parvus, occasiones quaerit quomodo scandalizetur. Propterea denique oportet nos maxime iis consulere, qui parvi sunt in fide, ne occasione nostri offendantur, et recedant a fide, ac decidant a salute. Notandum sane quod in nostro bono opere aliquando cavendum est scandalum proximi, aliquando vero pro nihilo contemnendum. In quantum enim sine peccato possumus vitare proximorum scandalum, debemus; si autem de veritate scandalum oritur, utilius permittitur scandalum nasci, quam veritas relinquatur. Item per molam asinariam saecularis vitae circuitus ac labor exprimitur, et per profundum maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo caeteros destruit, vel exemplo, melius profecto erat ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia in culpa caeteris imitabilem demonstrarent. Quia nimirum si solus caderet, utcumque hunc tolerabilior inferni poena cruciaret.

Et si scandalizaverit te manus tua, abscinde illam. Bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inexstinguibilem. Quia supra docuerat ne scandalizemus eos qui credunt in eum, nunc consequenter admonet quantum cavere debeamus eos qui scandalizare nos, id est, verbo, vel exemplo suo ad ruinam peccati propellere certant. Manum quippe nostram appellat necessarium amicum, cujus opere atque auxilio quotidiano opus habemus. Sed talis si nos laedere in causa animae voluerit, excludendus est a nostra societate, ne si cum perdito in hac vita partem habere voluerimus, simul in futura cum illo pereamus. Quod autem subditur:

Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non exstinguetur (Isai. LXVI). In verme putredinem gehennae, sicut in igne ardorem designat. Sive vermis dicit seram scelerum poenitudinem, quae numquam in tormentis conscientiam afflictorum mordere cessabit, ut ignis sit poena extrinsecus saeviens, vermis dolor interius accusans.

Et si pes tuus scandalizat te, amputa illum. Bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inexstinguibilis, etc. In pede, sicut et in manu charos inemendabiles docet alienandos a nobis, ne per immunditiam eorum, quos castigare nequimus, et ipsi polluti pereamus. Sed manus propter opus necessarium nobis, pes sunt dicti tales propter ministerium discursuque in nostris usibus accommodos.

Quod si oculus tuus scandalizat te, ejice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. In oculo quoque propter scandalum eruendo iidem nostri carnaliter amici, spiritaliter vero adversarii designantur. Sed cum nos

eorum consultu ac provisione opus habemus, illi vero consilio nos pravo decipere, atque in iter erroris deflectere quaerunt, penitus nobis eorum omittenda est societas. Scandalum quippe sermo Graecus est, quod nos offendiculum, vel ruinam et impactionem pedis dicere possumus. Quidam scandalum Graece, Latine scrupulum, dicunt. Ille ergo scandalizat fratrem, qui ei dicto factove minus recto occasionem ruinae dederit. Potest et simpliciter dici: Si quis ita necessarius nobis videtur esse ut manus, pes et oculus, utilis, videlicet, atque sollicitus et acutus ad perspicendum, scandalum autem nobis facit, et per dissonantiam morum nos trahit in gehennam, ne sic quidem temporalibus ejus commodis cum periculo animarum nostrarum uti ac refoveri debemus.

HOMILIA LXVIII. IN FESTO SANCTI LUCAE.

LUC. X.

In illo tempore, designavit Dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo ipse erat venturus, etc.

Sicut duodecim apostolos formam episcoporum exhibere simul et praemonstrare, nemo est qui dubitet, sic et hos septuaginta duos figuram presbyterorum, id est, secundi ordinis sacerdotum, gessisse sciendum est, tametsi primis Ecclesiae temporibus, ut apostolica scriptura testis est, utrique presbyteri, utrique vocabantur episcopi: quorum unum sapientiae maturitatem, alterum industriam curae pastoralis significat (Tit. I; I Tim. III). Bene autem septuaginta duo mittuntur, sive quia totidem mundi gentibus Evangelium praedicandum erat, ut quomodo duodecim tribus Israel, ita et hi propter exterarum gentes destinarentur imbuendas; seu quod ipso praedicantium numero totus orbis per Evangelium summae et individuae Trinitatis illustrandus intimabatur,

sicut solem hunc constet triduanum suae lucis ambitum mundo per septuaginta duas horas afflare solitum. Nam et Dominus ipse se diem, suos vero apostolos horas appellat, dicens: Nonne duodecim horae sunt diei? si quis ambulaverit in die, non offendit (Joan. XI). Et in Psalmis praecipitur bene: Nuntiate diem de die salutare ejus (Psal. XCV), hoc est, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Sed et multis sanctae Scripturae locis per tres dies mysterium Trinitatis ostenditur, praecipue quia Dominus tertia die resurrexit a mortuis. Sed et in veteri testamento populus ad montem Sinai perveniens, die tertia legem accepit (Exod. XIX). Idem fluvium Jordanem, quo baptismi gratia commendata est, tertia quam adierat die, transivit (Josue III).

Et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. Quia duo sunt praecepta charitatis, Dei videlicet amor et proximi, et minus quam inter duos haberi charitas non potest (nemo enim proprie ad seipsum habere charitatem dicitur, sed dilectione se in alterum tendit, ut esse charitas possit) binos ad praedicandum discipulos Dominus mittit, quatenus hoc nobis tacitus innuat, quia qui charitatem erga alterum non habet, praedicationis officium suscipere nullatenus debet. Bene ante dicitur, quod misit eos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. Praedicatores enim suos Dominus sequitur, quia praedictio praevenit, et tunc ad mentis nostrae habitaculum Dominus venit; verba exhortationis praecurrunt, atque per haec veritas in mente suscipitur.

Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Messis multa populorum significat multitudinem: operarii pauci, penuriam magistrorum. Isti sunt operarii, de quibus Psalmista loquitur: Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent. Euntes ibant et flebant,

portantes semina sua. Venientes autem venient in exultatione, portantes manipulos suos (Psal. CXXV). Et ut apertius loquar, messis multa omnis turba credentium est, operarii pauci, apostoli et imitatores eorum qui mittuntur ad messem.

Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Lupos Scribas et Phariseos vocat, qui sunt clerici Judaeorum.

Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. Tanta praedicatori debet in Deo esse fiducia, ut praesentis vitae sumptus quamvis non praevideat, tamen sibi hos non deesse certissime sciat, ne dum mens ejus occupatur ad temporalia, minus aliis praevideat aeterna. Cui etiam per viam neminem salutare conceditur, ut sub quanta festinatione iter praedicationis pergere debeat, ostendatur. Quae si quis verba etiam per allegoriam velit intelligi, in sacco pecunia clausa est; pecunia vero clausa est sapientia occulta. Qui igitur sapientiae verbum habet, sed hoc erogare proximo negligit, quasi pecuniam in sacco ligatam tenet. Et scriptum est: Sapientia abscondita, et thesaurus absconditus: quae utilitas in utrisque (Eccli. XX)? Quid vero per peram, nisi opera saeculi? et quid hoc loco per calceamenta, nisi mortuorum operum exempla signantur? Qui igitur officium praedicationis suscipit, dignum non est ut onus saecularium negotiorum portet, ne dum hoc ejus colla deprimit, ad praedicanda coelestia non assurgat. Nec debet stultorum operum exempla conspiceret, ne sua opera quasi ex mortuis pellibus credat munire. Omnis vero qui salutat in via, ex occasione salutat itineris, non ex studio obtinendae ejusdem salutis. Qui igitur non amore aeternae patriae, sed praemiorum ambitu salutem audientibus praedicat, quasi in itinere salutat, quia ex occasione, et non ex intentione salutem audientibus exoptat.

In quamcunque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illam pax vestra; sin autem, ad vos revertetur. Pax quae ab ore praedicatoris offertur, aut requiescit in domo, si in ea fuerit filius pacis, aut ad eundem praedicatorem revertitur, quia aut erit quisque praedestinatus ad vitam, et coeleste verbum sequitur quod audit, aut si nullus audire voluerit, ipse praedicator sine fructu non erit, quia ad eum pax revertitur, quoniam ei a Domino pro labore sui operis recompensatur. Ecce autem qui peram et sacculum portari prohibuit, sumptus et alimenta ex eadem praedicatione concedit, nam sequitur:

In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quae apud illos sunt. Si pax nostra recipitur, dignum est ut in eadem domo maneamus, edentes et bibentes quae apud illos sunt, ut ab eis terrena stipendia consequamur, quibus praemia patriae coelestis offerimus. Unde etiam Paulus pro minimo haec ipsa suscipiens, dicit: Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si vestra carnalia metamus (I Cor. IX; Rom. XV)? et notandum quod subditur:

Dignus est enim operarius mercede sua. Quia jam de mercede sunt operis ipsa alimenta sustentationis, ut hic merces de labore praedicationis inchoetur, quae illic de veritatis visione perficitur. Qua in re considerandum est quod uni nostro operi duae mercedes debentur, una in via, altera in patria: una quae nos in labore sustentat, alia quae nos in resurrectione remunerat.

Et in quamcunque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis, etc. Descripto diversae domus hospitio, quid etiam in civitatibus agere debeant, docet, piis, videlicet, in omnibus communicare, ab impiorum vero per omnia societate secerni.

In quamcunque civitatem intraveritis, et non receperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: Etiam pulverem qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos. Aut ad contestationem laboris terreni, quem pro illis inaniter suscepissent, aut ut ostenderent usque adeo se ab ipsis nihil terrenum quaerere, ut etiam pulverem de terra eorum non sibi paterentur adhaerere. Aliter: Pedes discipulorum ipsum opus incessumque praedicationis significant; pulvis vero quo asperguntur, terrena levitas est cogitationis: a qua ipsi etiam summi doctores immunes esse nequeunt, cum pro auditoribus sollicitis salubribus curis incessanter intendunt, et quasi per itinera mundi uno vix calcaneo terrae pulverem legunt. Qui ergo receperint verbum, ipsi afflictiones curasque doctorum, quas pro se tolerabant, in argumentum sibi vertunt humilitatis. Qui vero spreverint doctrinam, docentium sibi labores et pericula, odiumque sollicitudinum ad testimonium damnationis inflectunt. Et ipse est pulvis qui in evangelii contemptores extergi, et a quo per bonos auditores evangelistarum jubentur pedes abluī, imo per ipsum Salvatorem narrantur abluti (Joan. XIII).

Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Sodomitae quidem inter tot carnis animaeque flagitia, quibus insatiabiliter ardebant, inhospitales quoque, Ezechiele attestante, fuerunt; sed nulli apud eos tales hospites quales apud Judaeos prophetae, quales apostoli, reperti sunt (Ezech. XVI). Et Lot quidem aspectu et auditu justus erat, non aliquid tamen docuisse, nulla ibi fecisse signa perhibetur. Atque ideo cui multum datum est, multum quaeretur ab eo, potentesque potenter tormenta patientur (II Pet. II; Luc. XII; Sap. VI).

Vae tibi, Chorozain, vae tibi, Bethsaida. Chorozain, Bethsaida et Capharnaum, Tiberias quoque quam

Joannes nominat, civitates sunt Galilaeae, sitae in littore laci Genezareth, qui Jordane fluente efficitur, et ab evangelistis etiam mare Galilaeae, vel mare Tiberiadis, appellatur (Joan. VI; Matth. IV). Plangit ergo Dominus civitates, quae post tanta miracula atque virtutes non poenituerint, pejoresque gentilibus, qui naturale solummodo jus dissipabant post descriptae legis contemptum, Filium quoque Dei conculcare, gratiamque ingratum spernere non timuerunt.

Quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt, olim in cilicio et cinere sedentes poeniterent. Impletum videmus hodie dictum Salvatoris, quia, scilicet, Chorozaïn et Bethsaida, praesente Domino, credere noluerunt. Tyrus autem ac Sidon, et quondam David ac Salomoni amici fuere (II Reg. V; III Reg. V), et post evangelizantibus Christi credidere discipulis; tantaque fidem devotione susceperunt, ut Paulum apostolum Tyro abeuntem cuncti cives cum uxoribus et filiis usque foras civitatem prosequerentur, pulcherrimoque spectaculo tanta hominum multitudo paucissimos hospites, sed Christi pro fide charissimos ad naves usque vale factura deduceret (Act. XXI). Sed quare non olim his qui credere potuerunt, verum Judaeis qui credere noluerunt, sit evangelizatum, ipsius est scire, cujus universae viae misericordia et veritas (Psal. XXIV). Sane quod Dominus ait: In cilicio et cinere sedentes poeniterent, in cilicio quod de pilis caprarum contexitur, asperam peccati pungentis memoriam, qua in die iudicii sinistra pars est induenda significat; cinere autem mortis considerationem, per quam tota humani generis massa in pulverem est redigenda, demonstrat. Porro in sessione humiliationem propriae conscientiae designat, de qua Psalmista: Surgite postquam sederitis (Psal. CXXVI). Quod est dicere: Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis (I Petr. V).

Et tu, Capharnaum, usque in coelum exaltata, usque ad infernum demergeris. Duplex in hac sententia sensus est, vel ideo ad infernum demergeris, quia contra praedicationem meam superbissime restitisti; vel ideo, quia exaltata es usque ad coelum meo hospicio, ex meis signis atque virtutibus tantum habens privilegium, majoribus plecteris suppliciis, quia his quoque credere noluisti. Et ne quis putaret hanc increpationem illis tantummodo civitatibus, vel personis, quae Dominum in carne videntes spernebant, et non omnibus qui hodieque Evangelii verba despiciunt, convenire, consequenter adjunxit, dicens:

Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit. Ut in audiendo quisque vel spernendo Evangelii praedicatorum, non viles quasque personas, sed Dominum Salvatorem, imo ipsum Patrem spernere se vel audire disceret. Nam sequitur:

Qui autem me spernit, spernit eum qui me misit. Quia procul dubio in discipulo magister auditur, et in filio pater honoratur. Potest et ita intelligi: Qui vos spernit, me spernit. Qui non facit misericordiam uni de fratribus meis minimis, nec mihi facit (Matth. XXV), quia et ipse pro his formam servi et pauperis habitum suscepi. Qui autem me spernit nolens credere Deum et Filium Dei conculcans, spernit eum qui me misit, quia ego et Pater unum sumus (Joan. X).

Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam daemones subjiciuntur nobis in nomine tuo. Bene quidem confessi sunt deferentes honorem nomini Christi, sed quia infirma adhuc fide gaudebant in virtutibus, vide quid audiunt:

Et ait illis: Videbam Satanam sicut fulgur de coelo cadentem. Non modo video, sed prius videbam quando

corrui: quod autem ait, Sicut fulgur, vel praecipitem de superni ad ima lapsum significat, vel quia dejectus, adhuc transfigurat se in angelum lucis (II Cor. XI). Quia ergo discipulos de signorum operatione vidit elatos, exemplo eos terret, atque ad humilitatem revocat ejus qui primus superbiendo cecidit (Isai. XIV), ut qui hunc ob superbiam de coelo recordarentur ejectum, multo magis se de terra editos, si superbierint, humiliandos agnoscant.

Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et supra omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit. Hoc est omne genus immundorum spirituum de obsessis corporibus ejiciendi. Quamvis et ad litteram rectissime possit accipi. Siquidem et Paulus a vipera invasus, nil adversi patitur (Act. XXVIII); et Joannes, ut historia tradit, hausto veneno, non laeditur. Hoc sane inter serpentes qui dente, et scorpiones qui cauda nocent distare arbitror, quod serpentes aperte saevientes, scorpiones clanculo insidiantes, vel homines, vel daemones, significant; serpentes qui inchoandis virtutibus venena pravae persuasionis objiciunt, scorpiones qui consummatas virtutes ad finem vitiare contendunt.

Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciuntur. De subjectione spirituum, cum caro sint, gaudere prohibentur, quia spiritus ejicere, sicut et virtutes alias facere, interdum non est ejus meriti qui operatur, sed invocatio nominis Christi hoc agit ad condemnationem eorum qui invocant, vel ob utilitatem eorum qui vident et audiunt, conceditur, ut, licet homines despiciant signa facientes, tamen Deum honorent, ad cujus invocationem fiant tanta miracula. Nam et in Actibus apostolorum filii Scevae videbantur ejicere daemones (Act. XIX): et Judas [Iscariotes] apostolus cum animo proditoris multa signa inter caeteros apostolos fecisse narratur (Matth. X; Marc. VI; Luc. IX).

Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in coelis. Si Satanus, inquit, per superbiam coeli sedem cum sociis amisit, non oportet vos de illorum humiliatione, sed de vestra sublimatione gaudere, quatenus unde illi ruere sublevati, vos humiles ascendatis. Non autem pueriliter sapiendum, quasi Deus ad remedium oblivionis bonos in coelis, malos scribat in terris, dicente Jeremia: Universi qui derelinquunt te, confundantur, recedentes in terra scribantur (Jerem. XVII); sed salubriter intelligendum, quod sive coelestia seu terrestria quis opera gesserit, per haec quasi litteris adnotatus, apud Dei memoriam sit aeternaliter adfixus.

HOMILIA LXIX. IN SOLEMNITATE OMNIUM SANCTORUM.

LUC. VI. MATTH. V.

In illo tempore descendens Jesus cum discipulis de monte, stetit in loco campestri, et turba discipulorum ejus, etc.

Electurus apostolos Dominus, in montana subiit; turbas vero docturus, ad campestria redit, quia non nisi in humili Christum turbae videre sufficiunt. Nam haec est norma quam secutus Apostolus ait: Non potui vobis loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus. Quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam (I Cor. III). Nondum enim poteratis, sed ne nunc quidem potestis. Apostoli autem ipsi, secundum Matthaeum, quasi perfectiores, et in monte et aperto Salvatoris ore docti esse narrantur. (Matth. V). Ubi si qui diligentius utrumque evangelistam velit perscrutari, potest intelligi cum in monte duodecim discipulos elegit, e pluribus, quos et apostolos nominavit, quod Matthaeus praetermisit, tunc illum habuisse sermonem, quem Matthaeus interposuit, et Lucas tacuit, hoc est, in monte, ac deinde cum

descendisset, in loco campestri habuisse alterum similem, de quo Matthaeus tacet, Lucas non tacet, et utrumque sermonem eodem modo esse conclusum.

Ab omni Judaea et Hierusalem, et maritima, et Tyri et Sidonis, etc. Maritimam multitudinem non a proximo mari Galilaeae (neque enim hoc miraculi loco poneret), sed a mari magno reor esse cognominatam, in qua etiam Tyrus et Sidon comprehendi poterant. Verum quia gentium civitates sunt Judaeis quidem sorte data, sed non ab eis possessae, eo quod hostes exterminare nequirent, consulte nominatim ponuntur, ut quanta sit fama virtusque Salvatoris, intimetur, quae exteris etiam ad sanitatem doctrinamque capessendam civitates accersat. Ubi notandum quia Dominus etsi venientibus ad se gentilibus misertus sit, unde et puerum centurionis (Matth. VIII) et Chananaeae filiam (Matth. XV), approbata petentum fide, curavit, non tamen eorum civitates intrasse reperitur, ne, videlicet, occasionem querelae Judaeis calumniantibus suggereret, sed perfectam potius salutem gentium passionis et resurrectionis suae tempori reservaret. Quo imminente tempore gentilibus eum videre quaerentibus ait: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert (Joan. XII).

Et omnis turba quaerebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes. Et supra leprosus, Domino tangente, mundatur (Luc. V); et hic omnis turba quae eum tangere potuit spiritus illius virtute sanatur. Tactus ergo Salvatoris, opus est salutis, quem tangere est fideliter in eum credere, a quo tangi est ejus munere firmari. Sed unusquisque in suo sensu abundat. Turbae quae de longe ad audiendum confluunt discedentis in campum Domini curantur attactu. Discipuli qui in minoribus jam sunt instituti, in montis cacumine ad

majora provehuntur: e quibus etiam eliguntur, qui eum transfiguratum secreto in monte speculentur (Matth. XVII). Unus prae omnibus quasi sublimioris sapientiae fonte inebriandus Magistri recumbit in pectore (Joan. XXI). Raroque usquam vel turbas Dominum ad altiora sequi, vel quempiam debilem invenies in monte curari; sed exstincta febre libidinum, accensaque scientiae luce, pedetentim quemque ad culmen subire virtutum. Nam et in veteri testamento Moyses solus cum Josue montem Dei ascendens, ad regendum vulgus in campo, donec redirent Aaron ordinavit et Hur (Exod. XXIV). Aaron quippe qui interpretatur mons fortitudinis, singularem Dominicae incarnationis excellentiam; Hur vero, qui ignis dicitur, donum sancti Spiritus insinuat; quia plures in Ecclesia parvuli, etsi comitari magistros ad penetranda summae divinitatis arcana nequeunt, dominicae tamen incarnationis sacramentis redimi, et Spiritus sancti possunt ardore signari.

Et ipse, elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei. Etsi generaliter omnibus loquitur, specialius tamen oculos Salvator in discipulos levat, ut his qui verbum intenta cordis aure percipiunt, latius saporis intimi lumen aperiat. Cui simile est quod Matthaeus ait: Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus, et aperiens os suum docebat eos, dicens: Beati pauperes spiritu (Matth. V). Nam quibus os in monte sedens aperit, ut magna sublimiter audiant, in eos oculos stans in campo dirigit, ut audita patenter intelligant. Beati itaque pauperes, non utique omnes, sed illi tantummodo qui omne praesentis saeculi, tametsi altum videatur, pro nihilo culmen ducunt. Qui merito regni coelestis perhibentur munere digni, quia delectationis humanae probantur cupiditate nudati. Qualem se rex David pauperiem sustinuisse declarans, ait: Ego vero egenus et pauper sum (Psal. LXIX). Et alibi non modo terrestria, sed et ipsa per Dominum super

coelestia parvipendens, dicensque: **Quid enim mihi restat in coelo, et a te quid volui super terram (Psal. LXXII)? Mox ubi spei suae fixisset anchoram, subdendo manifestat: Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam (Ibid.). Alioquin nonnulli miserrima conditione paupertatis, et hic saeculi gaudiis ob inopiam rerum, et ibi regno Dei, ob meritorum nequitiam, carent.**

Beati qui nunc esuritis, saturabimini. Quid esurire beati, quid sitire debeant, Matthaeus exponit, videlicet, justitiam (Matth. V), apertissime nos instituens, numquam nos satis justos aestimare debere, sed quotidianum justitiae semper amare, imo ardere profectum. Cujus perfectam saturitatem, non in hoc saeculo, sed in futuro posse provenire, supernorum desiderio Psalmista flagrans, ostendit, qui ait: Ego autem cum justitia apparebo in conspectu tuo, satiabor dum manifestabitur gloria tua (Psal. XVI). Potest et simpliciter accipi: Beati qui nunc esuritis, qui castigatis corpus vestrum, et servituti subjicitis, qui in fame et siti verbo operam datis, quia coelestium tunc gaudiorum habebitis ubertate perfrui.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Non temporalium damna commodorum, sed virtutum detrimenta spiritalium qui flent, aeterna beatitudine consolabuntur. Ubi non nostra solum, sed et proximi jubemur commissa deflere. Quem si ut nos diligimus, consequenter illius et profectu nos gratulari, et defectu necesse est tribulari; nec solum tribulari, verum ad lacrymas usque succendi. Sic enim Samuel et David peccatum Saulis et interitum lugent (I Reg. XVI, II Reg. I), sic peccatricem ipse Dominus flevit super civitatem (Luc. XIX), et, moestis compassus sororibus, Lazarum, quem divina erat majestate resuscitaturus, humana prius miseratione deflebat (Joan. XI); mystice significans eos qui peccati morte sopiuntur, ut reviviscere queant, a proximis esse plangendos. Quod

autem nunc flentes risuros esse promittit, non pueriliter accipiendum, sed, Scripturae more, risus nomine mentis exsultatio et affectus quidam laetior intelligendus est esse designatus. Sicut Sara: Risum, inquit, fecit mihi Deus (Gen. XXI). Et in Job dictum est: Os autem veracium replebitur risu (Job. VIII). Per quae, ut dixi, nomina gaudium animae figuratur interius.

Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos et exprobraverint. Qui propter divitias haereditatis Christi in sanctis, propter panem vitae aeternae, propterque spem coelestium gaudiorum, fletus, esuriam paupertatemque pati desiderat, beatus est. Multo autem beator, qui has inter adversa virtutes servare non trepidat: quia, odiant licet homines corde nefando, dilectum cor Christo laedere nequeunt; separent, et synagoga depellant, Christus invenit et confirmat; exprobrent nomen crucifixi, ipse commortuos sibi conresuscitat, et consedere facit in coelestibus.

Et ejecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis. Nomen vestrum quod dicit, nomen Christianorum significat, quod a gentilibus Judaeisque saepissime quantum ad ipsos memoriae abrasum, et ab hominibus est ejectum, nulla jam existente causa odii, nisi propter Filium hominis, quia, videlicet, nomen Christi credentes suum voluerint facere cognomen, atque ideo nominis summi persecutores, hominum non immerito nomine notantur. Beati, inquit, eritis, cum vos oderint homines, docens eos ab hominibus insectandos, sed ultra homines esse beandos.

Gaudete in illa die, et exsultate; ecce enim merces vestra multa est in coelo. Non hoc a quolibet patiente, sed ab eo qui supernae tantum mercedis intuitu patitur praeceptum potest impleri, ut, scilicet, inter odia cordium, inter probra linguarum, inter ipsas

persequentium manus, aequali, imo laetiori adhuc, corde versetur. Non ad hoc nostri similes valent, sed eorum qui ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati (Act. V). Qui ergo multa in terris pro Christo sustinet adversa, multa in coelis a Christo recipiet dona. Caeterum quanta ab Elia verborum jacula falsi sustinuerunt prophetae, quos deridens aiebat: Clamate voce majore, deus enim est Baal, et forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur (III Reg. XVIII)! Quantam dedere stragem qui quadringenti simul et quinquaginta sunt interempti! Verum quia Baal et non Christus in causa erat, nec irrisi gaudebant, nec occisi palmam, sed poenam meruere perennem.

Secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum. Bene exemplo adhortatus est, quia vera dicentes, solent persecutionem pati. Nec tamen ideo prophetae antiqui timore persecutionis a veritatis praedicatione defecerunt. Notandum sane quia sicut Matthaeus per octo quas posuit beatitudines, octavam spei nostrae perfectionem, quae resurrectionis gloria dedicatur, insinuat, ita Lucas per quatuor virtutes amplectitur cardinales. Beati enim pauperes, qui per temperantiam a mundi refrenantur illecebris. Beati esurientes, qui, sua fame commoniti, esurientibus esse miserandum, et ipsi per justitiam miserentur ut valent. Nam eleemosynam qua Christo non nostra donamus, sed sua reddimus, justitiam recte dici testatur Psalmista, qui ait: Dispensit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in saeculum saeculi (Psal. CXI). Justitia est enim qua sua cuique tribuimus, nemini quidquam debentes, nisi ut invicem diligamus, (Rom. XIII). Beati qui per prudentiam inter bonum dignoscentes et malum, occidua flere, et ad aeterna norunt anhelare. Beati qui per fortitudinem fidei omnia valent molesta tolerare. Igitur qui necdum consummatae virtutis arcem conscendere valent, generalis interim perfectionis sunt

beatitudine perfovendi, quatenus, a bonis paulatim ad meliora progressi, dum consistendi in planitie Domino libenter auscultant, ad hunc quandoque in monte sedentem sublimer ascendant. Nam quorum adhuc edomandis instruendisque cordibus insistit, hoc quasi stans, qui situs est laborantis, affatur; quos vero longo studii spiritalis exercitio promptos jamque dociles invenit, his libertate ac dignitate magistri quasi quietus Salvator residens, mystica quaeque de supernis intimat. Quae spiritalium differentia profectum in Israeliticae plebis est habitu pulcherrimis expressa figuris, ubi vulgus omne quibuslibet vestibus utens, in quatuor angulis palliorum hyacinthinas sibi fimbrias est facere praeceptum; sacerdotes quatuor habere vestes totidem mysticis coloribus mira varietate distinctas; pontifices et ea quae sacerdotes, et alia quatuor indumenti genera colorum quidem eorundem, sed sublimioris gratia dignitatis, et auro interlucente corusca, et patriarcharum atque ipsius Domini nomine redimita gestare (Num. XV). Quae per singula vel exponere, vel solum proponere, proprii industriam spectat operis.

HOMILIA LXX. IN EADEM SOLEMNITATE OMNIUM SANCTORUM.

Hodie, dilectissimi, omnium sanctorum sub una solemnitatis laetitia celebramus festivitatem, quorum societate coelum exsultat, quorum patrociniis terra laetatur, triumphis Ecclesia facta coronatur, quorum confessio quanto in passione fortior, tanto est clarior in honore, quia dum crevit pugna, crevit et pugnantium gloria, et martyrii triumphus multiplici passionum genere adornatur, perque graviora tormenta graviora fuere et praemia, dum catholica mater Ecclesia, quae per totum orbem longe lateque diffusa est, in ipso capite suo Christo Jesu edocta est contumelias, cruces et mortem, non timere, magis magisque roborata, non resistendo,

sed perferendo, universos quos agmine inclyto carcer poenalis inclusit, pari et simili calore virtutis, ad gerendum certamen, gloriam triumphalem inspiravit. O vere beata mater Ecclesia, quam sic honor divinae dignationis illuminat, quam vincantium gloriosus martyrum sanguis exornat, quam inviolata confessionis candida induit virginitas. Floribus ejus nec rosae nec lilia desunt. Certent nunc charissimi singuli, ut ad utrosque honores amplissimam accipiant dignitatem, coronas vel de virginitate candidas, vel de passione purpureas, in coelestibus castris pax et acies habens flores suos, quibus milites Christi coronantur. Dei enim ineffabilis et immensa bonitas, etiam hoc praevidit, ut laborum quidem tempus et agonis non extenderet, ne longum faceret, aut aeternum, sed breve, et, ut ita, dicam, momentaneum, ut in hac brevi et exigua vita agones essent et labores, nulla vero quae aeterna est, corona et praemia meritorum, ut labores quidem cito finirentur, meritorum vero praemia sine fine durarent, ut post hujus tenebras visuri essent candidissimam lucem, et accepturi majorem passionum cunctarum acerbitatibus beatitudinem, testante hoc idem Apostolo, ubi ait: Non sunt condignae passionis hujus temporis ad superventuram gloriam, quae revelabitur in nobis; quam laxo sinu de praelio revertentes civitas coelestis excipit, de hoste prostrato trophaea ferentibus occurrit. Cum triumphantibus viris et feminae veniunt, qui cum saeculo sexum quoque vicerunt, et, geminata gloria militiae, virgines cum pueris, teneros annos virtutibus transeunt; sed et caetera fidelium turba aulae perpetuae regiam intravit, qui sinceritatem fidei inconcussis praeceptorum coelestium disciplinis unita pace observaverunt. Ergo agite nunc, fratres, adgrediamur iter vitae, revertamur ad civitatem coelestem, in qua scripti sumus, et cives decreti. Non sumus hospites, sed cives sanctorum et domestici Dei, etiam illius haeredes, cohaeredes autem Christi: hujus nobis urbis januas aperiet fortitudo, et fiducia latum

praebebit ingressum. Consideremus ergo inclytam urbis illius felicitatem, in quantum considerare possibile est; ut enim vere est, comprehendere nullus sermo sufficiet. Dicitur de ea in quodam loco sic, quod «aufugiet ibi dolor, et tristitia et gemitus. Quid hac vita beatius, ubi non est paupertatis metus, non aegritudinis imbecillitas? Nemo laedetur, irascetur nemo; nemo invidet, cupiditas nulla exardescit; nullum ibi desiderium honoris pulsat, aut potestatis ambitio; nullus ibi diaboli metus, insidiae daemonum nullae, terror gehennae procul; mors neque corporis neque animae, sed immortalitatis munere vita jucunda; nulla erit tunc usquam discordia, sed cuncta consona, cuncta convenientia, quia omnium erit sanctorum una concordia, pax cuncta et laetitia continet. Tranquilla sunt omnia et quieta, jugis splendor, non iste qui nunc est, sed tanto clarior, quanto felicior, quia civitas (ut legitur) illa non egebit lumine solis, sed Dominus omnipotens illuminabit eam, et lucerna ejus est Agnus. Ibi sancti fulgebunt ut stellae in perpetuas aeternitates, et sicut splendor firmamenti qui erudiunt multos. Quapropter nox ibi nulla, nullae tenebrae, concursus nubium nullus, nec frigoris aut ardoris asperitas ulla; sed talis quaedam erit rerum temperies, qualem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, nisi illorum qui ea perfrui digni inveniuntur, quorum nomina scripta sunt in libro vitae; qui et laverunt stolas in sanguine agni, et sunt ante sedem Dei, serviuntque ei die ac nocte. Nec est senectus ibi, nec senectutis miseria, dum omnes occurrunt in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi. Verum super haec omnia est consociari angelorum et archangelorum coetibus, thronis et dominationibus, principatibus et potestatibus, omniumque coelestium supernarum virtutum contuberniis perfrui, et intueri agmina sanctorum splendidis sideribus micantia, patriarcharum fide fulgentia, prophetarum spe laetantia, apostolorum in duodecim tribus Israel orbem judicantia, martyrum purpureis victoriae coronis lucentia,

virginum quoque coruscantia sarta gestantes inspicere. De rege autem, qui horum medius residet dicere, vox nulla sufficiet; effugit enim omnem sermonem, atque omnem sensum humanae mentis excedit decus illud, illa pulchritudo, illa virtus, illa gloria, illa magnificentia, illa majestas. Ultra enim omnem sanctorum est gloriam ipsius inaestimabilem adipisci conspectum, et splendore majestatis ejus irradiari. Sic enim quotidie oporteret nos tormenta perferre ut Christum videre possimus in gloria venientem, et sanctorum numero sociari. Nonne erat dignum pati omne quod triste est, ut tanti boni tantaeque gloriae participes haberemur?» Quae erit illa, fratres charissimi, justorum gloria, quam grandis sanctorum laetitia, cum unaquaque facies fulgebit ut sol, cum ordinibus distinctis populum suum Dominus in regnum Patris sui coeperit recensere, et meritis atque operibus singulorum praemia promissa restituere; pro terrenis coelestia, pro temporalibus sempiterna, pro modicis magna praestare; adducere sanctos in visionem paternae gloriae, et facere in coelestibus consedere, ut sit Deus omnia in omnibus, et aeternitatem quam amatoribus promisit suis, et immortalitatem largiri, ad quam eos sanguinis sui vivificatione reparavit; denuo ad paradysum reducere, regnum coelorum fide et veritate suae pollicitationis aperire. Haec haereant firmiter sensibus nostris, haec intelligantur plena fide, haec corde toto diligantur, haec indesinentium operum magnanimitate acquirantur. Res posita est in potestate facientis, quia regnum coelorum vim patitur. Res ista, o homo, id est, regnum coeleste, aliud non quaerit pretium nisi te ipsum; tantum valet, quantum es tu; te da, et habebis illam. Quid turbaris de pretio? Christus semetipsum tradidit, ut acquireret te regnum Deo Patri, ita et tu teipsum da, ut sis regnum ejus, ac non regnet peccatum in mortali tuo corpore, sed spiritus in acquisitionem vitae. Ad hanc igitur operum salutarium delectet nos pervenire palmam. Libenter ac prompte certemus omnes in agone justitiae,

Deo et Christo spectante curramus, et qui saeculo et mundo majores esse jam coepimus, cursum nostrum nulla saeculi cupiditate tardemus. Si expeditos, si celeres in hoc operis agone currentes dies nos ultimus invenerit, nusquam Dominus meritis nostris deerit remunerator. Qui coronam in persecutione purpuream pro passione donabit, ipse in pace vincentibus pro justitiae meritis dabit et candidam. Nam nec Abraham, nec Isaac, nec Jacob occisi sunt, et tamen fidei et justitiae meritis honorati, inter patriarchas primi esse meruerunt; ad quorum congregatur convivium, quisquis fidelis, et justus et laudabilis, invenitur. Memores esse debemus voluntatem, non nostram, sed Dei, facere debere, quia qui fecerit ejus voluntatem, manet in aeternum, quomodo et ille manet in aeternum: Quapropter, charissimi, mente integra, fide firma, virtute robusta, charitate perfecta, parati ad omnem voluntatem Dei simus, conservantes fortiter dominica mandata: in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam; modestiam in humilitate, diligentiam in administratione; vigilantiam in adjuvandis laborantibus, misericordiam in fovendis pauperibus; in defendenda veritate constantiam, in disciplinae severitate censuram, ne aliquid ad exemplum bonorum factorum desit in nobis. Haec sunt enim vestigia quae nobis sancti quique revertentes in patriam reliquerunt, ut, illorum semitis inhaerentes, sequeremur et gaudia. Patriam quoque nostram paradysum cum illis computemus, parentes patriarchas jam habere coepimus, quid non properamus et currimus, ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magnus nos illic charorum numerus exspectat, parentum, fratrum, filiorumque frequens nos et copiosa turba desiderat (jam de sua incolumitate securam, adhuc de nostra salute sollicitam); ad eorum complexum et conspectum venire, quanta et illis et nobis in commune laetitia est, qualis illic coelestium voluptas conservorum societate exspectantium, quam summa et perpetua felicitas! Illic

apostolorum gloriosus chorus, illic prophetarum exsultantium numerus insignis, illic martyrum populus innumerabilis ob certaminum victoriam coronatus, illic clarissima virginum turba laetatur, illic etiam confessorum fortitudo laudatur. Sed et illorum remunerationi censentur, qui, praecepta dominica servantes, ad coelestes thesauros terrena patrimonia transtulerunt. Ad hos si venire delectat, avida cupiditate properemus, ut cum his cito esse, et cito ad Christum venire contingat: eum per hujus itineris ducem habeamus salutis auctorem, lucis principem, laetitiae largitorem, qui vivit et regnat cum Deo Patre omnipotente et spiritu sancto.

HOMILIA LXXI.

IN EADEM SOLEMNITATE OMNIUM SANCTORUM.

Legimus in ecclesiasticis historiis quod sanctus Bonifacius, qui quartus a beato Gregorio Romanae urbis episcopatum tenebat, suis precibus a Phoca Caesare impetraret donari Ecclesiae Christi templum Romae, quod ab antiquis Pantheon ante vocabatur, quia hoc quasi simulacrum omnium videretur esse deorum; in quo, eliminata omni spurcitia, fecit ecclesiam sanctae Dei genitricis, atque omnium martyrum Christi, ut, exclusa multitudine daemonum, multitudo ibi sanctorum a fidelibus in memoria haberetur; et plebs universa in capite Kalendarum Novembrium, sicut in die natalis Domini, ad ecclesiam in honore omnium sanctorum consecratam conveniret, ibique missarum solemnitate a praesule sedis apostolicae celebrata, omnibusque rite peractis, unusquisque in sua cum gaudio remearet. Ex hac ergo consuetudine sanctae Romanae Ecclesiae, crescente religione Christiana, decretum est ut in Ecclesiis Dei, quae per orbem terrarum longe lateque construuntur, honor et memoria omnium sanctorum, in die qua praediximus, haberetur, ut quidquid humana fragilitas

per ignorantiam, vel negligentiam, seu per occupationem rei saecularis, in solemnitate sanctorum minus plene peregrisset, in hac observatione solveretur, quatenus, eorum patrociniis protecti, ad superna populorum gaudia pervenire valeamus. Beata Dei genitrix, et semper virgo Maria, templum Domini, sacrarium Spiritus sancti, virgo ante partum, virgo in partu, virgo post partum, praesentis solemnitatis diei, cum suis virginibus, expers nullo modo credenda est, quae Dei populum faciendo monebat spernere perituri luxus saeculi, a lenocinio mortalis naturae declinare, carnis pudicitiam, cum virginitatis honore, intra cordis hospitalia observare, eamque omnium virtutum reginam, et fructum salutis perpetuae: sociam quoque esse angelorum suis affirmabat exemplis, ita ut innumerabilis utriusque sexus multitudo ejus sequeretur vestigia, et, relictis nuptiarum copulationibus, spretaque liberorum propagine, sponso qui in coelis est, perenni mente, actu, habitu et gestu, applicare se maluerunt; orationibus non deficiendo instantes, jejuniis adhaerentes, vigiliis sacras adamantes, eleemosynas sectantes, pauperes recreantes, nudos vestientes, infirmos visitantes, in tribulatione gaudentes, in verbis calumniae vel contumeliae patientes; in augmento suae protectionis humiles, in damno rerum temporalium Deo gratias agentes. His omnibus et his similibus pro desiderio regni coelestis, et propter spem aeternae remunerationis, ardentissimo amore indesinenter atque libenter insistentes, sic in charitate Dei ac proximorum amore perseverantes, Deo soli vitam finire gaudebant. O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, et investigabiles viae ejus! Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei? quomodo ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia? ipsi honor et gloria in saecula saeculorum, Amen, qui superna coelorum regna spiritibus angelicis ad laudem et gloriam, atque honorem sui nominis ac majestatis in

perpetuum miro ordine collocavit. De quibus plura loqui pertimescimus, quia soli Deo scire est quomodo vel quemadmodum eorum invisibilis absque contagione seu diminutione in sua sola puritate consistat natura. Sed tamen novem esse angelorum ordines, ad Dei judicia ac ministeria complenda, testante sacro eloquio, cognovimus, quorum principatus atque potestas subtiliter ac mirabiliter Omnipotentis nutu distinguitur. Alii ex illis ad nos in mundum missi, futura praedicando, perveniunt; alii ad hoc sunt constituti, ut per eos signa et miracula frequentius fiant; alii subjectis angelorum spiritibus praesunt, eisque ad explenda divina mysteria disponendo principantur; alii mira potentia caeteris praeeminent, pro eo quod eis ad obediendum alia angelorum agmina subjecta sunt; alii tanta Divinitatis gratia replentur, ut in eis Dominus sedeat, et per eos sua judicia decernat; alii tanto perfectiori scientia pleni sunt, quanto claritatem Dei vicinius contemplantur; alia vero ita Deo conjuncta sunt angelorum agmina, ut inter haec et Deum nulli alii intersint, et tanto magis ardent amore, quanto subtilius claritatem Divinitatis ejus aspiciunt. Talibus, ut diximus, a primordio incipientis vitae beatorum spirituum distinctionibus, superna coelorum regna a Deo Conditore, in perpetuum mirabiliter collocata, subsistunt. Nos ergo, fratres charissimi, antiquorum memoriam praecedentium Patrum, quos ante legem et sub lege, Scriptura sancta demonstrante, cognovimus, ad hoc tantummodo proferimus, ut facilius intelligere valeatis quanta vel qualis sit hujus sacratissimae praesentia diei, quae cum omnibus his de quibus loquimur sine fine constat honesta. Nunc vero revertamur ad eos quos unda baptismatis, et effusio sanguinis Christi, ab errore paterni delicti, a squalore vetustae gentilitatis, in novo testamento, per gratiam Spiritus sancti, abluendo purgavit; quorum oculi beati, qui Christum in carne venientem videre meruerunt. Hujus tam praeclarae visionis Joannes Baptista, qui eodem angelo, quo Christus denuntiante conceptus est, in

exordio praedicationis atque baptismatis primatum tenebat, qui Jesum peccata mundi tollentem, videndo agnovit, ac digito demonstravit, quo inter natos mulierum non surrexit major, Christo attestante. Qui merito praecursor Domini, praeco judicis, propheta Altissimi, nuncupatur; qui nondum editus, Christum mundo venturum prophetavit, et ad redemptionem animarum ad inferos descendentem gloriosa praecucurrit passione. Huic athletae Dei electo concordat duodenus apostolorum numerus, quos a primis miraculorum virtutibus, ad componendum novae fidei fundamentum, erigendumque adhuc tenerae statum Ecclesiae divina Providentia, ex omnibus quos capiebat mundus, elegit, ut in omnem terram sonus eorum praedicationis exiret, et in fines orbis terrae eorum verba procederent. Qui verae viti, id est, Christo tanquam palmites adhaerentes, quorum fructus in sempiternum permanens non marcescit: quibus ipse Dominus locutus est dicens: Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed supra candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in coelis est. Et iterum: Jam non dicam vos servos, sed amicos, quia servus nescit quid faciat dominus ejus; vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi a Patre meo nota feci vobis. Et quodcumque ligare voluissent super terram, ligatum esse et in coelis; et quodcumque solverent super terram, solutum esse in coelis promisit. Et iterum, cum venisset ad judicandum saeculum, eos super sedes duodecim esse sessuros, et secum judicatueros orbem terrae praedixerat. Talibus, ut credimus, patronis haec dies subjecta declaratur. His subjectum est triumphale martyrum nomen, qui per diversa tormentorum genera Christi passionem non lacesantibus praecordiorum mentibus imitabantur. Alii ferro perempti, alii flammis exusti, alii flagris verberati, alii vectibus perforati, alii

cruciati patibulo, alii pelagi periculo subjecti, alii vivi decoriati, alii vinculis mancipati, alii linguis privati, alii lapidibus obruti, alii frigore afflicti, alii fame cruciati; alii vero, truncatis manibus, sive caeteris caesis membris, spectaculum contumeliae in populis nudi propter nomen Domini portantes. Hi sunt triumphatores et amici Dei, qui, contemnentes sceleratorum jussa principum, modo coronantur et accipiunt palmas laborum, qui fundati erant supra firmam petram, id est, Christum. De talibus et hujusmodi Apostolus, mente compunctus, ingemiscens ait: Sancti ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres. Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, et caetera. Et beatus papa Gregorius, in expositione cujusdam Evangelii, de istiusmodi bellatoribus querimoniam faciendo: «Ecce, inquit, electi Dei carnem domant, spiritum roborant, daemonibus imperant, virtutibus coruscant; praesentia despiciunt, aeternam patriam cum vocibus moribusque praedicant: eam etiam moriendo diligunt, atque ad illam per tormenta pertingunt. Occidi possunt, et flecti nequeunt; et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est; in paucis vexati, in multis bene disponentur; quomodo Deus tentavit eos, et invenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probavit illos, et quasi holocausta hostiam accepit illos.» Nunc ergo martyrum Christi certamina atque victorias audivimus, eis nimirum hunc diem tantum credimus sanctificatum, quantum in semetipsis ut sanctificaretur laborare per tormenta non cessavere; Christi vero sacerdotibus atque doctoribus, sive confessoribus, hujus festivitatem diei non ignotam esse credimus, qui corda fidelium spiritaliter quasi imbribus irrigant coelestibus, ut feliciter proferre immarcescibilem bonorum operum possint fructum, qui talenta sibi credita non solum reddere, verum etiam cum usura sine fraude amplificare

procuraverunt; qui bonum, quod per gratiam Spiritus sancti intelligendo didicere, non sibimet tantummodo profuturum, sed et aliis subjectorum mentibus, secundum Apostoli praeceptum, arguendo, obsecrando, increpando, curamque faciendo, inserere nitebantur. Quorum mens lucidissima, manus vero plenae sunt munditia, eo quod in mensa altaris sacrosancta Christi corporis et sanguinis mysteria celebrantes, et in sui cordis penetralibus hostiam vivam Deoque placentem, id est, semetipsos sine macula atque admistione pravi operis offerre non desistant; et licet persecutorum non sensissent gladium, tamen per vitae meritum Deo digni martyrio non privantur, quia martyrium non sola sanguinis effusione, sed abstinentia peccatorum, et exercitatione Dei praeceptorum perficitur. Nos ergo, fratres charissimi, tantorum patrocinia intercessorum, de quibus locuti sumus, tota mentis intentione quaeramus, ut per temporalia festa quae gerimus, eorum meritis intercedentibus, ad aeterna pervenire valeamus. Transeunt cuncta quae temporaliter festa celebrantur; et ideo curate, qui his solemnitatibus interestis, ne ab aeterna solemnitate separemini. Quid prodest interesse festis hominum, si deesse contingat festis angelorum? Nolite ergo pensare in vobis transitoria, quae possidetis, sed considerate quid estis. Ecce mundus, qui diligitur, fugit. Sancti isti, quorum hodie mentionem facimus, florentem mundum mentis despectu calcaverunt. Tunc enim erat vita longa, salus continua, opulentia in rebus, fecunditas in propagine, tranquillitas in diuturna pace; et tamen cum in seipso floreret, jam in eorum cordibus mundus aruerat. Ecce jam in seipso mundus aruit, et adhuc in nostris cordibus florescit. Ubique desolatio, undique percutimur, undique amaritudinibus replemur, et tamen caeca mente carnales concupiscentias, ipsas ejus amaritudines amamus. Fugientem sequimur, labenti inhaeremus; cum ipso labimur, quem cadentem tenemus. Aliquando nos mundus retraxit a Deo, nunc tantis plagis

plenus est, ut ipse jam nos mundus mittat ad Dominum. Pensate ergo quia nulla sunt quae temporaliter currunt, finis enim temporalium ostendit quia nihil sit quod transire potest. Casus rerum indicat quia res transiens et tunc prope nihil fuit, cum stare videretur. Haec igitur vobiscum agite, haec in mente sedula cogitatione versate; etsi adhuc hic tenemur in infirmitate corporis, tamen ad eos de quibus loquimur toto corde tendamus, ut cum ipsis postmodum in aeterno saeculo gaudere mereamur, per eum qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LXXII. IN DIE SANCTO UNIUS APOSTOLI.

LUC. IX. MATTH. X. MARC. III.

In illo tempore, convocatis Jesus duodecim apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia daemona, et ut languores curarent, et misit illos praedicare regnum Dei, et sanare infirmos, etc.

Concessa primum potestate signorum, misit praedicare regnum Dei, ut promissorum magnitudini attestaretur etiam magnitudo factorum, fidemque vel bis daret virtus ostensa, et nova facerent quia nova praedicarent. Unde nunc quoque cum fidelium numerositas excrevit, intra sanctam Ecclesiam multi sunt, qui vitam virtutum tenent, et signa virtutum non habent, quia frustra miraculum foris ostenditur, si deest quod intus operetur. Nam, juxta Magistri gentium vocem, linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus (I Cor. XIV).

Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Solet quaeri quomodo Matthaeus

et Lucas commemoraverint dixisse Dominum discipulis ut nec virgam ferrent, cum dicat Marcus: Et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum. Quod ita solvitur, ut intelligamus sub alia significatione dictam virgam, quae secundum Marcum ferenda est, et sub alia illam, quae secundum Matthaeum et Lucam non est ferenda; sicut sub alia significatione intelligitur tentatio, de qua dictum est, Deus neminem tentat (Jac. I), et sub alia de qua dictum est: Tentat vos Dominus Deus vester, ut sciat si diligitis eum (Deut. XIII). Illa seductionis est, haec probationis. Utrumque ergo accipiendum est, a Domino apostolis dictum, et ut nec virgam ferrent, et ut non nisi virgam ferrent. Cum enim secundum Matthaeum diceret eis: Nolite possidere aurum neque argentum, et caetera (Matth. X), continuo subiecit: Dignus est enim operarius cibo suo. Unde satis ostendit cur eos haec possidere ac ferre noluerit, non quo necessaria non sint sustentationi hujus vitae, sed quia sic eos mittebat, ut eis haec deberi monstraret ab illis quibus Evangelium credentibus annuntiarent. Clarum autem haec non ita praecepisse Dominum tanquam evangelistae vivere aliunde non debeant, quam eis praebentibus annuntiant Evangelium (alioquin contra hoc praeceptum fecit Apostolus, qui victum de manuum suarum laboribus transigebat, ne cuiquam gravis esset [I Thess. II]), sed potestatem dedisse in qua scirent sibi ista deberi. Cum autem a Domino aliquid imperatur, nisi fiat, inobedientiae culpa est; cum autem potestas datur, licet cuique non uti, et tamquam de suo jure cedere. Hoc ergo ordinans Dominus quod eum ordinasse dicit Apostolus, iis qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivere (I Cor. IX), illa apostolis loquebatur, ut securi non possiderent neque portarent huic vitae necessaria, nec magna, nec minima. Ideo posuit Nec virgam, ostendens a fidelibus suis omnia deberi ministris suis, nulla superflua requirentibus. Ac per hoc, attendo: Dignus est enim operarius cibo suo, prorsus aperuit et illustravit unde haec omnia loqueretur. Hanc

ergo potestatem virgae nomine significavit, cum dicit: Ne quid tollerent in via nisi virgam tantum, ut intelligatur quia per potestatem a Domino acceptam, quae virgae nomine significata est, etiam quae non portantur non deerunt. Hoc et de duabus tunicis intelligendum est, ne quisquam eorum praeter eam quam esset indutus aliam portandam putaret, sollicitus ne opus esset, cum ex illa potestate posset accipere. Quod vero secundum Marcum non portari vel haberi duas tunicas, sed expressius indui prohibet, dicens et ne induerentur duabus tunicis (Marc. III), quid eos monet, nisi non dupliciter, sed simpliciter ambulare? Aliter, in duabus tunicis videtur mihi duplex ostendere vestimentum, non quo in locis Scythiae, et glaciali nive ridentibus, una quis tunica debeat esse contentus, sed quo in tunica vestimentum intelligamus, ne, alio vestiti, aliud nobis futurorum timore servemus.

Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis. Dat constantiae generale mandatum, ut hospitalis necessitudinis jura custodiant, alienum a praedicatore regni coelestis astruens, cursitare per domos, et inviolabilis hospitii jura mutare. Nec otiose secundum Matthaeum domus, quam ingrediantur apostoli, legenda decernitur, ut mutandi hospitii necessitudinisque violandae causa non suppetat.

Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium super illos. Pulvis excutitur de pedibus in testimonium laboris sui, quod ingressi sint in civitatem, et praedicatio apostolica ad illos usque pervenerit. Sive excutitur pulvis, ut nihil ab eis accipiant, ne ad victum quidem necessarium qui Evangelium spreverint; allegorice autem qui verbo humiliter intendunt, si quibus ut homines terrenae levitatis naevis obscurantur, per ea mox quae recipiunt evangelicae praedicationis vestigia purgantur. Qui vero perfidia, vel negligentia, vel etiam

studio, contemnunt, horum vitanda communio, fugienda synagoga censetur; excutiendus pedum pulvis, ne gestis manibus, et pulveri comparandis, mentis castae vestigium polluatur.

Egressi autem circumibant per castella evangelizantes, et curantes ubique. Quid evangelizarent, vel quomodo curarent apostoli, Marcus exponit plenius. Praedicabant, inquit, ut poenitentiam agerent, et ungebant oleo multos aegrotos, et sanabant (Marc. VI). Dicit et Jacobus: Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros Ecclesiae, et orent super ipsum, ungentes eum oleo in nomine Domini; et si in peccatis sit, dimittentur ei (Jac. V). Unde patet ab ipsis apostolis hunc sanctae Ecclesiae morem esse contraditum, ut pontificali benedictione consecrato oleo perungantur aegroti. Praedicabant autem, ut poenitentiam agerent; et supra, Misit illos, inquit, evangelizare regnum Dei. Quia, videlicet, utrumque, juxta Joannis Baptistae, vel ipsius Salvatoris, exemplum praedicabant. Poenitentiam agite, appropinquabit enim regnum coelorum (Matth. III). Regni enim coelorum januis propinquare est, de his quemque quibus ab eo discesserat poenitere.

HOMILIA LXXIII. IN FESTO MARTYRUM.

LUC. XII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Attendite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis. Nihil enim opertum est quod non reveletur, neque absconditum quod non sciatur. Quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur, et quid in aure locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis, etc.

Ad hoc fermentum pertinent omnia quae recumbens apud Pharisaeum superius disputaverat Dominus, de quo et Apostolus praecipit: Itaque epulemur non in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis (I Cor. V). Nam sicut modicum fermenti totam farinae cui injicitur massam corrumpit, universamque mox conspersionem suo sapore commaculat, sic nimirum simulatio, cujus semel animum imbuerit, tota virtutum sinceritate et veritate fraudabit.

Nihil autem opertum est quod non reveletur, neque absconditum quod non sciatur. Et quomodo in praesenti saeculo multorum diu latet hypocrisis? Ergo de futuro tempore intelligendum, quando judicabit Deus occulta hominum. Nam sicut unus amicorum beati Job verissime dixit: Laus impiorum brevis est, et gaudium hypocritae ad instar puncti, si ascenderit usque ad coelum superbia ejus, et caput ejus nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur (Job. XX). In fine, inquit, perdetur, qui in principio florere videbatur. Est ergo sensus: Attendite ne aemulemini simulatores, quia veniet profecto tempus in quo et vestra virtus omnibus et eorum reveletur hypocrisis. Verum quod sequitur:

Quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur, et quod in aure locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis: non solum in futuro, et quando cuncta cordium abscondita proferentur ad lucem, sed in praesenti tempore potest congruenter accipi, quoniam quae inter tenebras quondam pressurarum carcerumque umbras vel locuti vel passi sunt apostoli, nunc clarificata per orbem Ecclesia lectis eorum Actibus publice praedicantur. Sane quod ait, Praedicabitur in tectis, juxta morem provinciae Palaestinae loquitur, ubi solent in tectis residere; non enim tecta nostro more culminibus sublimata, sed plano schemate faciunt aequalia. Unde lex praecepit ut qui novam domum aedificaret, murum tecti poneret in gyro

(Deut. XXII), ne funderetur ibi sanguis innoxius, labente aliquo, et in praeceptis rudente. Et in templi constructione legimus: Texit quoque domum laquearibus cedrinis, et aedificavit tabulatum super omnem domum, quinque cubitis altitudinis (III Reg. VI). Ergo praedicabitur in tectis, cum cunctis audientibus palam dicetur:

Dico autem vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt corpus, et post haec non habent amplius quid faciant. Si persecutores sanctorum occisis corporibus non habent amplius quod contra illos agant, ergo supervacua furiunt insania, qui mortua martyrum membra feris avibusque discerpenda projiciunt, vel in auras extenuari, vel in undas solvi, vel per flammam in cinerem faciunt redigi, cum nequaquam omnipotentiae Dei quin ea resuscitando vivificet obsistere possint.

Ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timeate. Quia duo sunt genera persecutorum, unum palam saevientium, alterum fecte fraudulenterque blandientium, contra utrumque nos munire atque instituere volens Salvator, et supra ab hypocrisi Pharisaeorum attendere, et hic a carnificum caede praecipit non timere, quia, videlicet, post mortem nec horum crudelitas, nec eorum valeat simulatio durare; Domino potius qui semper videat placendum, Dominum qui semper punire vel liberare queat esse timendum.

Nonne quinque passeret veneunt dipondio? Et unus ex illis non erit in oblivione coram Deo. Si minutissima, inquit, animalia, et quae quolibet per aera feruntur volatilia, Deus oblivisci non potest, vos qui ad imaginem facti estis Creatoris, non debetis terri ab iis qui occidunt corpus, quia qui irrationabilia gubernat, rationabilia curare non desinit. Dipondius quo quinque passeret veneunt, id est, venduntur, genus est ponderis

levissimi ex duobus assibus compositi. Quaerit fortasse aliquis quomodo dicat Apostolus: Numquid de bobus cura est Deo (I Cor. IX)? cum utique bos passere pretiosior existat. Sed aliud cura, aliud vero est scientia. Denique numerus capillorum, de quo consequenter ait:

Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt, non in actu computationis, sed in facultate cognitionis accipitur. Non enim sollicitam Deus curae numerantis intendit excubiam, sed cui cognita sunt omnia, quasi numerata sunt omnia. Bene autem numerata dicuntur, quia quae volumus servare, numeramus. Ubi immensam Dei erga homines ostendit providentiam, et ineffabilem signat affectum, quod nil nostrum lateat Deum, et parva etiam otiosaque dicta ejus scientiam non fugiant. Derident intelligentiam ecclesiasticam in hoc loco, qui carnis resurrectionem negant, quasi nos ipsam terrenam materiam, quae discedente anima fit cadaver, ita resurrectione reparandam dicamus, ut ea quae dilabuntur, et in alias atque alias aliarum rerum species formasque vertuntur, quamvis ad corpus redeant unde dilapsa sunt, ad easdem quoque corporis partes ubi fuerunt redire necesse sit. Alioquin si capillis capitis redit quod tam crebra tonsura detraxit, si unguibus quod toties depressit exsectio, immoderata et indecens cogitantibus, et ideo resurrectionem carnis non credentibus, occurrit informositas. Sed quemadmodum si statua cujuslibet solubilis metalli aut igne liquesceret, aut contereretur in pulverem, aut confunderetur in massam, et eam vellet artifex rursus ex illius materiae quantitate reparare, nihil interesset ad ejus integritatem, quae particula materiae cui membro statuae redderetur, dum tamen totum ex quo constituta fuerit resumeret: ita Deus mirabiliter atque ineffabiliter artifex de toto quo caro nostra constiterat eam mirabili et ineffabili celeritate restituet; nec aliquid attinebit ad ejus redintegrationem utrum capilli ad capillos redeant, et ungues ad ungues, an quidquid

eorum perierat mutetur in carnem, et in partes alias corporis revocetur, curante artificis providentia ne quid indecens fiat.

Nolite ergo timere, multis passeribus plaris estis. Non plures estis legendum est, quod ad comparisonem numeri pertinet; sed plaris estis, hoc est, majoris apud Deum meriti, dignitatis et aestimationis, quam innumera passerum vel corpora vel genera computamini.

Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei. Qui autem negaverit me coram hominibus, denegabitur coram angelis Dei. Respicit ad superiora, ubi dictum est operta quaelibet et abscondita esse revelanda, concludens hanc revelationem non in vili quolibet conciliabulo, sed in conspectu supernae civitatis aeternique Regis ac Judicis agenda. Et ne ex eo quod ait, eos qui se negaverint esse denegandos, una cunctorum, hoc est, eorum qui studio, et eorum qui infirmitate vel ignorantia negant, conditio putaretur, continuo subjicit:

Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Qui scandalizatur carne mea, me hominem tantum arbitrans, quod filius sim fabri, et fratres habeam Jacobum, et Joseph et Judam (Matth. XIII; Marc. VI), et homo vorator ac vini potator sim (Matth. XI), talis opinio a blasphemia quamquam culpa non careat erroris, tamen habet veniam propter corporis utilitatem; qui autem manifeste intelligens opera Dei, cum de virtute negare non possit, eadem stimulatus invidia, calumniatur, et Christum Deique Verbum, et opera Spiritus sancti dicit esse Beelzebub (Luc. XI), isti non dimittetur, neque in praesenti saeculo, neque in futuro. Non quod negemus et ei, si poenitentiam agere

possit, posse dimittit ab eo qui vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire (I Tim. II); sed quod ipsi Judici et largitori veniae credentes, qui et se poenitentiam semper accepturum, et hanc blasphemiam numquam dicit esse remittendam, credamus hunc blasphemum exigentibus meritis, sicut numquam ad remissionem, ita nec ad ipsos dignae poenitentiae fructus esse perventurum, juxta quod Joannes evangelista de quibusdam blasphemiae suae merito excaecatis verissime scripsit: Propterea non poterant credere (Joan. XII), quia iterum dixit Isaias: Excaecavit oculos eorum, et induravit cor eorum, ut non videant oculis, et intelligant corde, et convertantur et sanem illos (Isai. VI). Quidam sane volunt illum dicere verbum, vel blasphemare in Spiritum sanctum, qui unitati Ecclesiae ubi in Spiritu sancto fit remissio peccatorum, corde impenitente resistit, dicentes unum esse suffugium, ne sit irremissibilis blasphemia, cor impenitens caveatur. Quorum multis sententia nequaquam firma videtur, quia videlicet quisquis unitati Ecclesiae corde impenitenti resistit, sive ille Judaeus, seu gentilis, sive etiam haereticus sit, potest utique remissionem habere peccatorum in Spiritu sancto, si ad unitatem Ecclesiae corde poenitenti refugerit. Sed dicunt: Quamdiu corde impenitenti quis spiritui gratiae resistit, tandiu non habet remissionem. At illi objiciunt hanc conditionem in cunctis constare criminibus. Quomodo enim quamdiu quis fornicationem, idololatriam, adulterium, masculorum concubitus, furtum, caeteraque flagitia gesserit, non habet haereditatem in regno Christi et Dei (I Cor. VI); his vero criminibus abdicatis, potest abluī, sanctificari, justificari in nomine Domini nostri Jesu Christi, et in spiritu Dei nostri; ita, inquit, etiam impenitens, quamdiu cor impenitens habuerit, non potest habere veniam; mox vero ut poenituerit, consequitur et veniam, nulloque discrimine impenitentia caeteris obligatior aut irremissibilior invenitur esse peccatis, quae in similitudinem scelerum caeterorum

usque ad poenitentiam manens, mox acta poenitentia delebitur; sola autem blasphemia in Spiritum sanctum qua quisque in similitudinem diaboli et angelorum ejus contra conscientiam suam majestatem Deitatis oppugnare non trepidat, non habet remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti, sicut evangelista Marcus evidenter exponit, qui, posito hoc Domini testimonio, subjunxit atque ait, quoniam dicebant: Immundum spiritum habet (Marc. III). Nam neque hi qui Spiritum sanctum non esse, neque qui hunc esse quidem, sed Deum non esse, neque qui hunc Deum quidem esse, sed Patre Filioque minorem credunt et confitentur, quia non invidentia diabolica, sed humana ignorantia ducti faciunt, hoc irremissibilis blasphemiae crimine tenentur. Quapropter principes Judaeorum proprie, et quique similis invidiae peste corrupti majestatem blasphemant, sine fine peribunt.

HOMILIA LXXIV. IN FESTO MARTYRUM.

LUC. XXI. MATTH. X. MARC. XIII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Cum audieritis praelia, et seditiones, nolite terreri, etc.

Pensanda sunt verba Redemptoris nostri, per quae nos aliud interius, aliud exterius passuros denuntiat. Praelia quippe ad hostes pertinent, seditiones ad cives. Quae utraque a tempore dominicae passionis in populo Judaeorum, qui sibi pro Salvatore seditiosum latronem elegit, satis superque constat abundasse (Marc. XV). Sed his praecurrentibus apostoli ne terreatur, ne Hierosolymam Judaeamque deserant, admonentur. Quia, videlicet, non statim finis, qui in quadragesimum potius differendus sit annum, id est, desolatio patriae supremumque urbis ac templi sequatur excidium.

Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum adversus regnum, et terraemotus magni erunt per loca, et pestilentiae, et fames. Constat haec ante finem desolationis templi, hoc est, tempore Judaicae seditionis ad litteram contigisse. Potest autem regnum contra regnum, et pestilentia eorum quorum sermo serpit ut cancer (II Tim. II), et fames audiendi verbum Dei, et commotio universae terrae, et a vera fide separatio, etiam in haereticis intelligi, qui, contra se invicem dimicantes, Ecclesiae victoriam faciunt.

Terroresque de coelo, et signa magna erunt. Et haec tempore eodem completa quisquis Josephi Historiam legerit, inveniet. «Nam et stella gladio similis (ut perhibet) per annum totum supra Hierosolyma pendens infausto trepidos cives portento terrebat; et currus itidem equitesque armati per aera discurrere, ac morem bellantium imitari per dies quadraginta sunt visi. Sed et vitula sacrificiis admota inter immolantium manus enixa est agnam (Joseph., de bello Jud., lib. VII, cap. 12).» Quo autem haec merito contigerint, protinus subinfertur, cum dicitur:

Sed ante haec omnia injicient vobis manus suas, et persequentur tradentes in synagogas et custodias, trahentes ad reges et praesides propter nomen meum. Haec quippe Judaicae genti vel sola, vel maxima causa exitii fuerat, quia post Domini Salvatoris occisionem, nominis quoque ejus praecones simul et confessores impia crudelitate vexavit.

Continget autem vobis in testimonium. Testimonium, videlicet, quorum, nisi eorum, qui aut persequendo mortes inferunt, aut videndo non imitantur? Mors quippe justorum bonis in adjutorium est, malis in testimonium, ut inde perversi sine excusatione pereant, unde electi exemplum capiunt ut vivant. Sed auditis tot terroribus

turbari poterant infirmorum corda, atque ideo consolatio adjungitur, cum protinus subinfertur:

Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Ac si aperte membris suis infirmitatibus dicat: Nolite terreri, nolite pertimescere. Vos ad certamen acceditis, sed ego praelior; vos verba editis, sed ego sum qui loquor.

Trademini autem a parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficient ex vobis, et eritis odio omnibus propter nomen meum. Minorem dolorem mala ingerunt, quae ab extraneis inferuntur; plus vero in nobis ea tormenta saeviunt, quae ab illis patimur, de quorum mentibus praesumebamus, quia cum damno corporis mala nos cruciant amissae charitatis. Sed quia dura sunt quae praedicuntur de afflictione mortis, protinus consolatio subditur de gaudio resurrectionis, cum dicitur:

Et capillus de capite vestro non peribit. Scimus quia caro incisa dolet, capillus non dolet incisus. Ait ergo martyribus suis: Capillus de capite vestro non peribit, videlicet, aperte dicens: Cur timetis ne pereat quod incisum dolet, quando et illud in vobis perire non potest quod incisum non dolet? Aliter: Capillus de capite discipulorum Domini non peribit, quia non solum fortia quaeque gesta vel dicta sanctorum, de quibus dicitur: Dominus custodit omnia ossa eorum (Psal. XXXIII), sed et volatilis (ut ita dicam) ac tenuissima cogitationum fidelium superficies, quae de occulta cordis radice, quasi de cerebro caesaries, exit, apud justum Judicem conservata digna mercede donabitur. Unde recte Propheta, ut bonorum etiam cogitatum merita Domino quam sint accepta demonstret: Et reliquiae, inquit,

cogitationum diem festum agent tibi (Psal. LXXV). Unde etiam Nazareni in lege tempore consecrationis comam nutrire jubentur (Num. VI; Jud. XIII), et novacula super caput Samuel non ascendisse perhibetur (I Reg. I). At contra mulier captiva, ut viro Israelitae nubere queat, mundatus a lepra, ut Ecclesiae communicare mereatur, omnes sui corporis pilos praecipuntur eradere (Deut. XXI; Levit. XIV), quia, videlicet, omnis sapientium cogitatio, quae bona placens et perfecta est, salvatur in perpetuum, et apud Dominum est merces ejus; stultorum vero pravorumque quasi Dei aspectibus indigna radix, operum cogitatio poenitendo debet excidi (Sap. V).

Et in patientia vestra possidebitis animas vestras. Idcirco possessio animae in virtute patientiae ponitur, quia radix omnium custosque virtutum patientia est. Per patientiam vero possidemus animas nostras, quia dum nobis ipsis dominari discimus, hoc ipsum incipimus possidere quod sumus. Sic enim conditi mirabiliter sumus, ut ratio animam, et anima possideat corpus; jus vero animae a corporis possessione repellitur, si non prius anima a ratione possidetur. Custodem igitur conditionis vestrae patientiam Dominus esse monstravit, qui in ipsa nos possidere nosmetipsos docuit. Patientia autem vera est, aliena mala aequanimiter perpeti, contra eum quoque qui mala irrogat nullo dolore moveri. Nam qui sic proximi mala portat, ut tacitus doleat, et tempus dignae retributionis quaerat, patientiam non exhibet, sed ostendit.

HOMILIA LXXV. IN FESTO UNIUS MARTYRIS.

LUC. IX. MATTH. X. MARC. VIII. JOAN. XII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem

suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdiderit animam suam propter me et Evangelium, salvam faciet eam, etc.

Pulchre posuit ad omnes, quia superiora quae ad fidem dominicae nativitatis vel passionis pertinent, cum solis seorsum discipulis egit. Tunc autem nosmetipsos abnegamus, cum vitamus quod per vetustatem fuimus, et ad hoc nitimur, quo per novitatem vocamur. Dicat ergo Veritas, dicat: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum. Quia nisi quis a semetipso deficiat, ad eum qui supra ipsum est non appropinquat; nec valet apprehendere quod ultra ipsum est, si nescierit mactare quod est. Sed jam qui se a vitiis abnegat, exquirendae ei virtutes sunt, in quibus crescat. Nam protinus adjungitur:

Et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. Duobus etenim modis crux tollitur, cum aut per abstinentiam afficitur corpus, aut per compassionem proximi affligitur animus. Pensemus qualiter utroque modo Paulus crucem suam tulerit, qui dicebat: Castigo corpus meum, et in servitum redigo, ne forte aliis praedicans, ipse reprobus efficiar (I Cor. XI). Ecce in afflictione corporis audivimus crucem carnis, nunc in compassione proximi audiamus crucem mentis. Ait: Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror (I Cor. IX)? Sed in utraque crucis bajulatione notandum quod hanc et quotidie tollere, et ea sumpta Dominum sequi jubemur.

Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam. Nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. Sic dicitur fidei: Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; et qui perdiderit animam propter me, salvam faciet eam, ac si agricolae dicatur: Frumentum si servas, perdis; si seminas, renovas. Quis enim nesciat, quod frumentum

cum in semine mittitur, perit ab oculis, in terra deficit? Sed unde putrescit in pulvere, inde viridescit in renovatione. Quia vero sancta Ecclesia aliud tempus habet persecutionis, atque aliud pacis. Redemptor noster ipsa ejus tempora designavit in praeceptis. Nam persecutionis tempore ponenda est anima, pacis autem tempore ea quae amplius dominari possunt frangenda sunt desideria terrena. Unde et nunc dicitur:

Quid enim proficit homo, si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et detrimentum sui faciat? Cum persecutio ab adversariis deest, valde vigilantius cor custodiendum est. Nam pacis tempore, quia licet vivere, libet etiam ambire. Plerumque autem labentia cuncta despiciamus, sed tamen adhuc humanae verecundiae usu praepedimur, ut rectitudinem quam servamus in mente, nondum exprimere valeamus in voce. Sed huic quoque vulneri congruum subjungitur medicamentum, cum Dominus dicat:

Nam qui me erubuerit, et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua, et Patris et sanctorum angelorum. Sed ecce nunc apud se homines dicunt: Nos jam Dominus et sermones ejus non erubescimus, quia aperta eum voce confitemur; quibus ego respondeo, quod in hac plebe Christiana sunt nonnulli, qui Christum ideo confitentur, quia cunctos Christianos esse conspiciunt. Non ergo ad probationem fidei vox sufficit professionis, quam defendit a verecundia professio generalitatis. Et tamen ubi se quisque interroget, ut in confessione Christi se veraciter probet. Certe enim persecutionis tempore erubescere poterant fideles, substantiis nudari, de dignitatibus dejici, verberibus affligi; pacis autem tempore, quia haec a nostris persecutionibus desunt, est aliud ubi ostendamus nobis. Veremur saepe a proximis despici, dedignamur injurias verbi tolerare; si contingat jurgium fortasse cum

proximo, erubescimus priores satisfacere. Cor quippe carnale, dum hujus vitae gloriam quaerit, humilitatem respuit.

Dico autem vobis vere, sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Regnum Dei hoc loco praesens Ecclesia vocatur, et quia nonnulli ex discipulis usque adeo in corpore victuri erant, ut Ecclesiam Dei constructam conspicerent, et contra mundi hujus gloriam erectam, consolatoria promissione nunc dicitur: Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Sed cum tanta Dominus subeundae mortis praecepta ederet, quid necessarium fuit ut ad hanc subito promissionem veniret? Nisi quia discipulis rudibus etiam de praesenti vita aliquid promittendum fuit, ut possent robustius in futura solidari, quibus videndum regnum Dei promittit in terra, ut hoc ab eis fidelibus in coelo praesumatur. Quod si regnum Dei in hac sententia futuram in coelis beatitudinem velimus accipere, et hoc quidam de astantibus non post multos dies in monte viderunt, scilicet, ut manentis gaudii contemplatione, tametsi raptim delibata, modestius instantia saeculi transeuntis adversa tolerarent. Decentissimo sane verbo sanctos mortem gustare testatur, a quibus nimirum mors corporis libando gustatur, vita animae possidendo tenetur.

HOMILIA LXXVI. IN FESTO UNIUS MARTYRIS.

LUC. XIV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus, etc.

Percontari libet quomodo parentes et carnaliter propinquos praecipimur odisse, qui jubemur et inimicos diligere. Et certe de uxore Veritas dicit: Quod Deus conjunxit, homo non separet (Marc. X). Et Paulus ait: Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus Ecclesiam (Coloss II). Ecce discipulus uxorem diligendam praecipit, cum magister dicat: Qui uxorem non odit, non potest meus esse discipulus. Numquid aliud judex nuntiat, aliud praeco clamat? An simul et odisse possumus et diligere? Si vim praecepti perpendimus, utrumque agere per discretionem valemus, ut eos qui nobis carnis cognatione conjuncti sunt et quo proximos novimus, diligamus, et quo adversarios in via Dei patimur, odiendo et fugiendo nesciamus. Ut autem Dominus demonstraret hoc erga proximos odium non de inaffectione procedere, sed de charitate, addidit protinus, dicens: Adhuc autem et animam suam. Tunc etenim bene animam nostram odimus, cum ejus carnalibus desideriis non acquiescimus, cum ejus appetitum frangimus, ejus voluptatibus reluctamur. Quae ergo contempta ad melius ducitur, quasi per odium amatur. Sic sic nimirum exhibere proximis nostris odii discretionem debemus, ut in eis diligamus quod sunt, et habeamus odio quod in Dei nobis itinere obsistunt. Hoc ipsum vero animae odium qualiter exhiberi debeat, subdendo Veritas manifestat, dicens:

Et qui non bajulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. Crux quippe a cruciatu dicitur. Et duobus modis crucem Domini bajulamus, unde per abstinentiam carnem afficimus, aut per compassionem proximi necessitatem illius nostram putamus. Qui enim dolorem exhibet in aliena necessitate, crucem portat in mente. Sciendum vero est quod sunt nonnulli qui carnis abstinentiam non pro Deo, sed pro inani gloria, exhibent; et sunt plerique qui compassionem proximo non spiritaliter, sed carnaliter, impendunt, ut ei non ad virtutem, sed quasi miserando ad culpas faveant.

Hi itaque crucem quidem videntur ferre, sed Dominum non sequuntur. Unde et recte haec eadem Veritas dicit: Qui non bajulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. Bajulare etenim crucem, et post Dominum ire, est vel carnis abstinentiam vel compassionem proximo pro studio aeternae intentionis exhibere. Nam quisquis haec pro temporali intentione exhibet, crucem quidem bajulat, sed ire post Dominum recusat. Quia vero sublimia praecepta data sunt, protinus comparatio aedificandae sublimitatis adjungitur, cum dicitur:

Quis enim ex vobis volens turrim aedificare, nonne prius sedens computat sumptus qui necessarii, sunt si habeat ad perficiendum? Omne quod agimus, praevenire per studium comparationis debemus. Ecce enim, juxta Veritatis vocem, qui turrim aedificat, prius aedificii sumptus parat. Si igitur humilitatis turrim construere cupimus, prius nos praeparare ad adversa hujus saeculi debemus. Hoc enim inter terrenum et coeleste aedificium distat, quod terrenum aedificium expensas colligendo construitur, coeleste autem aedificium expensas dispergendo. Ad illud sumptus facimus, si non habita colligamus; ad istud sumptus facimus, si et habita relinquamus. Considerandum vero quod dicitur:

Ne posteaquam posuerit fundamentum, et non poterit perficere, omnes qui viderint incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare. Quia, juxta Pauli vocem, spectaculum facti sumus mundo, angelis et hominibus (I Cor. IV). Et in omne quod agimus considerare occultos adversarios nostros debemus, qui semper nostris operibus intendunt, semper ex nostro defectu gratulantur. Quos Propheta intuens, ait: Deus meus, in te confido, non erubescam, neque irrideant me inimici mei (Psal. XXIV). In bonis enim operibus intenti, nisi contra malignos spiritus sollicite vigilemus,

ipsos irrisores patimur, quos ad malum persuasores habemus. Sed quia de construendo aedificio comparatio data est, nunc ex minori ad majus similitudo subditur, ut ex rebus minimis majora pensentur. Nam sequitur:

Aut quis rex iturus committere bellum adversum alium regem, non sedens prius cogitat, si posset cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea quae pacis sunt. Rex contra regem ex aequo venit ad praelium, et tamen si se perpendit non posse sufficere, legationem mittit, et ea quae pacis sunt postulat. Quibus ergo nos lacrymis sperare veniam debemus, qui in illo tremendo examine cum Rege nostro ex aequo ad iudicium non venimus, quos nimirum conditio, infirmitas et causa, inferiores exhibet? Sed fortasse jam mali operis culpas abscidimus, jam prava quaeque exterius declinavimus, numquid ad reddendam rationem cogitationis nostrae sufficimus? Cum duplo ergo exercitu contra simplum venit, qui nos vix in solo opere praeparatos simul de opere et cogitatione discutit. Et ideo dum adhuc longe est, legationem mittamus, rogemus ea quae pacis sunt. Longe enim esse dicitur, quia adhuc praesens per iudicium non videtur. Mittamus legationem lacrymas nostras, mittamus misericordiae opera, mactemus in ara ejus hostias placationis. Haec est nostra legatio, quae Regem venientem placat.

Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus. Manifestissime Dominus hac conclusione docet quid sit aedificare turrim, vel cum rege fortiore facere pacem: suum, videlicet, esse discipulum. Praeparare autem sumptus ad perficiendam turrim, et mittere legationem ad impetrandam pacem, non esse aliud quam renuntiare omnibus quae possidemus. Inter quae omnia et amor proximorum, de quo praedictum est, et ipsa anima nostra,

quam quidam pro temporali hac vita dictam putant, intelligatur necesse est: quam sic possidere ad tempus oportet, ut non nos impediat ab aeterna, si quis eam fuerit auferre minatus. Distat sane inter renuntiare omnibus et relinquere omnia. Paucorum enim perfectorumque est relinquere omnia, curas mundi postponere, solis desideriis aeternis inhiare. Cunctorum autem fidelium est renuntiare omnibus quae possident, hoc est, sic tenere quae mundi sunt, ut tamen per ea non teneantur in mundo; habere rem temporalem in usu, aeternam in desiderio; sic terrena gerere, ut tamen tota mente ad coelestia tendant.

HOMILIA LXXVII. IN FESTO CONFESSORUM PRIMA.

LUC. XI. MATTH. V. MARC. IV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Nemo lucernam accendit, et in abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant, etc.

De seipso Dominus haec loquitur ostendens, etsi supra dixerit nullum generationi nequam, nisi signum Jonae dandum, nequaquam tamen lucis suae claritatem fidelibus occultandam. Ipse quippe lucernam accendit, qui testam humanae naturae flamma suae divinitatis implevit: quam profecto lucernam nec credentibus abscondere, nec modio supponere, hoc est, sub mensura legis includere, vel intra unius Judaeae gentis terminos voluit cohibere.

Sed supra candelabrum, inquit, ut qui ingrediuntur, lumen videant. Candelabrum Ecclesiam dicit, cui lucernam superposuit, quia nostris in frontibus fidem suae incarnationis affixit, ut qui Ecclesiam fideliter ingredi

voluerint, lumen veritatis palam queant intueri. Qua sententia Judaeorum quoque proceres condemnat, qui signa quaerentes exterius, apertam lucis januam noluerint intrare credendo. Denique praecipit ne opera tantummodo, sed et cogitationes, et ipsas etiam cordis intentiones mundare et castigare meminerint. Nam sequitur:

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Corpus quippe dicit opera quae palam cunctis apparent; saeculum vero ipsam mentis intentionem, qua operatur, et de cujus merito eadem opera lucis an tenebrarum sint opera, discernuntur, sicut ipse consequenter exposuit, dicens:

Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Si, inquit, pura rectaque intentione quae potes agere, bona studueris, lucis profecto sunt opera quae facis, etiam si coram hominibus imperfectionis aliquid habere videantur. Quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti (Rom. VIII). Si autem perversa est intentio quae praecedit, pravum est omne opus quod sequitur, quamvis rectum esse videatur.

Vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint. Hoc est, ne ipsa cordis intentio quae lumen est animae, vitiorum caligine fuscetur, sedula discretione perpende. Juxta quod alibi praecipitur: Omni custodia serva cor tuum, quoniam ex ipso vita procedit (Prov. IV).

Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Totum corpus nostrum omnia nostra opera dicit, quia et Apostolus membra nostra nuncupat quaedam opera quae improbat, et mortificanda praecipit, dicens: Mortificate ergo membra

vestra quae sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, et caetera talia (Coloss. III). Si igitur ipse bonum bona intentione patraveris, non habens in tua conscientia aliquam partem tenebrosae cogitationis, etiamsi contigerit aliquem proximorum tua bona actione noceri, verbi gratia, aut de pecunia quam a te indigens et petens acceperat, facere vel pati aliquid mali, aut de verbo exhortationis, quo errantem corrigere volebas forte perniciosius errare, tu tamen pro tuo simplici et lucido corde, et hic et in futuro lucis gratia donaberis.

HOMILIA LXXVIII. IN FESTO CONFESSORUM SECUNDA.

LUC. XII. MATTH. XXIV. MARC. XV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes, etc.

Quia multos ostenderat Dominus vel in totum saeculo subditos, vel saecularis intuitu commodi Domino servientes, pulchre breviterque suos docet et lumbos praecingere, propter continentiam ab amore rerum saeculariumque et lucernas ardentes habere, ut hoc ipsum vero fine et recta intentione faciant. Aliter lumbos praecingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus; lucernas autem ardentes in manibus tenemus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Redemptori etenim nostro unum sine altero placere nequaquam potest, si aut is qui bona agit adhuc luxuriae inquinamenta non deserit, aut is qui castitate praeeminet necdum se per bona opera exercet. Sed et si utrumque agitur, restat ut quisque ille est, spe ad supernam patriam tendat totam spem in Redemptoris sui adventu constituat. Unde et protinus subdit:

Et vos similes hominibus exspectantibus Dominum suum, quando revertatur a nuptiis. Ad nuptias quippe Dominus abiit, quia resurgens a mortuis, ascendens in coelum, supernam sibi angelorum multitudinem novus homo copulavit; qui tunc revertitur, cum nobis jam per iudicium manifestatur. Bene autem de servis exspectantibus subditur:

Ut cum venerit et pulsaverit, confestim aperiant ei. Venit quippe, cum ad iudicium properat; pulsat vero, cum jam per aegritudinis molestias esse mortem vicinam designat. Cui confestim aperimus, si hunc cum amore suscipimus. Aperire etenim iudici pulsanti non vult, qui exire de corpore trepidat, et videre eum quem contempsisse se meminit iudicem formidat. Qui autem de sua spe et operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia laetus iudicem sustinet; et cum tempus propinquae mortis agnoverit, de gloria retributionis hilaescit. Unde et protinus subditur:

Beati servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigilantes. Vigilat, qui ad aspectum veri luminis mentis oculos apertos tenet. Vigilat, qui servat operando quod credit. Vigilat, qui a se torporis et negligentiae tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: Evigilate, justi, et nolite peccare (I Cor. XV). Hinc rursus ait: Hora est jam nos de somno surgere (Rom. XIII). Sed veniens Dominus quid vigilantibus servis exhibeat, audiamus:

Amen dico vobis quod praecinget se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis. Praecinget se, id est, ad retributionem praeparat; facit illos discumbere, id est, aeterna quiete refoveri. Discumbere quippe nostrum in regno quiescere est. Unde rursum Dominus dicit: Venient et recumbent cum Abraham, et Isaac et Jacob (Matth. VIII). Transiens autem Dominus ministrat, quia lucis suae illustratione nos satiat. Transit vero dictum est,

de iudicio ad regnum redit. Vel certe Dominus nobis post iudicium transit, qua ab humanitatis forma in divinitatis suae contemplationem nos elevat. Et transire ejus est in claritatis suae speculationem nos ducere, cum eum quem in humanitate in iudicio cernimus, etiam in divinitate post iudicium videmus.

Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt servi illi. Prima vigilia primaevum tempus est, id est, pueritia. Secunda, adolescentia vel juvenus, quae auctoritate sacri eloquii unum sunt dicentis: Laetare, juvenis, in adolescentia tua (Eccle. XI). Tertia autem, senectus accipitur. Qui ergo vigilare in prima vigilia noluit, custodiat vel secundam, ut qui converti a pravitatibus suis in pueritia neglexit, ad vias vitae saltem in tempore juventutis evigilet. Et qui vigilare in secunda vigilia noluit, tertiae vigiliae remedia non amittat, ut qui et in juventute ad vias vitae non evigilat, saltem in senectute respiscat. Ad excutiendam vero mentis nostrae desidiam, etiam exteteriora damna per similitudinem deducuntur, ut per haec animus ad sui custodiam suscitetur, nam dicitur:

Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam. Ex qua praemissa similitudine etiam exhortatio subinfertur, cum dicitur:

Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet. Nesciente enim patrefamilias fur domum perfodit, quia dum a sui custodia spiritus dormit, improvisa mors veniens carnis nostrae habitaculum irrumpit, et eum quem dominum domus invenerit dormientem, necat, quia cum ventura damna spiritus minime praevidet, hunc mors ad supplicium nescientem rapit. Furi autem resisteret, si vigilaret, quia adventum iudicis qui occulte animam rapit praecavens, ei

poenitendo occurreret, ne impenitens periret. Horam vero ultimam Dominus noster idcirco nobis voluit esse incognitam, ut semper possit esse suspecta, ut dum illam praevidere non possumus, ad illam sine intermissione praeparemur.

Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an et ad omnes? Duo quidem Dominus praemissa parabola monuerat: et se videlicet subito venturum, et illos eum paratos exspectare debere: sed de quo horum, an de utroque Petrus interrogaverit, quisve sibi sociisque suis comparaverit, cum ait: Ad nos dicis, an et ad omnes? non facile patet. Et quidem in eo quod ait, Nos et omnes, non alios quam vel apostolos apostolorumque similes, et caeteros fideles, vel eos, qui, viritim morientes, quotidie sui iudicis adventu volentes nolentesque suscipiunt, significare putandus est. Sed mirum si beatus Petrus dubitavit, vel omnibus quae velint sobrie et juste, et pie vivendum, exspectantibus beatam spem et adventum gloriae magni Dei (Tit. II), qui vult omnes homines salvos fieri (I Tim. II), vel inopinatum et singulorum, et omnium, et magnorum et pusillorum, et fidelium et infidelium futurum esse iudicium. Unde restat intelligi his jam bene cognitis, ea magis quae nescire forte poterat quaesitum digna duxisse, videlicet, si sublimia illa vitae coelestis instituta, quibus possessa vendere, sacculos qui non veterascerent facere, thesaurum coelo condere, lumbis praecinctis, lucernisque ardentibus vigilare, et Dominum exspectare praeceperat, ad apostolos solum similesque illorum, an et ad omnes qui salvandi sint pertineant. Qui sensus esse quaerentis ex ipsa, ni fallor, Domini responsione declaratur.

Dixit autem Dominus: Quis putas est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus super familiam suam. Respondens ad interrogata Salvator, primo docet iudicium cunctis adfuturum, singulosque

juxta meritum operis ac sensus sui capacitatem, praemia vel tormenta nacturos. Deinde quod maxime quaesierat, gratiam virtutum quam mundo attulerit, a singulis, quantum possint, ostendit esse sectandam. Ignem, inquit, veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendatur (Luc. XII)? Sane quod ait, Quis putas est, difficultatem, non impossibilitatem perficiendae virtutis insinuat, quomodo Psalmista: Quis sapiens, et custodiet haec (Psal. CVI)? non neminem, sed rarum significat. Nam alibi idem verbum non pro difficili, sed pro impossibili posuit: Deus, quis similis erit tibi? id est, nullus. Tu enim solus altissimus super omnem terram (Psal. LXXXII).

Ut det illis in tempore tritici mensuram. Per mensuram tritici exprimitur modus verbi. Alta etenim quaeque debent multis audientibus contegi, et vix paucis aperiri, ne cum angusto cordi incapabile aliquid tribuitur, extra fundatur. Hinc Moyses a secreto Dei exiens, coruscantem faciem coram populo velat, quia nimirum turbis claritatis intimae arcana non indicat (Exod. XXXIV). Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum, ut et ad sua singulis congruat, et tamen a communis aedificationis arte numquam recedat.

Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus, invenerit ita facientem. Vere dico vobis quia super omnia quae possidet constituet eum. Quanta inter bonos auditores et bonos doctores meritorum distantia, tanta est et praemiorum. Hos enim adveniens cum vigilantes invenerit, faciet discumbere, et transiens ministrabit eis. Illos autem cum verbi annonam familiae sibi creditae, fideliter prudenterque dispensantes invenerit, supra omnia quae possidet constituet, id est, supra omnia coelestis regni gaudia, non utique ut horum soli Dominum teneant, sed ut eorum abundantius caeteris sanctis aeterna possessione fruantur. Qui enim docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad justitiam

erudiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates (Dan. XII). Et Apostolus ait: Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo et doctrina (I Tim. V).

Quod si dixerit servus ille in corde suo: Moram facit Dominus meus venire, et coeperit percutere pueros et ancillas, et edere et bibere, et inebriari. Sicut in uno fideli dispensatore totus bonorum rectorum quomodo vel vivat, vel remuneretur ordo docetur; sic et in hoc nequissimo servo cunctorum praesulum malorum damnandum pariter opus, et damnatio narratur aeterna; qui, neglecto Domini timore, non modo ipsi luxuriae vacant, sed et subditos injuriis stimulant. Quamvis et typice possit intelligi pueros et ancillas percutere corda infirmorum, nec adhuc fide, spe et charitate solidatorum, ostenso pravae operationis aut locutionis exemplo vitiare. Edere autem, bibere et inebriari, cunctis facinoribus et saeculi illecebris quae mentem dementent, et errare faciant occupari. Nota sane inter vitia servi mali ascriptum, quod tardum sui Domini reditum putaverit; non autem inter boni virtutes adnumeratum, quod hunc citum speraverit, sed tantum quod ad jussionem Domini quandocumque venturi, conservis in tempore tritici mensuram dederit, hoc est, vel sermonis divi, vel exempli sui regulam monstraverit. Quin etiam quosdam bonos servos legimus ab Apostolo castigatos, quod trementes atque anxii crederent instare diem Domini, quem ipse inopinatum promiserit esse venturum (II Thes. II). Unde optimum esse probatur, quamquam magnopere, si liceat, cupiamus scire quando veniat desideratus cunctis gentibus (Aggaei II), aequanimiter tamen nos scire quae scire non liceat, tantum in exemplum boni servi sive prope seu procul sit, paratos exspectare, et diligere adventum ejus.

Veniet dominus servi illius in die qua non sperat, et hora qua nescit, et dividet eum, partemque ejus cum

infidelibus ponet. Dividet eum non gladio desecando, sed a fidelium consortio segregando; et eis qui numquam vel ad fidem pertinuerant sociando, quia qui suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior, ut Apostolus ait (I Tim. V).

Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui, et non praeparavit, et non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis. Multi hanc sententiam male intelligentes, nolunt scire quid faciant, et quasi minus se vapulaturos existimant, si nesciant quid operari debuerant. Sed aliud est nescisse, aliud est scire noluisse. Nescit namque, qui apprehendere vult, et non valet; qui autem ut nesciat autem a voce veritatis avertit, iste non nesciens, sed contemptor addicitur.

Qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quaeretur ab eo; et cui commendaverunt multum, plus petunt ab eo. Quare postquam dixit, Cui multum datum est, adjecit: Et cui commendaverunt multum? subaudis divina judicia. Nisi forte per hoc utrumque fidelium ordinem, et rectorum, videlicet, et subditorum, voluit intimare, quia multum saepe datur etiam quibusque privatis, quibus et cognitio Dominicae voluntatis, et exsequendi quae cognoscunt facultas impenditur. Multum autem commendator ei cui cum sua salute dominici quoque gregis pascendi cura committitur. Itaque potentes potenter tormenta patiuntur, et fortioribus fortior instat cruciatio (Sap. VI), hoc est, majori gratia donatos, si reliquerint, major vindicta sequitur. Mitissima autem omni poena erit eorum qui, praeter peccatum quod originale traxerunt, nullum insuper addiderunt, et in caeteris qui addiderunt tanto quisque ibi tolerabiliorem habebit damnationem, quanto hic minorem habuerit iniquitatem.

**HOMILIA LXXIX.
IN FESTO CONFESSORUM TERTIA.**

MARC. X. MATTH. XIX. LUC. XVIII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei, etc.

Si facilius est camelum ingentibus membris enormem angustum foramen acus penetrare, quam divitem intrare in regnum Dei, nullus ergo dives intrabit in regnum Dei. Et quomodo vel in Evangelio Matthaeus, Zachaeus et Joseph (Luc. V; Luc. XIX; Matth. XXVII), vel in veteri testamento qui plurimi divites intraverunt in regnum Dei, nisi forte quia divitias vel pro nihilo habere, vel ex toto corde relinquere Domino inspirante didicerunt? Numquid enim David in regni divitiis confidebat, qui et de semetipso canit: Quoniam unicus et pauper sum ego (Psal. XXIV)? Et alios hortatur: Divitiae, si affluant, nolite cor apponere (Psal. LXI). Credo non ausus est dicere Nolite suscipere. Numquid Abraham Domino substantiam praetulisse credibile est, pro quo unicum ferire non dubitavit haeredem (Gen. XXII)? Altiore autem sensu facilius est Christum pati pro dilectoribus saeculi, quam dilectores saeculi ad Christum posse converti. Cameli enim nomine se intelligi voluit, qui sponte humilitatis infirmitatis nostrae onera sustulit. In quo enim manifestius intelligitur, quam in ipso quod scriptum est: Quanto magnus es, humilia te in omnibus (Eccli. III)? Per acum autem punctiones significat, per punctiones dolores in passione susceptos. Foramen ergo acus dicit angustias passionis, qua scissa nostrae quasi vestimenta naturae quodammodo resarcire, id est, recuperare dignatus est, quatenus post lapsum melius reformati, gaudeamus ad testimonium Apostoli dicentis: Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis (Galat. III).

Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipsos: Et quis potest salvus fieri? Quo pertinet ista responsio, cum incomparabiliter major sit turba pauperum, quae divitibus perditis potuerit salvari, nisi quia intellexerunt cunctos qui divitias amant, etiamsi adipisci nequeant, in divitum numero deputari?

Et intuens illos Jesus, ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum. Omnia enim possible sunt apud Deum. Non ita accipiendum est, quod cupidi et superbi, qui nomine illius divitis significati sunt, in regnum coelorum sint intraturi cum suis cupiditatibus et superbia, sed possibile est Deo ut per verbum ejus, sicut etiam factum esse et quotidie fieri videmus, a cupiditate temporalium ad charitatem aeternorum, et a perniciose superbia ad humilitatem saluberrimam convertantur.

Coepit Petrus et dicere: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te. Grandis fiducia, Petrus piscator erat, dives non fuerat, cibos manu et arte quaerebat, et tamen loquitur confidenter: Dimisimus omnia. Et quia non sufficit tantum dimittere, jungit quod perfectum est: Et secuti sumus te, fecimus quod jussisti; quid ergo nobis dabis praemii?

Respondens Jesus, ait: Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros, propter me et propter Evangelium, qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios. et agros cum persecutionibus, et in saeculo futuro vitam aeternam. Quidam ex occasione hujusmodi sententiae Judaicam mille annorum fabulam post resurrectionem justorum dogmatizant, quando omnia quae propter Deum dimisimus multiplices nobis sint fenore reddenda, insuper et vita aeterna donanda. Nec vident inepti, quod etsi in caeteris digna sit repromissio, in

uxoribus tamen juxta alios Evangelistas centenis appareat turpitude, praesertim cum Dominus et in resurrectione nubendum non esse testetur (Matth. XXII), et ea quae dimissa fuerint, propter se recipienda in hoc tempore cum persecutionibus asseveret; quas utique persecutiones illi Chiliastae, sicut et caetera quoque contraria mille annis suis omnimodis abesse confirmant. Sensus ergo iste est: Qui propter Evangelium Christi carnalia reliquerit, spiritalia bona recipiet, quae comparatione et merito sui ita erunt, quasi parvo numero centenarius numerus comparetur. Quia nimirum a fratribus atque consortibus propositi sui, qui ei spiritali glutino colligantur, multo gratiorem etiam in hac vita recipiet charitatem. Lege Actus apostolorum, quod multitudinis credentium erat cor unum, et anima una, et erant illis omnia communia, nullusque egens erat inter eos qui sua Domino reliquerant (Act. IV); de quibus et Apostolus ait: Tamquam nihil habentes, et omnia possidentes (II Cor. VI). Potest sane hoc quod ait, Accipiet centies tantum, nunc in tempore hoc domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, per significationem altius intelligi. Centenarius quippe numerus de laeva translatus in dexteram, licet eandem inflexu digitorum videatur tenere figuram, quam habuerat denarius in laeva, nimirum tamen quantitatis magnitudine supercrescit. Quia, videlicet, omnes qui propter regnum Dei temporalia spernunt, etiam in hac vita persecutionibus plenissima ejusdem regni gaudium fide certa degustant, atque in exspectatione patriae coelestis, quae jure in dextera significatur, omni pariter electorum sincerissime dilectione fruuntur. Verum quia multi virtutum studia non eadem qua incipiunt intentione pietatis consummant, sed vel accepto virtutum amore tepescunt, vel ex integro ad scelerum volutabra relabuntur, terribilis mox sententia subinfertur.

Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. Vide enim Judam [Iscariotem] de apostolo in apostatam versum, et dicito quod multi erunt primi novissimi (Joan. VI; Luc. XXIII). Vide latronem in cruce factum confessorem, eodemque die quo pro suis crucifixus est peccatis gratia fidei cum Christo in paradiso gaudentem, et dicito quod novissimi erunt primi. Sed et quotidie videmus multos in laico habitu constitutos, magnis vitae meritis excellere, et alios a prima aetate spiritali studio ferventes, ad extremum otio torpente lassescere, atque inertii stultitia, quod spiritu coeperant, carne consummare.

HOMILIA LXXX. IN FESTO CONFESSORUM QUARTA

MARC. XIII. MATTH. XXIV. LUC. XII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Videte, vigilate, et orate; nescitis enim quando tempus sit, etc.

Perspicue ostendit Dominus quare dixerit: De die autem illo, vel hora nemo scit, neque angeli in coelo, neque Filius, neque Pater, quia non expediat scire apostolis, ut pendulae expectationis incerti semper eum credant esse venturum, quem ignorant quando venturus sit. Et non dixit: Quia nescimus qua hora Dominus venturus sit, sed: Nescitis. Praemissoque patrisfamilias exemplo, cur reticeat consummationis diem, manifestius docet, dicens:

Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus domus veniat, sero, an media nocte, an galli cantu, an mane, ne cum venerit, repente inveniat vos dormientes. Homo autem qui peregre profectus, reliquit domum suam, haud dubium quoniam Christus sit, qui, ad Patrem post resurrectionem victor ascendens, Ecclesiam corporaliter

reliquit, quam tamen numquam divinae praesidio praesentiae destituit, manens in illa omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Carnis etenim locus proprie terra est, quae velut ad peregrina ducta est, cum per Redemptorem nostrum est in coelo collata. Dedit autem servis suis potestatem cujusque operis, quia fidelibus suis concessa sancti Spiritus gratia, facultatem tribuit bonis operibus serviendi. Janitori quoque praecepit ut vigilaret, quia ordini pastorum ac rectorum spiritalium, commissae sibi Ecclesiae curam solerti observantia jubet impendere.

Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. Non apostoli tantum et successores eorum, rectores nimirum Ecclesiae, sed et omnes vigilare praecipimur. Universi januas cordium nostrorum, ne hostis antiquus mala suggerendo irrumpat, instanter servare jubemur, ne nos dormientes Dominus veniens inveniat, sedulo singuli praecavere debemus. Unusquisque enim pro se reddet rationem Deo. Vigilat autem, qui ad aspectum veri luminis mentis oculos apertos tenet; vigilat, qui servat operando quod credit; vigilat, qui a se torporis et negligentiae tenebras repellit. Hinc etenim Paulus dicit: Evigilate, justi, et nolite peccare (II Cor. XV). Hinc rursus ait: Hora est jam nos de somno surgere (Rom. XIII).

HOMILIA LXXXI. IN DIE FESTO SANCTI ANDREAE.

MARC. I. MATTH. IV. LUC. V.

In illo tempore, praeteriens Jesus secus mare Galilaeae, vidit Simonem et Andream fratrem ejus, mittentes retia in mare, etc.

Isti primi vocati sunt, ut Dominum sequerentur. Piscatores et illitterati mittuntur ad praedicandum, ne fides credentium non in virtute Dei, sed eloquentia atque

doctrina putaretur. Quaeri autem potest quomodo binos vocaverit de naviculis piscatores, primo Petrum et Andream, deinde progressus paululum alios duos filios Zebedaei, sicut narrant Matthaeus et Marcus, cum Lucas dicat ambas eorum naviculas impletas magna illa captura piscium, sociosque Petri commemoret Jacobum et Joannem filios Zebedaei vocatos ad adjuvandum, cum retia plena extrahere non possent, simulque miratos tantam multitudinem piscium quae capta erat, et eum Petro tantum dixisse: Noli timere, ex hoc jam homines eris capiens (Luc. V), simul eum tamen, subductis ad terram navibus, secutos fuisse. Unde et intelligendum est, hoc primo esse factum, quod Lucas insinuat, nec tunc eos a Domino vocatos, sed tantum Petro fuisse praedictum quod homines esset capturus. Quod non ita dictum est, quasi jam pisces numquam esset capturus, nam et post resurrectionem Domini legimus esse piscatos (Joan. XXI). Dictum est ergo quod deinceps capturus esset homines, non dictum est quod jam non esset capturus pisces. Unde datur secundum Lucam intelligi, eos ad capturam piscium ex more remeasse, ut postea fieret quod Matthaeus et Marcus narrant, quando eos binos vocavit, et ipse jussit ut eum sequerentur, primo duobus Petro et Andreae, deinde aliis Zebedaei duobus filiis. Tunc enim non subductis ad terram navibus tamquam cura redeundi, sed ita eum secuti sunt, tamquam vocantem ac jubentem ut sequerentur.

**HOMILIA LXXXII.
IN DIE FESTO SANCTI NICOLAI.**

LUC. XIX.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi regnum, et reverti, etc.

Quoniam discipuli supra audita Domini passione vel resurrectione Hierosolymis implenda, non intelligebant quae dicebantur, existimantes continuo regnum Dei esse venturum: hanc eorum ignorantiam illuminans ostendit se primo sui regni fidem toto orbe dispersurum, ac sic in fine mundi judicem omnium saeculorum Regemque venturum.

Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, et reverti. Homo nobilis ille est cui caecus supra clamabat: Fili David, miserere mei. Et venienti Hierosolymam concinebant: Hosanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini (Matth. XXI, Marc. XI, Lucae XIX, Joan. XII), Rex Israel. Longinqua regio Ecclesia est ex gentibus, de qua eidem homini nobili qui loquitur: Ego autem constitutus sum Rex ab eo, dicitur a Patre: Postula a me, et dabo tibi gentes haereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae (Psal. II). Quae videlicet haereditas ac possessio, bifaria ratione regio longinqua vocatur: vel quia a finibus terrae clamat ad Dominum (Psal. LX), vel quia longe est a peccatoribus salus (Psal. CXVIII). Et cum Deus ubique sit praesens, longe tamen ab eorum sensu qui idola colunt, Deus verus abest. Sed qui erant longe, facti sunt prope in sanguine Christi (Ephes. II).

Vocatis autem servis dedit illis decem minas. Denarius numerus ad legem pertinet propter decalogum. Vocat igitur paterfamilias decem servos, quia elegit discipulos per litteram legis imbutos: dat eis decem minas, quia dicta legis spiritaliter intelligenda revelat. Post passionem quippe resurrectionemque suam aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas (Luc. XLII). Mina namque, quam Graeci mnan vocant, centum drachmis appenditur. Et omnis Scripturae sermo, quia vitae coelestis perfectionem suggerit, quasi numeri centenarii pondere fulgescit.

Et ait illis: Negotiamini dum venio. Verba, inquit, legis ac prophetarum mystica interpretatione discussa populis offert, atque ab eis fidei confessionem, morumque probitatem recipite. Juxta quod Psalmista suis auditoribus praecipit, dicens: Sumite psalmum, et date tympanum (Psal. LXXX), hoc est, laudem praedicationis in cordis intentione percipite, et devotionem operis in carnis castigatione adhibete. Tympanum quippe est pellis in ligno extenta; pellis vero in ligno extenta caro est nostra, ad exemplum dominicae crucis afflicta.

Cives autem ejus oderant eum, et miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Cives impios Judaeos dicit, de quibus alibi protestatur: Nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum (Joan. XV). Qui non solum praesentem usque ad mortem crucis oderant, sed etiam post resurrectionem ejus immiserunt persecutionem apostolis et praedicationem regni coelestis spreverunt (Act. IV).

Et factum est ut rediret accepto regno. Significat tempus quando in manifestissima et eminentissima claritate venturus est, qui eis humilis apparuit cum diceret: Regnum meum non est de hoc mundo (Joan. XVIII).

Et jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Ut sciret, inquit, non eum quid lateat, cui verissime dictum est, Domine, tu omnia scis (Joan. XXI): sed sciret dicit, scire omnes faceret. Tunc enim omnium opera et cogitationes palam omnibus ostenduntur, quomodo in Deuteronomio: Tentat, inquit, vos Dominus Deus vester, ut sciat si diligitis eum (Deut. XIII), hoc est, scire faciat. Nemo sane arbitretur eos solummodo quibus gratia praedicandi data est, non autem et eos quibus praedicatum est ad judicium, tunc esse vocandos. Ipsi sunt enim pecunia quam boni servi

acquirere mercando; quin etiam sciat eos quoque, quibus numquam est praedicatum, ibidem adesse damnandos, de quibus infra dicemus.

Venit autem primus, dicens: Domine, mina tua decem minas acquisivit. Primus servus ordo doctorum est in circumcisionem missorum, qui unam minam negotiaturus accepit, quia unum Dominum, unam fidem, unum baptisma, unum Deum praedicare missus est. Sed haec eadem mina decem minas acquisivit, quia populum sub lege constitutum sibimet docendo sociavit.

Et ait illi: Euge, serve bone, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens supra decem civitates. In modico servus est fidelis, quia non adulterat verbum Dei, sed sicut ex Deo coram Deo in Christo loquitur. Quidquid enim in praesenti percipimus donorum, in comparatione futurorum perpaucum est et modicum, quia ex parte cognoscimus, et ex parte prophetamus: cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est (I Cor. IV; II Cor. II; I Cor. XIII). Civitates autem decem sunt animae per legis verbum ad gratiam Evangelii venientes, quibus jure tunc glorificandus ille praeponitur qui eis pecuniam verbi digne Deo commodaverit. Unde quidam negotiator egregius, civitates quibus praeerat, hoc est, animas quas regendas acceperat, alloquens: Quae est, ait, spes nostra aut gaudium, aut corona gloriae? Nonne vos ante Dominum Jesum (I Thess. II)?

Et alter venit, dicens: Domine, mina tua fecit quinque minas. Servus iste coetus est eorum qui praeputio evangelizare missi sunt, cui Dominus ad praedicandum eunti, unam minam, hoc est, unam eandemque fidem, quae et circumcisioni credita est, praestiterat. Sed haec quinque minas fecit, quia gentes corporis sensibus ante mancipatas ad fidei evangelicae gratiam convertit.

Et huic ait: Et tu esto supra quinque civitates. Hoc est, ex earum quas imbueras animarum fide et conversione, magnus sublimisque fulgeto. De quibus mystice dicit Isaias: In die illa erunt quinque civitates in terra Aegypti, loquentes lingua Chanaan (Isaii XIX). Quinque enim civitates in terra Aegypti quinque sunt corporis sensus, quibus in hoc mundo utimur, videlicet visus, auditus, gustus, olfactus et tactus. Et qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, qui avertit aures suas ne audiat pauperem, qui inebriatur vino, in quo est luxuria, qui coronare se gaudet rosis antequam marcescant, cujus sanguine plenae sunt manus, et dextera repleta est muneribus (Matth. V; Tob. IV; Sap. II; Ephes. V), hujus quinque civitates loquuntur lingua Aegypti, id est, universi sensus faciunt opera tenebrarum. Aegyptus enim tenebras sonat. At qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, et claudit oculos suos ne videat malum (Isa. XXXIII), qui gustat et videt quam suavis est Dominus, qui castigat corpus suum, et servituti subjicit (Psal. XXV et XXXIII), qui potest dicere cum Apostolo Christi, bonus odor sumus Deo (II Cor. II), hujus civitates loquuntur lingua mutata, quod interpretatur Chanaan. Et qui eas a tenebris docendo commutaverit, recte quinque civitatibus praefici mereatur, quia non de suis tantum, sed et de auditorum suorum, quos ad lucem vocavit, profectibus honoratur.

Et alter venit, dicens: Domine, ecce mina tua, quam habui repositam in sudario. Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. Servus qui negotiari jussus acceptam domini pecuniam in sudario reposuit, ostendit eos qui ad praedicandum idonei, praedicationis officium jubente Domino per Ecclesiam vel saltem suscipiendum vel susceptum digne gerere detrectant. Pecuniam quippe in sudario ligare, est percepta dona sub otio lenti torporis abscondere. Sunt enim homines hac sibi perversitate

blandientes, ut dicant: Sufficit ut de se unusquisque rationem reddat. Quid opus est aliis praedicare, ut etiam de ipsis rationem reddere quisque cogatur, cum apud Dominum etiam illi sint inexcusabiles quibus lex data non est, neque audito Evangelio dormierunt, quia per creaturam poterant Creatorem agnoscere (Rom. I)? Hoc est enim quasi metere ubi non seminavit, id est, eos etiam impietatis reos tenere, quibus verbum legis aut Evangelii non ministratum est. Hoc autem veluti periculum iudicii devitantes, pigro languore a verbi ministracione conquiescunt, et hoc est quasi in sudario ligare quod acceperunt.

Dicit ei: De ore tuo te iudico, serve nequam. Servus nequam vocatur, quia et piger ac deses est ad exercendum negotium, et procax ac superbus ad accusandum Domini iudicium.

Sciebas ergo quod ego austerus homo sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi: et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam? Quod putaverat se pro excusatione dixisse, in culpam propriam vertitur. Si, inquit, durum et crudelem esse me noveras, et aliena sectari, ibique metere ubi non seminaverim, quare non tibi istiusmodi cogitatio incussit timorem, ut scires me mea diligentius quaesitum, et dares pecuniam meam sive argentum ad mensam? Utrumque enim ἀργυρίω, Graecus sermo significat. Eloquia Domini, inquit, eloquia casta, argentum igne examinatum (Psal. XI). Pecunia ergo et argentum praedicatio Evangelii est, et sermo divinus, qui dari debuit ad mensam, hoc est, promptis paratisque fidelium cordibus intimari. Ad quam videlicet mensam, id est, auditorum mentem, non alia quam Dominica est deferenda pecunia, ut omnis sermo docentis Scripturae sensum sequatur (I Petr. IV). Nam quod Dominus non quamlibet pecuniam, sed suam dicit

nummulariis esse fenerandam, exponit Apostolus, dicens: Si quis loquitur quasi sermones Dei.

Et ego veniens, cum usuris utique exegissem illud? Qui verbi pecuniam a doctore percipit, emitque credendo, necesse est eam cum usuris solvat operando, ut quod auditu didicit, exsequatur et actu. In usura quippe pecunia etiam non data recipitur. Vel certe de accepto verbi fenore usuras solvit, qui ex eo quod audit etiam alia studet intelligere quae necdum ex praedicatorio ore didicit.

Et astantibus dixit: Auferte ab illo minam, et date illi qui decem minas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet decem minas. Recte amittit collatam gratiam, quam praedicando aliis communicare neglexit, ut ei augeatur qui inde laboravit. Juxta quod angelo Ephesi Ecclesiae dicitur: Et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris (Apoc. II). Et cum regium chrisma, quod superbiendo Saul amisit, David obediendo promeruit: Spiritus, inquit, Domini discessit a Saul, et directus est in David a die illa (I Reg. XVI), et deinceps. Quod vero ablata a nequam servo mina, ei qui decem minas habebat dari jussa est, mystice, ut reor, indicat, intrante plenitudine gentium omnem Israel salvum futurum, et tunc abundantiam gratiae spiritualis, quam modo nos tepenter exercemus, illius populi doctoribus esse conferendam (Rom. XI).

Dico autem vobis quia omni habenti dabitur: ab eo autem qui non habet, et quod habet, auferetur ab eo. Haec ad superiora sententia respicit, docens et illum posse amittere munus Dei, qui habens non habet, id est, non utitur; et in eo augeri qui habens habet, hoc est, bene utitur. Quae gratiarum mutatio quoniam in hac vita geri solet, notandum quod illud Domini redeuntis examen etiam nunc ex parte celebratum, sed tunc est

universaliter implendum. Quotidie namque accepto a Patre regno redit, quia peregrinantis in terra Ecclesiae semper statum conspicit: quotidie in tanto fidelium servorum numero huic pecuniam negotiaturo commodat, in altero modum consummati operis examinatur: hunc fideliter prudenterque laborantem amplioris gratiae munere donat, illum desidias molles et marcida luxu otia sectantem, et eo quod dederat, privat. Verum universali manifestato iudicio, quod dictu quoque terribile est, multi qui ad docendum videbantur idonei, ob negligentiae suae noxam inter indoctos reputabuntur. At alii simpliciores fratres, et elementorum penitus ignari ob conversationis tamen eximiae devotionem inter apostolicos doctores praemia summa percipient. Qui enim recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet (Matth. X).

Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, et interficite ante me. Impietatem Judaeorum vel omnium reproborum ad Christum converti nolentium significat in die iudicii puniendam, ut per duos fideles servos utriusque populi doctores, per decem et quinque minas iidem credentes populi, per servum nequam mali catholici, per inimicos qui eum super se regnare noluerunt, impietas eorum qui verbum fidei aut numquam audire aut male interpretando corrumpere maluerunt; per missionem ruris non seminati, eorum etiam quos verbum Dei nec audire contigit, discussio signetur. Quibus quinque personis omne genus humanum, quod in die iudicii futurum est, exprimitur.

**HOMILIA LXXXIII.
IN DIE FESTO SANCTI STEPHANI PROTOMARTYRIS.**

LUC. XIII. MATTH. XXIII.

In illo tempore, dicebat Jesus turbis Judaeorum et principibus sacerdotum: Ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes. Hierusalem, Hierusalem, quae occidis prophetas, et lapidas eos qui mittuntur ad te, etc.

Hierusalem non saxa et aedificia civitatis, sed habitatores vocat, quam patris plangit affectu, sicut et in alio loco legimus, quod videns eam fleverit (Luc. XIX). In eo autem quod dicit: Quoties volui congregare filios tuos, omnes retro prophetas a se missos esse testatur. Avis quoque similitudinem congregantis sub pinnis nidum suum, in cantico Deuteronomii legimus: Sicut aquila protegere nidum suum, et super pullos suos desiderabit expandens alas suas, suscepit eos et tulit super pinnas suas (Deut. XXXII). Et pulchre qui Herodem de sua nece tractantem vulpem vocarat (Luc. XIII), seipsum avi comparat. Fraudulenta enim vulpes, semper insidias avibus tendere non cessat.

Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Ipsam civitatem quam nidum suum vocaverat, nunc domum Judaeorum appellat: quae non immerito Domini auxilio nudata, suae ditioni relinquitur, quia non solum avis illius omnipotentis quam Matthaeus gallinam nuncupat (Matth. XXIII), alis protegi despexit, sed et eandem avem se protegere volentem vulpibus devorandam, id est, Herodi et Pilato crucifigendum tradidit Christum. Nec mora, vulpium earumdem, hoc est, regum terrae, et ipsa rapinae donatur. Occiso enim Domino, venerunt Romani, et quasi nidum vacuum diripientes, tulerunt eorum locum, gentem et regnum.

Dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini. Haec quidem turbae dixerunt Domino veniente ad Hierusalem; sed quia Lucas non dicit quo hinc abscesserit Dominus, ut non veniret nisi eo tempore quo jam illud diceretur

(perseverat quippe in itinere suo donec veniat Hierusalem), cogit profecto hoc mystice intelligi, hoc est, de illo ejus adventu quo in claritate venturus est, maxime cum Matthaeus haec Dominum post decantatas ei a turba laudes dixisse testetur. Aliter quod dicit hoc est: Nisi poenitentiam egeritis, et confessi fueritis ipsum esse me de quo prophetae cecinerunt Filium omnipotentis Patris, meam faciem non videbitis. Habent Judaei datum sibi tempus poenitentiae, confiteantur benedictum qui venit in nomine Domini, et Christi ora conspicient.

**HOMILIA LXXXIV.
IN DIE FESTO CATHEDRAE SANCTI PETRI.**

MARC. VIII. MATTH. XVI. LUC. IX.

In illo tempore, egressus est Jesus, et discipuli ejus, in castellum Caesareae Philippi, etc.

Philippus iste est frater Herodis, de quo supra diximus, tetrarcha Ituraeae et Traconitidis regionis, qui in honorem Tiberii Caesaris Caesaream Philippi, quae nunc Paneas dicitur, appellavit; et est in provincia Phoenicis, imitatus Herodem patrem, qui in honorem Augusti Caesaris appellavit Caesaream, quae prius Turris Stratonis vocabatur, et ex nomine filiae ejus Libyadem trans Jordanem extruxit. Iste locus est Caesareae Philippi, ubi Jordanis ad radices oritur Libani, et habet duos fontes, unum nomine Jor, et alterum Dan, qui simul misti Jordanis nomen efficiunt.

Et interrogabat in via discipulos suos, dicens: Quem me dicunt esse homines? Qui responderunt illi, dicentes: Alii Joannem Baptistam, alii Etiam, alii vero quasi unum de prophetis. Pulchre Dominus, fidem discipulorum exploraturus, primo hominum sententiam interrogat, ne, videlicet, illorum confessio non veritatis agnitione

probata, sed vulgi videatur opinione firmata, nec comperta credere, sed instar Herodis de auditis haesitare putentur. Unde et Petro se Christum confitenti secundum Matthaeum, dicit: Quia caro et sanguis non revelavit tibi (Matth. XVI); hoc est, doctrina humana fidei te veritatem non docuit. Pulchre etiam qui diversam de Domino sententiam ferunt, hominum nomine notantur. Nam qui veritatem potentiae ejus fideliter ac pia mente cognoscunt, nequaquam homines, sed dii appellari merentur; quales fuisse apostolos secunda sua interrogatione Dominus ostendit. Nam sequitur:

Tunc dicit illis: Vos vero quem me dicitis esse? Attende enim, prudens lector, quod ex consequentibus textuque sermonis, apostoli nequaquam homines, sed dii appellentur. Cum enim dixisset: Quem me dicunt esse homines, subjecit: Vos vero quem me dicitis esse? Illis quia homines sunt, humana opinantibus, vos qui dii estis, quem me esse existimatis?

Respondens Petrus, ait: Tu es Christus. Licet caeteri apostoli sciant, Petrus tamen respondit prae caeteris. Complexus est itaque omnia, qui et naturam et nomen expressit, in quo summa virtutum est. Et jam ne nos de generatione Dei disseramus quaestiones, cum Paulus indicaverit nihil se scire, nisi Christum Jesum, et hunc crucifixum (I Cor. II), Petrus nihil amplius quam Christum Dei Filium putaverit confitendum, nos et quando et quomodo natus sit, et quantus sit, humanae infirmitatis contemplatione rimamur. Finis ergo fidei meae Christus est, finis fidei meae Dei Filius est. Non licet mihi scire generationis seriem, non licet tamen nescire generationis fidem.

Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et coepit docere illos, quoniam oportet Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus, et a summis sacerdotibus,

etc. Idcirco se ante passionem et resurrectionem noluit praedicari, ut, completo postea sanguinis sacramento, opportunius apostolis diceret: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti (Matth. XXVIII). Quia non prodesset publice praedicari, et ejus vulgari in populis majestatem, quem post paululum flagellatum visuri sint, et crucifixum, multa pati a senioribus et Scribis, et principibus sacerdotum. Et notandum, quod eum qui multa pati, et occidi, et resurgere debeat, Filium hominis appellat, quia, passo in carne Christo, divinitas impassibilis mansit.

Et apprehendens eum Petrus coepit increpare eum. Quomodo increpaverit eum, Matthaeus exponit apertius, dicens: Et assumens eum Petrus coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine, non erit tibi hoc (Matth. XVI). Saepe diximus nimii ardoris atque amoris quam maximi fuisse Petrum in Dominum Salvatorem. Quia ergo post confessionem suam qua dixerat: Tu es Christus Filius Dei vivi, et praemium Salvatoris quo audierat, secundum Matthaeum: Beatus es, Simon Barjona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in coelis est, repente audit a Domino oportere eum ire in Hierosolimam, ibique multa pati a senioribus et Scribis, et principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere, non vult destrui confessionem suam, nec putat fieri posse ut Dei Filius occidatur; apprehenditque eum in affectum suum, vel separatim ducit, ne praesentibus caeteris condiscipulis magistrum videatur arguere. Et coepit increpare illum amantis affectu, et optantis dicere: Absit a te, Domine: vel, ut melius habetur in Graeco: Propitius esto tibi, Domine, non erit istud; hoc est, non potest fieri, nec recipiunt aures meae ut Dei Filius occidendus sit.

Qui conversus, et videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens: Vade post me, satana. Satanas

interpretatur adversarius, sive contrarius. Quia contraria, inquit, loqueris voluntati meae, debes adversarius appellari. Multi putant quod non Petrus correptus sit, sed adversarius spiritus, qui haec dicere apostolo suggerebat. Sed mihi error apostolicus, et de pietatis affectu veniens, numquam incentivum videbitur diaboli. Vade, Satana, diabolo dicitur; Vade post me Petrus audit. Vade post me, hoc est, sequere sententiam meam. Quoniam non sapis quae Dei sunt, sed quae sunt hominum. Meae voluntatis est et Patris, cujus veni facere voluntatem (Joan. VI), ut pro hominum salute moriar; tu tuam tantum considerans voluntatem, non vis granum tritici in terram cadere, ut multos fructus afferat (Joan. XII).

HOMILIA LXXXV. IN DIE FESTO SANCTI WIGBERTHI.

Laudate et exultate in Domino, dilectissimi fratres, qui devotis mentibus ad solemnia sancti Wigberthi convenistis, et Dominum Jesum Christum multimodis devotissime laudibus collaudate, qui numquam derelinquit sperantes in se, sed misericorditer nobis in hoc miserrimo mundi ergastulo constitutis, patronos pro nobis laudabiles intercedendum procuravit: quatenus per hos Christianae religionis imbuti, ferculisve satiati coelestibus, spem coelestium praemiorum jam habere possimus, si illuc corde et opere sequamur. Ipse quoque Dominus noster Jesus Christus, omniumque creator sanctus, omnes sanctos condidit, et nullus umquam per se fit sanctus absque Dei larga providentia. Ideo quippe, sicut in sacris legimus Scripturis, ab Abel protomartyre, usque nunc glorificans sanctos et electos suos salutiferis in hoc mundo miraculis, qui mundialibus non fuerunt comprehensi illecebris, sed omni quidem conamine mentis et corporis recte cogitando, atque ab omni iniquitate se continendo, diabolicis efficacissime

resistebant suggestionibus: quapropter divina exuberante gratia consortes et haeredes sunt angelicis in coelo sedibus, ubi nil ulterius desiderare queant, sed Domini Jesu Christi insatiabiliter visione ac consortio supernorum civium perfruantur. Et ideo, fratres charissimi, assumamus nobis divino suffragio arma et exempla illorum, qui per imaginabilem Dei adjuvamine fidem vicerunt regna transitoria, operati sunt justitiam, adepti sunt promissiones: et sicut namque Dominus Jesus Christus veridica in Evangelio voce praedixit, Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in coelis est. Paulus sane egregius praedicator praemonuit, ita dicens: Non habemus hic manentem in coenoso mundo civitatem, sed futuram bonis operibus inquirimus. Quamobrem namque oportet vos, qui sincerissimam apostolorum fidem tenetis, ut in omnibus sagaci atque infatigabili mente, quantum quiveritis, illos imitari studeatis; quia sicut legimus in sacris paginis, tantoque accensi fuerunt apostoli amore Christi, ut nec ullo modo tormentis vel minis regum, necnon etiam persecutionibus infidelium ab illo potuerunt avelli: sed firma fide et opere vel indissolubili charitate unanimiter perseverantes, donec divina ab hoc mundo vocatione coelestia scandere meruerunt. Quid enim dicimus de virginibus, quia humanis non sufficit ingeniis, de illis aliquid pro fragilitate carnis condignum scribere, vel imitari: quibus fuit una fides, immutabilis amor, charitas una: eratque illis virginitas carnis, corpus intactum, virginitas animae, fides incorrupta. Et ideo vero, quia fuerunt piis in Christo Domino studiis adornatae, virtutum palmas coronasque dignis acceperunt in coelo praemiis. De martyribus quoque quid dicendum est, qui panniculis despectisque vestibus, corpora ad tormenta tradiderunt terrestria, quatenus Deum dominatorem omnium habere, et cum illo aeternaliter regnare meruerint. Respuerunt florigeros hujus mundi flores cum fallacibus curis, quae homines insipientes commentis suis

Iudificant, totisque viribus Dominum Christum dilexerunt: et propter hoc in coelestibus thalamis regnat cum confessoribus (ex quorum collegio iste Dei famulus est) vel etiam omnibus sanctis. Legimus in divinis historiis omnes diversis ab hujus mundi calle tribulationibus coelestia scandere: de quorum scilicet omnium sanctissima vita aliquid nobis imitandum est, in quantum humana suppetit fragilitas, quia ad imaginem Dei facti sumus, sicut et illi: et ideo siquidem altithrono Deo nostras impollutas imagines reddere debemus, sicut alibi dicit, Imago Caesaris reddatur Caesari, imago Dei reddatur Deo: si non in comparatione illorum luculentam pro sanctitate habemus vitam, tamen quippe in desperationem quae periculosa est, cadere, Domini adminiculo non debemus, quia universae viae Domini misericordia et veritas suo fine distinctae sunt. Etenim Omnipotentis benigna atque inffabilis voluntas, nihilque discernit, nisi illud quod justissime convenit. Nemo vero de supra memoratis sanctis tam doctus fuit, qui summa non indiguerit misericordia: non enim ita ulli divinorum bonorum sufficiunt augmenta, ut non semper amplius supersit, quod mens armata divinis suffragiis, et intelligendum desideret, et gerendum. Quamobrem nemo de magnitudine iniquitatum suarum desperet, sicut alibi dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, et vivat. Sed tamen videlicet accelerandae sunt medicinae conversionis ad Dominum, ne tempus correctionis atque emendationis pereat tarditate atque negligentia, quia nemini nostrum ultima dies nota est. Ideoque veridicis Pauli sententiis aures cordis accommodemus, ubi dicit: Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamus nos arma lucis, sic ut in die honeste ambulemus. Nulla enim Domini nostri Jesu Christi opera misericordia vacant: quando homini et indulgentia consulit, et castigatione, et misericorditer providet temporalem austeritatem, ne aeternam juste inferat ultionem. Ideo vero nemo in hujus vitae itinere torpeat, ne in patria amoenissimum perdat

locum: idcirco qui Deum bona quaerit voluntate, in quo est summum bonorum omnium, cuncta intra se bona perfectaue continens. Nil namque aliud quaerit, nisi sempiternum in coelo gaudium. Quaeramus ergo Dominum, sicut iste beatus Dei famulus fecit, et propter hoc coram Deo et hominibus honoratur. Quaeramus illum armis cum quibus eum invenire possimus: Deum diligendo, proximumque amando, eleemosynam dando, ecclesiam continuis orationibus frequentando, armisque semper diabolicis Domino donante resistendo, quia etiam per varios casus mortalis vita, quasi mundi orbita cucurrit. Nemo in hac vita gaudia habet certa, sed ab initio mundi usque huc multi deviaverunt per ignorantiam, quia inter multa turbulenta et fallacia Deum nosse et amare difficile est. Propter hoc faciamus sicut propheta dicit: Quaerite Dominum dum inveniri potest, invocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus. Quaerite igitur bonum sine fine bonum, et persistite reperto: quia veram etiam beatitudinem in summo Deo sitam esse necesse est, cui contradici nullo modo potest. Neque enim fas est homini cunctas divinae operae machinas vel ingenio comprehendere, vel explicare sermone. Veniet tempus quando quae nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus. Haec vero strictim breviterque attingimus: caeterum quid felicius, quidve salubrius, quam servire Deo, qui mundum tantis gubernaculis regit, et omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire: quatenus sane cum generalis advenerit dies, omnes laeti pro bonis operibus, et Dei suffragio protecti, aeternam beatitudinem una cum sanctis suis accipere mereamur.

**HOMILIA LXXXVI.
IN DIE FESTO SANCTI WIGBERTI SECUNDA.**

Restat igitur adhuc aliquid de beato Wigbertho brevi sermone narrare, qui tantis in hoc mundo beneficiis, omnibusque Christicolis claruit, ut merito totus Christianus populus summa veneratione de solemnitate illius gaudeat: maxime namque nos, qui in suum apud Deum patrocinium hic et in futuro confidimus. Credimus siquidem illum in praesentia Domini nostri Jesu Christi omnia posse impetrare, de quibus illum piis devotisque poscit precibus, dum tanta in praesentia populi miracula, sicut saepe audistis, pro ejus laude nobilitavit. Videtis ergo, fratres charissimi, quanta humano generi gloria est, Deum devota mente sequi, qui numquam in tribulationibus derelinquit sperantes in se, sed omnes qui pro amore illius florentem despiciunt mundum, aeternis in coelo gaudiis honorifice sublimat, sicut ipsa Veritas testatur, dicens: Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam eum, et manifestabo ei meipsum. Paulus quoque apostolus de diligentibus Deum dixit: Quod oculus non vidit, nec auris corporis audivit, nec in cor hominis ascendit, quae praeparavit Deus diligentibus se. Erat quippe vir iste sanctus Wigbertus, sicut sacra fama narrat, omni dignitate praeclarus, corde pro Dei amore laetus, moribus semper compositus, in omni opere Dei strenuus; ejus vero secreta conversatio in vigiliis et orationibus, vel etiam in jejuniis, in sanctitate vitae, et signorum ostensione intelligi datur. Charitatem siquidem assiduus labor ostendit, quem quotidie pro Christi nomine sustinuit. Semper enim per omnes dies vitae suae in divino proficiens opere, Deo omnipotenti amabilis pro eximiis operibus, et omni populo placabilis. Ab infantia enim cuncta quae habere potuit, ad pietatis opus largifluis manibus tribuens: ut Christum pro nobis factum egenum, egens ipse sequeretur. Quis enim tam loquax in lingua, ut sigillatim omnia mirabilia vel beneficia, quae per illum Deus operatur, assiduis explicare valeat verbis? Non enim de crastino cogitans, sed semper secundum Evangelium, de Dei confidens clementia, omnes ad se

venientes aeternis pascebat ferculis: nullum, scilicet, in sua despiciebat angustia, sed semper divino moestos reficiebat solamine, fraterno suffultus amore; cunctisque propter Deum prodesse satagebat, mente, videlicet, et corpore ad sublimia erectus. Hospes et inops in mundo fuit; quamvis namque terrenis nutritus esset usibus, totisque semper viribus coelestia tractabat, quamobrem, scilicet, cum Domino aequissimo, nec non et cum omnibus in coelo habitatoribus aeternaliter coronatur, ubi numquam potest gaudiis fraudari, cui Christus ipse est gaudium. Idcirco quippe nos quantum divina suffragante gratia poterimus, illumque totis viribus imitari studeamus, ut si talia in coelestibus praemia acquirere non poterimus, saltem aliquo in coelo refrigerio non privemur. Habemus ergo arma justitiae, sicut iste Dei famulus tenuit, Deum diligendo, proximumque sine simulatione amando, charitatem et pacem cum omnibus habendo, quia Christianae perfectionis est pacificum esse cum suis inimicis, spe correctionis, non consensu malignitatis, humilitatem et patientiam corde et opere ostendendo, quia malignus spiritus superbus hominem primum superbientem deduxit ad mortem, Christus quoque humilis hominem obedientem reduxit ad vitam. Simus namque pietatis et Christianae religionis amatores, misericordes, ad bonum opus unanimes, concordiam, quae est custos virtutum, firmiter custodientes, sicut alibi dicit: Cavete ergo, viri, ne sit in vestris mentibus sententia discors: quod sapimus, jungat unus amor, quod vivimus et intelligimus, uno eodemque constet studio. Nil firmum est dissociabile, et nil est in hominibus Deo placitum sine pace, nec munus amplissimum ad aram. Similiter etenim e contrario, divinis armati suffragiis, fugiamus arma diaboli, id est, superbiam; omnia enim vitia in malis operibus tantum valent, sola superbia in perfectis rectisque factis cavenda est, quia sine dubio frangit Deus omnem superbum, et semper superbis resistit Deus. Postea quoque toto nisu vel affectu cavenda

est ebrietas, quae est radix omnium mortalium ad peccandum. Iram, videlicet, fugimus, quae saepissime stomachando in proprium cadit luctum. Luxuriam et avaritiam, Deo donante, a nobis quasi venenum expellimus; luxuria vero malesuada, mellisque sapore damnat in poenas incorrigibiles. Nil namque in moderno tempore omne genus humanum tam miserabiliter devastat, quam avaritia. Odium ergo et invidiam a nostris cordibus respuimus, quia omnino non condecet Christianum ut imaginem Dei in odio habeat; sed tamen in malis odimus prorsus malitiam, et diligimus creaturam. Discordiam quoque et fraudem divinis munificentis adjuti fugimus, nilque boni potest esse, ubi fraus et discordia regnant. Putet autem de his longius disputare. Omittimus malas, Domino adjuvante, syrenas, quae hominum mentes assuefaciunt morbo, non liberant: tenemus illas virtutes, in quibus est sola sanitas, et aeterna felicitas. Ideoque, dilectissimi fratres, scitote quia in maxima egestate sunt divites in hoc mundo, justitiae et veritatis opes non habentes; qui autem altithrono Domino fideliter serviunt, ea bona inveniunt quae nullatenus perire possunt; parva enim sunt praesentis saeculi bona, in comparatione futurorum bonorum. Potest ergo unusquisque homo coactus dimittere temporalia bona, numquam vero nisi per negligentiam et incuriam perdit aeterna: quamobrem qui triumphale Christi signo signati estis, et Domino opitulante vultis ancipitem superare vitam, in qua nil est aliud, nisi seductiones et infestationes, diligite semper moribus et operibus, quod verus amator Christus jam habet; fervent enim mundi amatores pro damnis, proque pestiferis lucris; idcirco namque, quia mundus amaritudine et casu totus plenus est, et fluunt gaudia falsa. Appropinquate Deo bonis operibus, et appropinquabit vobis; quaerite illum non fecte, sed veraciter, et invenietis illum. Nullus, obsecro, dubitet in fide, nec de veniae largitione haesitet, nec de piaee petitionis effectu, quia quanto fiducialius et benignius

Deum deprecamur, tanto citius exaudiri mereamur. Fides enim omnibus bonis abundat, sicut in Evangelio ipse Salvator ait: Omnis enim qui cum fide petit, accipit: et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur; et iterum: Omni habenti dabitur, et abundabit; ei autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. Habemus igitur multa in divinis paginulis exempla patrum nostrorum; habemus etiam ante oculos exempla certissima, sicuti hujus sancti viri, cujus hodie festivum celebramus diem, qui patriam cognationemque, et amicos saeculares, fervente fide, pro amore Dei dereliquit, terrena contempsit cum pompaticis laudibus, ut coelestia conquireret. Despiciamus quoque Domino suffragante mundum, et amemus cum praeceptis ejus Creatorem nostrum, quatenus per praesentia bona quae agimus, ad gaudia aeterna felicitatis pervenire valeamus, praestante Domino nostro Jesu Christo, qui patria virtute trinus et unus vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LXXXVII. IN DIE FESTO SANCTAE SCHOLASTICAE VIRGINIS.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Simile est regnum coelorum thesauro abscondito, etc.

Lectio sancti Evangelii, fratres charissimi, quam modo vestra charitas audivit, magnum humanis mentibus coeleste patefecit arcanum, monstrans nobis quod ipse, qui conditor est omnium Deus, ipse etiam sit nostrae salutis Redemptor. Nam dans saepius parabolice discipulis a turbis sequentibus documenta virtutum, aliquando clausis dabat dogmata dictis, ut propheta dicit: Aperiam in parabolis os meum, loquar propositiones ab initio saeculi; ostendens quod ipse sit vera sapientia Patris, per quem omnia creata consistunt, dicente Salomone: Ego in altissimis inhabitabo, et thronus meus in

columna nubis. Nam patefieri volens quantum humanum sua pietate dilexerat genus, pro quo deitatis suae gloriam exinaniscens, formam nostrae conditionis sumere non despexit. Idcirco multis figuraliter modis humanam similitudinem sumpsit, ut ipse ait:

Simile est regnum coelorum homini negotiatori, quaerenti bonas margaritas. Optandum nobis est primitus humili prece, ut ille qui ausum loquendi non denegat, quique promittit: Aperi os tuum, et ego adimplebo illud, ipse mentis nostrae ligamina solvens, ad loquendum suae gratiae tribuat incrementum. Inquirendum namque primitus est, quis iste negotiator sit tantus, qui non aliud nisi bonas margaritas emere cupiens, speciem sibi contulit coelestis negotiatoris. Quis enim iste? quis verus esse poterit, quam Christus Dei Filius, qui cum Deus sit immutabilis, formam nostrae servitutis suscipere non despexit, ut propheta dicit: Hic in terris visus est, et cum hominibus conversatus est. Et vidimus eum non habentem speciem, neque decorem, hic peccata nostra tulit; et qui est ante saecula Deus, negotiator pro nobis factus est in fine saeculorum, ut qui cuncta bene creaverat, humanis usibus perdita cernens, non aliter perfecte, nisi suis negotiis nos reparare providit. Nam quantum de primi hominis damno doluerit, quod paradisi gaudia amiserit, ipsa vitae nostrae aperte reconciliatio monstrat, quam non auro terrae vena sublato, quod Arabs mittit, et Indus, quod fures effodiunt et furantur, sed animam suam immaculatam pro nobis ponens chirographum nostrae mortis destruxit; et tantis humilitatibus speciem gloriae suae exinanivit, ut non solum Filium hominis se dicat, cum sit per omnia Deus, sed etiam ut Psalmista dicit, profitetur: Sum vermis, et non homo, opprobrium hominum et abjectio plebis. Idcirco non solum sensibilium, sed etiam insensibilium creaturarum, formam suae divinitatis voluit comparari. Nam nunc sol justitiae, nunc angelus testamenti, nunc sponsus procedens de thalamo, nunc

pastor bonus, nunc ovis sine voce, nunc agnus innocens, nunc leo de tribu Juda, nunc et vitis vera, et lux mundi, lapis angularis, nec non et vermis, et ostium dici voluit; et ut Deo patri nos reconciliaret, etiam negotiator est factus. O Domine, quis hoc dicere auderet, nisi tu dixisses, qui numquam falleris, qui veritas vera es, qui sapientia perfecta es, in quo nihil potest esse, nisi summum bonum, quod regnum sit simile coelorum homini negotiatori, cum illud sit sine avaritiae culpa, hic vero semper ambitiosis lucris negotia exercens, ut illud Salomonis: Malum est, malum est, dicit, omnis emptor, et cum recesserit, tunc gloriabitur. Et hoc respuens Psalmista dicat: Quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini. Cum et negotiatorum mos sit circuire nundinas, fallere mercatores incautos, decipere sacramentis simplices, vilius emere, charius vendere, variis deceptionibus multos subvertere, et quod pejus est, ut Sapientia dicit: Laetantur, cum malefecerunt, et exsultant in rebus pessimis. Et illud Psalmistae: Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant ipsi de vanitate sua in idipsum. Videamus quid sequitur.

Quaerenti bonas margaritas. Vere, ecce regni coelorum bonus negotiator. Nam unde dubitari prius poterat, nunc mens facta est certa. Nam si non bonas quaereret margaritas, regni coelorum mercator non esset; ubi nullus nisi bonus invenitur, ubi nullus intrat, qui pecuniam suam dat ad usuram, et munera accipit super innocentem. Scrutandum nec non est, de quo regno coelorum Dominus dixerit, dum duobus modis intelligi potest. Nam aliud est regnum coelorum, de quo dicit Psalmista: Coelum coeli Domino, terram autem dedit filiis hominum. Et illud: Coelum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Hoc vero a diebus Joannis Baptistae vim faciendo poterit obtinere, quisquis istius regni fecerit justitiae fructus. Aliud namque est, quod sanctae Ecclesiae typum tenens, bonos malosque una

retinet charitate: justos, ut perfectos mittat ad Christum, injustos, pietatis patientia ut revocet ad salutem. Certe isto in regno decem virgines sunt, quinque sapientes et quinque fatuae: illae suis lampadibus oleum habentes, id est, sancti Spiritus dona; fatuae non habendo, alienum emere inquirunt. Illae cum sponso in gaudium intrant, istae, a janua exclusae, horam neque diem suae sciunt salutis. De hoc vero in Evangelio dicit: Mittit angelos suos, et colligent de regno ejus omnia scandala. In hoc vero etiam Noe in arca manens, quae est sancta Ecclesia, munda et immunda animalia nutrit. Sequitur:

Inventa autem una pretiosa margarita, dedit omnia sua et comparavit illam. Ecce enim qui multos quaerebat, unam emit, ut in Evangelio: Multi sunt vocati, pauci vero electi. Unam comparavit etiam, et pretiosam; illam, inquam, de qua in Canticis canticorum dicit: Una est columba mea, perfecta mea, et macula non est in ea. Ecce enim quae fuit in Evangelio margarita, in cantico efficitur columba; et quae ibi est pretiosa, hic facta est perfecta. Quia sancta Ecclesia margarita est per matrem bonae operationis, ut Dominus dicit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera, et glorificent Patrem vestrum, qui in coelis est. Et columba est per simplicitatis naturam, Domino dicente: Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae. Vere pro hac omnia Christus dare dignatus est sua, id est, animam et sanguinem, et sic emere illam. Haec est sancta Ecclesia in terris, haec est Hierusalem sancta in coelis, ornata omni lapide pretioso, in cujus portis Apostolorum nomina et margaritae fulgent, cujus et per omnes vicos ab universis Alleluia canitur; quae non oculata fenestris solem inquirat, qui diurnis fulget in horis, ut canas frugum faciat aristas, et variis tota depingat floribus arva, et nunc eo accurrat in arcem, nunc tenet occiduas umbras. Nec illa est Hierusalem quam Dominus videns flevit super illam, cujus et sempiternas praedicat

ruinas, quamque devastavit tyrannus, et celsa stravit moenia terris, sed illa quae vera est visio pacis, de qua Psalmista dicit: Haec requies mea in saeculum saeculi; hic habitabo, quoniam praelegi eam. Nam hujus lumen non solis est jam dicti, sed illius qui nescit occasum, ubi splendor et templum Deus est, et agnus. Sed dignum est in his altius aliquid explorare. Nam quid potest esse verius, quam ut ista margarita sit, quae tanta venustate, tantoque nitore placet, ut omnia tradantur ejus in comparatione? forsitan ista est hortus conclusus, fons signatus, porta clausa, quam propheta intuens dicit: Porta haec clausa erit, et non aperietur, et vir non transiet per eam, quia Dominus Deus ingressus est per eam, et erit clausa. An fortassis ista est de qua Psalmista dicit: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumamicta varietate. Et quare hoc? quia: Concupivit Rex speciem tuam, idcirco, quia macula non est in te. Vere haec est regina tota pulchra, immaculata: idcirco hanc elegit Dominus in haereditatem sibi, de qua etiam carnem sumere non despexit. Et videamus quid sequitur:

A dextris stat regina, quia viae quae a dextris sunt, novit Dominus. In vestitu deaurato, circumamicta varietate. Haec varietas reginarum est cultus, qua diversitate operum praecellat cunctis, non colore, vel stamine, quod seres mittit foris, sed quae virtutum operum fulget in actu, nec pingitur coloribus fucis, nec croceis arte depictis, sed est sacris variata figuris. Quia dum Abel munus, dum Abrahae obedientiae fidem, dum Isaac hostiam, dum Jacob titulum oleo unctum, dum Joseph cernimus venundationem, dum Lot hospitium, dum Melchisedech sacrificium, dum David stratum cilicinum, dum Zachaei decimas, trium puerorum caminum, nec non et prophetarum vaticinia, apostolorum martyrumque cruoris ruborem, virginum candoris ruborem, confessorum documenta salutis, quid in his aliud, nisi varietas fulget? Hac Paulus varietate micat cum dicit: Quis nos separabit

a charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum? et illud: Ter virgis caesus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium pertuli, et reliqua. Et Petrus: Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Hac denique varietate operum aeternorum omnes sancti fulgent, ut sol in regno Patris Dei.

His breviter praelibatis, fratres charissimi, quia beatæ Scholasticæ natalitia colimus, libet de ejus vitæ meritis aliquid de vita beatissimi Benedicti huic opusculo introducere, ut quantæ excellentiæ sanctitatis fuerit, silentio non tegatur. Sed primitus omnipotenti Deo preces mittamus, qui omnia in sapientia fecit, ut ipse donare dignetur, quia dignatus est dicere: Qui sitit, veniat et bibat, et: De ventre ejus fluent aquæ vivæ, ut coepta sic digne prosequamur, ut tantæ festivitatis pertineat ad honorem, et vestræ charitati præbeat incrementum. Soror namque ejus Scholastica omnipotenti Domino ab ipso infantiae tempore dicata, ad eam semel per annum venire consueverat. Primitus quidem virtutem tanti nominis inquiramus, ut suo decore oratio decurrat. Scholastica enim a schola derivatur, quæ est sapientiæ nutrix; ab ipsa autem omnis doctrina sapientiæ surgit, ab ipsa virtutum omnium norma concrevit, et tota virtus animæ procax fit ad discendum bona et mala, ut recto limite currere possit viam salutis, qualiter peritura mundi despiciat, coelestia semper mansura concupiscat, ne oberrans bonum ducat pro malo, malum pro bono, tenebras pro luce, et lucem pro tenebris, amarum pro dulci, et dulce pro amaro, et discernere possit, quæ virtus sit spiritus, quæ carnis, ne indiscrete cuncta peragens, ibi bonum eligere speret ubi tota est malitiæ norma: ut est illud, Qui non fuerit discipulus veritatis, erit magister erroris. Sed videamus quis hujus tantæ sororis possit esse germanus per omnia Benedictus non solum nomine, sed et opere; non solum in terris, sed etiam in coelis. Ista non philosophorum schola scholastica facta,

sed Christi, mundi ludibria ab infantia fugiens, coelestem sibi sponsum aptavit; iste vero a pueritiae suae tempore abrupta vitiorum, et litterarum mundanarum Romae studia cernens, senili corde eum quem in ingressu mundi posuerat retraxit pedem. Quam felix Nursiae tellus, tales quae mittit alumnos! Nam Canopica regna aurea mittunt tyrannos. Tu Christo proles super aethera dignos. O felicia tantae viscera matris, quae tali germine soboles mundo dedere, id est benedictionis et sapientiae. Vere ista est illa fertilis gleba, quae sumpto semine aliud centesimum, aliud sexagesimum fructum produxit. Sed cur semel in anno sancta soror veniebas? forsitan longitudine itineris a tua tenera planta formidabas? an munus parabas quod ferres? an forsitan tantum, et semel in anno fecundabat bonus frater rore verbi coelestis, ut madefacta mentium prata sufficerent ad incrementum salutis? an in mente habebas illud Salomonis, Prohibe pedem tuum de domo proximi tui, ne forte sanatus oderit te? et illud. Mel invenisti, fili mi, comede quod sufficit tibi, ne forte satiatus evomas illud. Sic sic agant omnes sorores, non densis gressibus fratrum limina frequentent, non carnalia basia requirant, non ineptas resonent fabulas: non munus deferant tantum, quod tela depingit, vel magistra manus adornat: non olfactoriola, non variorum placentas saporum, sed cum Scholastica sacra Benedicti fratris requirite scholam, ut magis cibo coelesti quam dono terreno satiati, reverti ad propria queatis. Sequitur.

Ad quam vir Dei non longe extra januam in possessione monasterii descendebat. Quam sanctus, quam pudicus, quam discretus accessus: ut fragilis sexus non lassesceret, obvius frater occurrit, ne forte labor itineris frangeret mentis devotionem: an illicitum cernebat ut tanti limen coenobii calcari femineo pede debuisset? an forsitan saecularium latratus vitabat, qui bonos monachorum mores canino more devastant, et hoc

credant in illis quod suis malis actibus agere non recusant? Et si hoc de tanto Patre sperare illicitum esset, de tenerioribus discipulis inflato gutture crisparent cachinnos. Idcirco non in saecularium, sed in propriis possessionibus descendebat Pater almificus. Sequitur:

Quadam vero die venit ex more, atque ad eam cum discipulis venerabilis ejus descendit frater. Ex more enim venit, quia ex bona consuetudine mentis appropinquabat, et fide non ficta. Quam sanctus accessus, quam sanctus adventus, quam pius cursus, qui magis amore mentis currebat ad Christum, quam devotione pedum ad fratrem, imo et ad Christum fratrem! Nam et ipse dicit, Si quis fecerit voluntatem Patris mei qui in coelis est, ipse meus frater, soror et mater est. Sed quali devotione ista currat, Psalmista dicit, Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sed quare Psalmista metaphorice cervi proposuerit mentionem, ut ita currat anima ad Deum ut cervus ad fontem, non vacua mysteriis manent. Numquid solus cervus et non columba, turtur et passer fontem requirit? Sed aliter cervus, aliter columba ad fontis amnem recurrunt. Iste cursu pedum, ista aereo volatu descendit: iste insecutus frequenter arte venatorum lassabundus currit ad aquam, haec vero infatigata solita accedit. Quod si mystice pensare volumus, invisibilis anima visibilis animalis habet formam, qua uno cursu fatigationis, hic pergit ad fontem terrenum, haec ad fontem coelestem; iste fatigatus vocibus canum, ista consecuta spiritibus malignis, pro quo ad fontem illum currendum est, qui est fons vivus, puteus domus Jacob, ex quo aquae vena salientis ebullit in vitam aeternam. Certe tanta soror tali fide venit ad fratrem. Nam aliter aeger, aliter sospes ad medicum vadit: iste ut sanus sanum visitet, iste ut languentem sanus procuret. Nam et ad fontem aliter sitiens festinat, aliter crapulatus a vino. Iste ut hausto refocillet mentem, ille ut recto itinere insitiens pergat. Soror vero ista in tanto fratre

ambas gratias cernens, sapiente pede infatigata venit: prius, ut sana sanum visitet; sequenter, ut aegram non corpore, sed mente curet documento salutis: quia nec ipsa astra munda sunt in conspectu Dei, et secundum Apostolum, nec infans unius diei. Sequitur:

Qui totum diem in Dei laudibus sacrisque colloquiis ducentes, incumbentibus jam noctis tenebris, simul accipere cibum. Beata talis visio parentum, prae oculis habentes Domini praeceptum, Primum quaerite regnum Dei, et justitiam ejus, et haec omnia adjicientur vobis. Beata talia fercula, ubi prius ponitur panis angelorum quam hominum, et ubi prius refocillatur mens quam venter. Nam hic reponitur cibus, qui placere possit mensae coelesti; ibi vero esca manet, quam indigeries corporis mittit. Et beatus sermo, qui toto diei spatio protelatur laude divina, et qui a primo lucis ortu usque ad occasum, alternatim recipiuntur praedicamina sacrosancta. Sequitur.

Cumque adhuc ad mensam considerent, et inter sacra colloquia tardior se hora protraheret, eadem sanctimonialis femina soror ejus eum rogabat dicens: Quaeso te ne ista nocte me deseras, ut usque mane aliquid de coelestis vitae gaudiis loquamur. Ad mensam sedent, cibum sumunt, uno dente charitatis ruminant panem, et colloquia sacra, ut unum esset os, quo terrenum panem frangerent et coelestem. Nam venter plenus cibo, mens erat adhuc jejuna verbo salutis: idcirco quasi famelica rogat, ut divinis cibariis mentem satiaret perjucundus coelestis usque in lucem, ut qui fuerat luce diei magister, fieret etiam inter tenebras doctor herilis. Sequitur.

Cui ille respondit, Quid est, quid loqueris, soror? manere extra cellam nullatenus possum. Ecce percontatur frater sororem, magister discipulam, sanctus sanctam,

quasi non sciens, quid dixerit soror. Sed ista inquisitio magis irascentis est, quam interrogantis, dum bene Pater audisset quod soror rogaverit. Tamquam si diceret, Non bene est hoc quod rogas, ut insolitus extra cellam maneam, quod implere minime possum. O sanctitatis amator, quare germanae denegas quod etiam extraneis praebes? sed hoc religio faciat, non causa doloris. Scis Domini praeceptum, Qui diligit patrem, aut matrem, aut fratrem, vel sororem plus quam me, non est me dignus. Ideoque ad assuetum recurris orationis locum, ubi magis Deo quam sorori solitus es adhaerere. Sed praesumentis voce dicimus, Numquid non Deus hic est, ubi bona soror sacramenta Dei perquirat, cum ipse dicat, Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum? Ecce non rogat ut longo te tempore cernat more parentum, sed unius noctis spatium poscit, quo praebes colloquia sacra. Quam dure attendis, sancte frater, preces sororis, ob tuae causam sacrae religionis. Illa bene quaerit, ut a te habeat; tu similiter ut redeas; illa fide, tu fide: illa amore Dei, tu pariter ut illa: illa ut cum sorore in praedicatione tempus noctis exsolvas, tu ut cum fratribus solitas Domino referas laudes. Sed quis e duobus melius, sequens sententia monstrat. Tanta vero erat coeli serenitas, ut nulla in aere nubes appareret. Vere nulla nubes esse potuit, ubi erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Sequitur.

Sanctimonialis autem femina cum verba fratris negantis audisset, insertas digitis manus super mensam posuit, et caput in manibus omnipotentem Dominum rogatura declinavit. Dic, virgo beata, cujus te schola docuit, quae contra magistrum sententiam proponis? Numquid non dicit, Perfectus omnis discipulus erit, si sit sicut magister ejus? et in Evangelio inquit, Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: et tu ambas manus innectis? et illud, Mittite in dexteram navigii rete, et tu utroque latere recte immergis? Ille a dextris oves

collocat, tu etiam in sinistra? Psalmista hinc a dextris ponit dicens, Dicit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis: nec non, Dexteram Domini fecit virtutem, dexteram Domini exaltavit me. Et in Cantico, Dexteram tuam, Domine, glorificata est in virtute, etc. Et tu ista derogans, non solum manus implectis, sed etiam digitos inseris? Dominus dicit in Evangelio, Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum et clauso ostio ora Patrem tuum: et tu ad coenam sedens, ante humanos oculos preces lacrymasque fundis? Sed quam laudanda sunt tua facta, o sanctissima feminarum! Quid tu in conclavi facis, quando talia patenti coelo peragis? Nam ideo tibi una est dextra laevaue pars, quia fabricam attendis illius qui nullam habet sinistram; ut dicit: Vidit Deus cuncta quae fecerat, et erant valde bona. Et in Cantico canticorum, Laeva ejus sub capite meo, et dexteram illius amplexabitur me. Et in Psalm.: Manus tuae fecerunt me, plasmavere me. Et illud in Cantico: Manus meae stillavere myrrham. Hac quippe auctoritate, quam pulchrae tuae manus complexae consistunt, super quas caput reclinans, imbrem coelitus lacrymans effudisti. Sed quod caput, Apostolus dicat, Caput mulieris vir, caput viri Deus. Nam cujus viri, nisi illius, unde propheta dicit, Vir oriens nomen ejus? Ecce ille qui pro salute omnium in cruce inclinato capite tradidit spiritum, suo capite nunc tuas declinavit in palmas, ut sui mysterii, quod mente quaerebas arcanum, tibi manaret ab astris: quae tantum insertis digitis egisti miraculum, quid faceres, si palmas extendisses ad preces? Cumque levaret de mensa caput, tantae coruscationis et tonitruum virtus, tantaque inundatio pluviae erupit, ut neque venerabilis Benedictus, neque fratres qui cum eo aderant, extra loci limen, quo consederant, pedem movere potuissent. Quam nova miracula mundo, quam cunctis laudanda praeconia seclis: ubi nulla erat umbra nubis, aer intonat clamoribus omnis, et densa tonitrua sonant, ubi nullius erat concussio venti. Nam unus fons oculorum, et mensam rigabat lacrymis, et aether imbribus arva, Stet

nunc sancta charitas fixa, stent immobiles pedes fraterni: quod soror poscit, non deneget dilectio fratris; da volens, nolens, pernox, sacra colloquia Pater. Ecce ista praeceptum Domini complet, Petit ut accipiat, quaerit ut inveniat, pulsat ut aperiatur ei. Quid petit, ipsa dicat: Ut usque mane aliquid de coelestis vitae gaudiis loquamur. Nam ideo descendisti obvius, ut ista dona proferres: perface quod coepisti. Nam non initio praemium exstat, sed in fine operum bonorum. Idcirco e superis fudit Dominus imbrem, ut tu non deneges praedicaminum amnem. Vere non poscit munus caducum, sed regni coelestis expetit lucrum. Sequitur. Sanctimonialis autem femina caput in manibus declinans, lacrymarum fluvios in mensa fuderat, per quos serenitatem aeris ad pluviam traxit: nec paulo tardius post orationem inundatio illa secuta est. Sed tanta fuit convenientia orationis et inundationis, ut de mensa caput jam cum tonitru levaret, quatenus unum idemque esset momentum et levare caput, et pluviam deponere. Quam bonus Deus Israel rectis corde, quam piaie animae quaerenti illum? Ecce qui scrutator est mentium, et corda omnium cernit, qui per Psalmistam dicit, Invocabit me, et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione. Ecce non distulit, non multas expedit preces, sed in ictu oculi, et puncto cordis petenti tribuit donum. Nam levato de manibus capite, una fuit convenientia orationis et inundationis. Gaude et laetare, virorum sanctissime, quia ecce tenes quod voluisti, ecce habes quod semper quaesisti: ecce miracula cernis insignia, coelo terraeque probata. Vere si non negasses quod expetebas, non fuerant signa humanis oculis nata, quae toto semper mundo lectio sacra sonat. Ecce jam Scholasticae nomen virtutum laude coruscat, ecce illius miracula plebs sancta congaudet, ecce quam cultivasti surculo coelesti fructus fert signorum. Sequitur.

Tunc vir Dei inter coruscos tonitrus atque ingentis pluviae inundationem, videns se ad monasterium non

posse remeare, coepit conqueri contristatus, dicens, Parcat tibi omnipotens Deus, soror, quid est quod fecisti? Quare quaeris, vir Dei, quid soror fecerit? Numquid non cernis quid ipsa fecerit? numquid non vides pluviae guttas? Numquid non audis concrepantes mugitus aetheris? Numquid non sentis miracula coruscare, signa fluere, fundamina domus contremiscere, et dicis, Quid fecisti? Numquid ipsa hoc fecit, quod magis tua sancta negatio fecit, quia si non negasses, miraculum non eveniret. Hoc Christus gessit pietatis amator. Nam petenti Chananae mulieri preces audire distulit, ut ejus fidem faceret acutiorem, ut quaerenti catello micas, filii daretur panis. Sed illa ut extranea a finibus tunc venit, jam non extranea a consortio Christi: ista vero a cunabulis Christo dicata, cum Maria gloriosa virgine audire meruit, Optimam partem elegit. Et quare, Pater, contristatus dicis, Parcat tibi omnipotens Deus, soror, quid est quod fecisti? O vir Dei, tibi hominum mentes patescunt, tibi aer numismata fundit, tibi arida dolia oleum manant, tibi alta profundi laci ferrum reducunt ab imo, ipsi inferi animam reddunt, et nunc quasi contristatus nesciens dicis, Quid fecisti? O pater beate, si fas est dicere, quantum fuerat justius dicere, Parcat mihi omnipotens Deus, qui tuas bonas non audio preces, quam dicere, Parcat tibi omnipotens Deus, quid est quod fecisti? hoc est illud Salominis: Argue sapientem, et diliget te. Sequitur. Cui illa respondit: Ecce te rogavi, et audire me noluisti; rogavi Dominum meum, et adjuvit me. Subaudiatur: Te quidem rogavi ut fratrem, sed tu ut germanam noluisti audire. Sperabam ut mente haberes viscera matris, partus dolorem, lacteas mammas, cunas nutricis, lavacra obstetricis, fascias temporales, quibus infantia olim nutrit: sed tu me noluisti audire, et magis festinabas ad fratres, quos tibi sola charitas Christi facit germanos, quos, etiam nescis a quo limite ad tua cunabula hos mundus transmittat. Idcirco rogavi Dominum meum, et audivit me. Tu non attendebas, quod unus pater amborum

contulit membra, tu non cernebas unam nobis mansionem esse inter uteri septa; idcirco ad illum Patrem cucurri qui nobis animam dedit, qui terrena tribuit, et coelestia non denegavit: Modo ergo si potes, egredere, et me dimissa, ad monasterium redi (Modo enim praesentis est temporis): modo enim, quando tibi omnipotens Deus itinera clausit: modo, quando aditum eundi denegavit: modo si potes, me dimissa, ad monasterium redi. Et cur, Pater, fatigaris? numquid non hic est monasterium ubi tu es, qui caput es omnium monasteriorum, et doctor omnium monachorum, dum non locus hominem, sed homo sanctificet locum? Sta nunc, Pater sanctissime, invitus, ut alterius diei sol tibi praebat gressus. Sequitur. Ipse autem exire extra tectum non valens, qui manere sponte noluit in loco, mansit invitus. Quam multis sanctis viris factus es, vir Dei, compar, qui inviti fecerunt bonorum facta. Nam Jacob invitus fratrem fugit, qui postea rediit cum multis: sic Joseph invitus pergit ad sedem ut doctor fieret populo Dei: sic Daniel vadit Babylonicam ad arcem, ut primus fieret sapientibus cunctis: sic Saulus invitus factus est Paulus, ut fieret gentium praedicator. Ideoque tua non requiescat charitas, sancte vir, stare invitus, ut Christi tribuat documenta salutis. Sequitur.

Sicque factum est ut noctem totam pervigilem ducerent atque per sacra spiritalis vitae colloquia sese vicaria relatione satiarent. Ecce nunc nova spiritalia gaudia surgunt, quia negans prius, factus est nunc attributor coelestis: et colloquiis sacris vicaria relatione se satiant, qui prius erant a concordia discordes. Quanta sunt, omnipotens, tua mirabilia, Deus? nam omnia proba voluisti, fecisti, et non est qui resistat majestatis potestati tuae. Ideoque laudant te coeli, aer, terra, mare, et cuncta quae in eis sunt: quia semper innovas signa, et mirabilia tua, ut te totus orbis agnoscat suum esse redemptorem. Da jam pius pio Patri Benedicto iter redeundi ad cellam, stringe aerium amnem, tolle pluviae guttas, da serenitatis

solem, ut qui laetus accessit, gaudens recedat: ut simul ejus soror valedicens fratri, ad propria revertatur, ut simul gaudentes et exultantes tuo de munere ad sua tecta vehantur. Sequitur. Quia de re dixi eum voluisse aliquid, sed minime potuisse: quia si venerabilis viri mentem aspiciamus, dubium non est quod eamdem serenitatem voluerit in qua descenderat permanere. Sed contra hoc quod voluit in virtute omnipotentis Dei ex femineo pectore miraculum invenit. Nec mirum quod plus illo femina, quae diu fratrem videre cupiebat, in eodem tempore valuit; quia enim, juxta Joannis vocem Deus charitas est, justo valde judicio illa plus potuit quae plus amavit. Brevi sermone de his disserendum non est, nam secundum grammaticos, charitas media species est, dum inter bonos et malos charitas esse possit, et inter latrones et pios, ut est illud: Perfecta charitas foras mittit timorem. Certe si perfecta est ista quae inter bonos foras mittit timorem, imperfecta nihilominus fore creditur quae inter malos ac superbos nequitiae concordiam praestat. Sic in passione Domini Pilatus Jesum mittens Herodi, a quo Jesus ad Pilatum iterum remissus, amici facti sunt Herodes et Pilatus in ipsa die, nam antea inimici erant ad invicem. Sed haec est perfecta charitas, quae Deus est, quae hic plus una potuit quam altera, de qua dicit Apostolus: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis. Sequitur.

Cumque die altero eadem venerabilis femina ad cellam propriam recessisset, vir Dei ad monasterium rediit: et ecce cum post triduum in cella consistens, elevatis in aera oculis, vidit ejusdem sororis suae animam de ejus corpore egressam, in columbae specie coeli secreta penetrare. Quam felices sunt oculi, qui animas possunt contemplari beatas, qui carnali intuitu spiritalia cernere queunt! Ista luminaria non adjacent in fundamine frontis, sed intus renitescunt ad cordis fenestras; de quibus dicit: Qui sunt isti qui ut nubes volant, et sicut

columbae ad fenestras suas. Ecce jam, Benedicte Pater, ista columba ad tuas jam cordis volat fenestras, ut tuae sororis animam per eas transiens, ad coelestem illam deferat portam: ut illa fieret ductrix anima tantae, quae fuit avis quondam portatrix ad arcam reddita pacis. Quam felix ales talibus mysteriis compta, quae meruit etiam super Dominum Christum Spiritum sanctum ferre. Ista frequens obsequiis instat regis aeterni, ista assuetis pennis deargentatis auro dorsa refulgens, paradiso nuntia defert. De hac in Cantico canticorum dicit: Surge, amica mea sponsa, et veni: columba mea in foraminibus petrae, in caverna maceriae. Sequitur.

Qui tantae ejus gloriae congaudens, omnipotenti Deo in hymnis et laudibus gratias egit, ejusque obitum fratribus denuntiavit. Denuntiavit enim sanctus Pater fratribus, quod meruit sacro intuitu cernere secretum: et talibus congaudens votis, omnipotenti Deo gratias egit, quia quam ante triduum rore verbi coelestis perfuderat, ad aetherea regna in columbae specie scandere cernit. Sequitur.

Quos etiam protinus misit, ut ejus corpus ad monasterium deferrent, atque in sepulcro quod sibi ipse paraverat, ponerent. Quo facto contigit ut quorum mens una semper in Domino fuerat, eorum quoque corpora nec sepultura separaret. Ecce, fratres, margarita coelestis a negotiatore dudum empta, aptatur coelestibus ornamentis, jam inter lilia candentia pascens, sequitur Agnum quocumque ierit. Ecce in paradiso Domini ab angelis collocatur, ecce in terris monachorum manibus aptatur in tumultu fratris, ut munus quod una mater contulit, nec coeli janua nec terrae sepultura separaret: et quibus una fuit semper mens in Christo, una esset corporum arca. Ecce reparata sunt tua damna, paradise. Ecce virgo Dei manu formata, quam de tuo pestifer hostis abstulit loco, jam redit ad culmina coeli, jam recognoscit

sui palmam structoris: jam quia victa fuit, victrix calcat hostis colla maligni. Dic dic, inferni minister, dic, tartarce miles, dic, orcigenum genus omnium venenorum fraude repletum, quid tibi fecit plasma sanctissimum Dei, quid tibi nocuit femina bene formata? Quave causa ultro te consiliarius injecisti, ut manducaret quod tuum non fuit? dic, pestifer fur, quia non potuisti rapere partem regni Dei, ideo voluisti rapere per serpentem creaturam Dei, imo qualis Dominus, talem famulam mittit. Tu serpens lubricus, ille serpens tortuosus; tu omni dolore plenus, ille omni veneno; tu mortis consilia dans, ille suis organis sibilans, mortis consilia propinat. Numquid non potuisti in paradiso Dei aliud animal invenire, quod tuis votis concordaret, nisi serpentem? Vere non. Tu callidior angelis sanctis, ille callidior animantibus cunctis; tu bonus in coelo formatus es, sponte malus effectus es, ille bonus in paradiso creatus est, per te reus electus est. Virgo Dei, plasma Dei, femina Dei, bona creata est, per te et serpentem illicita gustando effecta est peccatrix. Quid, demens, de his tibi profuit? Tu tibi perpetuos ignes cumulasti, ille terram comedet cunctis diebus: tu catenis igneis illigatus, ille omnium ira perimitur, calcaneis tunditur, verberibus flagellatur. Vae vae per omnia vobis! Ecce femina reparata est sanguine Christi, ecce pro amissione terreni paradisi, illa nunc culmina coeli retinet, unde praeceps ruisti: versum est fel tuum in dulcedinem mellis, fraus maligna tua in reparationem omnium salutis. Perforata est maxilla gutturis tui, neminem mordens, neminem vorans sine Deo volente; et si quem voraveris, pietate Dei praefocatus cum sanguine rejicies illum, et de visceribus tuis abstrahet illum Deus. Gaude jam, virgo Dei, tantis sublimata triumphis, exulta Benedicte Pater sanctissime Patrum, doctor dulcissime doctorum, quia consummatis operibus sanctis, pariter congaudetis super regna polorum. Intercedite pro vobis commissis, postulate pro nobis afflictis, rogate pro nostris delictis, poscite Christum non solum pro monachis commissis, sed etiam

pro vestris ancillis, ut omnis aetas, omnis sexus, omnis ordo, qui vestris praeceptis colla submittunt, peritura mundi despiciant, gaudia aeterna concupiscant, regna beata appetant, prospera animarum et corporum percipiant. Nulla diabolica fraude molestantur, nullis incursionibus malignorum affligantur, nullisque calamitatibus annihilentur. Euge, Pater beate, fave precantibus, appone aures precibus famulorum tuorum, da veniam poscentibus, da dona quaerentibus, parce peccantibus: quia tu pastores, nos vero oves, audi balatus ovium tuarum, trahe me post te, ut veniamus ad te, ut illic vera pascua inveniamus ubi sunt vera gaudia sempiterna. Redde Deo talenta cumulata de nobis; reporta cum usuris credita dona doctrinarum, meque indignum hujus operis praesumptorem, tuis conjunge servulis sacris, ut cum omni grege commisso praemia vitae assequamur, ut tibi dicatur a Deo: Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra, cum his omnibus tibi creditis, in gaudium Domini tui, praestante ipso qui digna promittere gaudia dignatus est suis famulis, qui vivit et regnat per cuncta saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA LXXXVIII. DE SIMONE ET JUDA.

Simon et Judas apostoli Domini, ingressi regionem Persidis per voluntatem Dei, invenerunt duos magos, Zaroen et Arfaxat, qui fugerunt a facie Matthaei apostoli de Aethiopia, et jam amplius non poterant loqui propter virtutem apostolorum. Tunc venit coram eis Varradas, dux Badinomorum, et fecit eos inquirere suos pontifices, ut dicant exitum belli; et ait unus ex eis: Non possum loqui. Dixerunt apostoli: Nos permittimus eos loqui, ut tu cognoscas mendacia tuorum pontificum. Venerunt et nuntiaverunt regi quod iret ad bellum et vinceretur; sed cum servarent illi eum, apostoli dixerunt, quod altera die

hora tertia tui nuntii quos misisti, afferent tibi munera, et firmabis pacem; et sic factum est. Pontifices mala contra apostolos fecerant, et serpentes per incantationem, et apostoli acceperunt eos in pallia sua, et jactaverunt eos contra pontifices, et coeperunt eos comedere, et ipsi coeperunt ululare quasi lupi. Rex dicebat apostolis: Permite eos occidere; responderunt: Nos non sumus missi occidere, sed vivificare. Et dixerunt serpentibus: In nomine Domini nostri Jesu Christi, venenum quod infunditis, auferte, et redite ad loca vestra; et fecerunt. Sex mensibus morati sunt ibi, et baptizati sunt ab eis sex millia hominum et rex primum: et ordinaverunt episcopum Abidam, qui venerat cum eis; avide sequebantur eum turbae, et eo amplius ducenti viri passionem receperunt ipsi: et solemnitas passionis eorum celebratur V Calend. Novemb., et vivunt in aeterna requie.

HOMILIA LXXXIX.

Ezechiel propheta vidit quamdam arborem, habentem quatuor radices circa quatuor partes mundi extensas, in qua erant tres rami, qui penetrabant coelum, et erant ibi septem folia; in medio ejus erat sol et luna, et duodecim stellae. Per quatuor radices intelligimus quatuor evangelistas. Sicut enim quatuor radices erant circa quatuor partes mundi extensae, ita praedicatio quatuor evangelistarum fuit extensa. Unde David: In omnem terram exivit sonus eorum, etc. Per tres ramos fidem Trinitatis, scilicet, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Per septem folia, intelligimus septem dona Spiritus sancti. Unde David in alio loco: Et folium ejus non decidet. Per solem in medio positum, intelligimus Dominum nostrum Jesum Christum, qui dicitur Sol justitiae: per lunam intelligimus sanctam Ecclesiam; sicut luna crescit et decrescit, sic sancta Ecclesia crescit in bonis virtutibus, et decrescit amittendo eas. Per duodecim stellas, duodecim apostoli significantur. Sicut luna et [planetae] recipiunt

splendorem a sole, ita Ecclesia et apostoli recipiunt lumen a Christo, et gratiam Spiritus sancti. Per arborem, intelligimus Mariam matrem Domini, de qua dicitur: Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet. Sicut sol erat positus in medio arboris, ita Christus fuit positus in medio utero Virginis; et sicut sol nascitur in oriente, et cadit in occidentem, et gyrat orbem terrarum, ita Dominus noster Jesus Christus voluit nasci in utero virginis: et quia ut Domini est, ipse est verus sol justitiae, et vera lux, ut ait Joannes: Ille est vera lux quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Nos eum deprecemur, ut ille dignetur illuminare corda, et tenebras vitiorum abolere, ut eo ducente ad coelestem patriam pervenire valeamus.

HOMILIA XC. DE SANCTO BARTHOLOMAEO.

Cum venisset beatus Bartholomaeus in Indiam, introivit in templum ubi erat daemon, nomine Astarot, et coepit manere quasi peregrinus. De hoc dicebant homines illius terrae, quod sanabat omnes infirmos: et tunc venerunt ibi multi de longinquis regionibus, et quaerere eum omnes ut eos sanaret. Ipse vero per virtutem sancti Bartholomaei manebat mutus. Perrexerunt homines ad illam civitatem, ubi erat alius daemon, et interrogaverunt eum, si sciebat quare non poterat loqui: et ait illis: Ex illa hora, qua ibi fuit ingressus Bartholomaeus apostolus, ita fuit vester deus ligatus igneis catenis, quod non potuit loqui nec suspirare; et interrogaverunt quis esset iste Bartholomaeus: respondit daemon Berith: Amicus Dei omnipotentis est, et ideo venit ad istam provinciam, ut omnia vana idola destruat. Responderunt omnes, et dixerunt ei: Dic nobis signum ut possimus eum cognoscere. Respondit daemon: Capillos habet nigros, caro ejus candida, oculi sunt grandes, nares aequales et directae, aures coopertae crine capitis,

barba prolixa habens paucos canos. In corpore ejus aequalis statura est, nec multum longus, nec multum brevis. Vestitus est albo pallio, et singulis annis habet gemmas purpureas: XXVI anni sunt, numquam veterascunt ejus vestimenta: per diem orat centies, per noctem toties: vox ejus quasi tuba, ambulant cum eo angeli Dei, qui non sinunt eum fatigari nec esurire. In omni nocte et die permanet laetus in Deum, omnia providet, omni lingua loquitur, et intelligit. Reversi autem homines, eum invenerunt praedicantem, et cognoverunt eum, et venit quidam homo plenus daemonio, clamans et dixit: Bartholomaeae apostole Dei, incendunt me orationes. Et ait Apostolus: Obmutesce, diabole, et exi ab eo, et statim exivit: ad ultimum rex mandavit eum decollari. Tunc venerunt innumerabiles populi, duodecim civitatum, qui per eum in Deum crediderunt, et portaverunt corpus ejus cum hymnis et cum omni gloria, et fecerunt ei basilicam mirae magnitudinis, et posuerunt in ea corpus ejus. Rex vero XXX depositionis ejus die est arreptus a daemonio, venit ad tumulum sancti Bartholomaei. Et factus est timor magnus super omnes incredulos, et crediderunt universi, ac baptizati sunt a presbyteris, quos ordinavit sanctus Bartholomaeus. Factum est per revelationem apostoli universo populo clamante, et omni clero ordinaverunt episcopum. Ordinatus est Apollonius episcopus, et coepit multa signa facere in nomine Domini, et sancti Bartholomaei, et permansit in episcopatu viginti annos, et migravit ad Dominum per intercessionem sancti Bartholomaei: nos ita suscipiat Deus, qui vivit et regnat.

HOMILIA XCI. DE SANCTO LAURENTIO.

Venite, filii, audite me, timorem Domini docebo vos. Multum debemus diligere Dominum nostrum Jesum Christum, qui per Spiritum sanctum nos appellat, et dicit quod veniamus ad eum, et audiamus suum sermonem.

Nam ille docebit, quomodo nos timeamus et amemus Dominum, et nequaquam appellat nos homines, vel servos, sed suos filios: quia dulcius nos appellare non potest, quam nomine filii, sicut modo audistis in capite hujus sermonis, quod dicit Spiritus sanctus per os David: O vos filii, venite et audite me, timorem Domini docebo vos; et bene dicit Spiritus sanctus, quod ille primitus nos timorem docebit, sicut ipse idem dicit alio loco in Psalmo: Initium sapientiae timor Domini. Nec aliqua sapientia valet homini, si Deum nescit timere et amare. Sed propter hoc quod diabolus decipit homines tribus modis, et per tres artes facit eum facere peccata omnia, nobis Dominus praecepit tres virtutes habere, quibus deleamus artes diaboli. Sed modo debetis scire quales illae tres artes diaboli, per quas decipit homines, scilicet male cogitando, et loquendo, et operando: nec ullum peccatum potest esse factum sine his tribus artibus, qualecumque sit. Nam de illis peccatis, quae in mente non inveniuntur hominis, nullus sacerdos eum potest absolvere, nisi ipse confiteatur ea, et nomet. Modo audiamus illas tres virtutes, quas Dominus nobis praecepit habere contra tres artes diaboli, sicut Paulus apostolus nobis insinuat dicens: Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria haec. Omnis homo debet habere fidem, et spem suam ponere in Deo, quia ille qui spem suam non ponit in Deo, peior est quam ille homo qui adorat idola, quia ita invenimus scriptum: Majus peccatum est de Dei misericordia desperare, quam idolis sacrificare; sed postquam habebit fidem et spem in Deo, oportet ut charitatem habeat, quae est major virtus omnibus aliis, sicut dicit apostolus Paulus: Major autem his est charitas; et alibi Joannes apostolus: Deus charitas est, etc. Sed charitas partita est in duas partes, scilicet in dilectionem Dei et proximi. Sed istas tres virtutes bene habuit iste pretiosus martyr sanctus Laurentius, cujus nos hodie festum colimus. Hoc invenimus in legendo, quod sanctus Laurentius fuit levita cujusdam episcopi, multum sancti viri, qui habebat nomen Sixtus, et

tamen diligebat eum sanctus Sixtus, quod numquam cantavit missam sine sancto Laurentio: thesauros Ecclesiae custodiebat, et suus claviger erat. Sed in illo tempore Decius Caesar, qui erat paganus et imperator Romae, mandavit suis ministris ut caperent sanctum Sixtum, et adducerent ad se. Sed quando sanctus Sixtus fuit adductus ante imperatorem, et noluit adorare idola, sicut imperator ei praecepit, iussit ut in ipsa hora mitteretur in carcerem, usque in alium diem. Sed sanctus Laurentius, qui suum magistrum sequebatur, cum vidit illum mitti in carcerem, voluit secum ire, et ait: Quo progredieris sine filio, Pater? quo, sacerdos sancte, sine diacono properas? respondit ei Sixtus: Non ego te desero, fili, neque derelinquo, sed voluntas Dei est ut tu sustineas majores poenas pro Dei fide. Sed nunc tibi mando, vade et accipe thesauros Ecclesiae, quos ego tibi commendavi, et da pauperibus, quia post dies tres me sequeris. Sanctus Laurentius cogitavit statim quod expendisset et dedisset pauperibus thesauros, antequam illa nox transisset, suus magister postea dimitteret ire secum ad martyrium, et propter hoc cito accepit thesauros Ecclesiae, et exivit foras de civitate, et ascendit in montem qui vocatur Celio, in domum unius mulieris bonae Christianae, quae fuerat vidua XXXII annos, cui nomen erat Cyriaca: ibi invenit sanctus Laurentius multos Christianos absconditos, et lavit omnibus pedes, et osculabatur, deditque unicuique eorum de thesauris Ecclesiae. Sed illa vidua Cyriaca habebat grandem infirmitatem in suo capite, et rogavit sanctum Laurentium ut ille dignetur manu sua tangere caput ejus, et deprecari ad Dominum pro ea. Sed sanctus Laurentius nequaquam multum se rogare (sic), sed plenus misericordia, posuit manum super caput ejus, et Deus sanavit eam pro amore sancti Laurentii. Postea exivit inde sanctus Laurentius, et ivit in alium locum, ubi invenit multos Christianos absconditos, et lavit pedes eorum, et osculabatur; et erat ibi quidam caecus, nomine Cercentius, quem sanctus

Laurentius per virtutem Dei illuminavit. Sed antequam exiret inde, omnibus Christianis dedit de thesauris Ecclesiae, et nihil aliud fecit nisi quaerebat pauperes, distribuebat thesauros Ecclesiae, quos ille portavit secum, et mane obviavit sancto Sixto, quem ministri imperatoris ducebant ad decollandum, et ait sancto Sixto: Noli me, sancte Pater, derelinquere, quia thesauros quos mihi dedisti, jam expendi. Sanctus Sixtus ei respondere non potuit, quia ligatus erat, et ministri imperatoris ducebant eum ad decollandum, et duos sacerdotes secum, Fidelissimum et Agapitem. Tunc milites imperatoris ligaverunt sanctum Laurentium, et duxerunt eum ad imperatorem, dicentes quod ille habebat thesauros sui magistri, qui nunc erat decollatus: et ideo ceperunt eum, et adduxerunt ad eum. Tunc ait imperator illi, ut redderet thesauros, quos habebat reconditos. Cui sanctus Laurentius non respondit; unde imperator iratus, dixit Valeriano praeposito suo ut eum custodiret, donec eum interrogasset. Valerianus autem accipiens eum, tradidit eum villico suo cuidam ad custodiendum, qui custodiebat omnes illos quos imperator, vel Valerianus suos praepositus faciebat capere, et ille villicus vocabatur Hippolytus. Sed sanctus Laurentius quando fuit missus in custodia Hippolyti, inter alios carceratos invenit ibi hominem nomine Lucillum, et non erat Christianus, et tantum ploraverat in carcere quod caecus factus fuerat: et precabatur sanctum Laurentium, ut eum illuminaret per virtutem Dei. Cui sanctus Laurentius promisit, ut si ille crederet in Deum, et baptizaretur, in ipsa hora redderet ei lumen suum. Ille dixit se semper desiderasse ut baptizatus fieret, et statim sanctus Laurentius catechizavit eum, et benedixit aquam, et baptizavit eum in nomine sanctae Trinitatis, et post Deus reddidit ei visum. Similiter faciebat omnibus caecis civitatis: et sanctus Hippolytus, qui eum custodiebat, cum vidit sanctum Laurentium tales virtutes facere, venit ad eum, dicens ut sibi redderet thesauros, propter quos captus

erat. Cui sanctus respondit Laurentius: O Hippolyte, si credideris in Dominum Jesum Christum, et thesauros tibi ostendo, et promitto vitam aeternam. Hippolytus respondit: Si facis quod promittis, vere credam in Dominum Deum tuum Jesum Christum. Baptizatus est autem a beato Laurentio et statim illuminatus est a Spiritu sancto, ita quod vidit sanctas animas gaudere in coelo ante Deum: et hoc videns gaudebat, et precabatur sanctum Laurentium ut baptizaret totam familiam suam: et baptizavit ibi sanctus Laurentius homines ac mulieres viginti et novem in domo Hippolyti. Tunc Hippolytus beato Laurentio ait quod imperator volebat eum videre; et ille respondit: Ambulemus, quia mihi et tibi gloria paratur. Et cum essent ambo ante Valerianum praepositum, Valerianus dixit beato Laurentio ut redderet sibi thesauros, antequam duceret eum ad imperatorem. Sed S. Laurentius dixit ad eum ut daret sibi inducias per duos dies vel tres, et redderet sibi thesauros. Tunc Valerianus dedit ei inducias per tres dies, ita ut semper esset in custodia Hippolyti: nesciebat enim quod Hippolytus esset Christianus. Tunc Hippolytus duxit sanctum Laurentium ad suam domum, et Valerianus nuntiavit imperatori quod sanctus Laurentius promisisset reddere thesauros die tertia. Sed istis tribus diebus sanctus Laurentius nihil aliud fecit quam quaerebat pauperes, caecos, claudos, leprosos, et illos congregabat in domo Hippolyti; et tertia die cum omnibus pauperibus et Hippolyto ad palatium imperatoris ivit, quos fecit stare foras, et ipse intravit in palatium ad imperatorem et Valerianum. Quem ut vidit imperator, interrogavit ubi essent thesauri, quos ille illa die dicebat se reddere. Cui ait beatus Laurentius ut exiret foras, misitque omnes pauperes, quos adunaverat ante palatium, et dixit imperatori: Isti sunt thesauri Ecclesiae Dei, et de istis talibus quos vides perfecta est gloria Dei, sicut ipse dicit in Evangelio: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum coelorum. Imperator autem dixit Valeriano quod S. Laurentius hoc per ludibrium

fecisset, et praecepit ut afferret tormenta crudelissima, quibus eum tormentaret; et ita factum est. Deinde imperator Laurentio dixit: Laurenti superbe, nunc adora deos nostros, quos adoravimus: quod si non feceris, omnia haec tormenta hac nocte expendam in te, malaque morte morieris. Cui respondit Laurentius quod non sacrificaret neque adoraret, nisi solum Deum vivum et verum quem semper adoravit. Tunc imperator magis iratus, mandavit denudare, et eum flagellare fortiter cum corrigiis minutis, quae habebant mammazas in capitibus. Et postquam verberatus fuit, imperator jussit ut mitteretur in tormentum unum, quod illi appellabant catasta, ubi omnia membra sua erant extensa, quod non poterat se movere: sed per voluntatem Dei quidam probus miles, nomine Romanus, de familia imperatoris, vidit angelum unum in specie pulcherrimi juvenis, qui stabat juxta S. Laurentium, et sanabat omnia vulnera ejus, et tergebat eum uno gausape, et dixit ei: Video ante te juvenem pulcherrimum, festina me baptizare: afferens labrum cum aqua, misit ante pedes ejus; et postquam baptizatus fuit, clamavit coram omnibus: Christianus ego sum. Imperator autem hoc audiens, iratus valde, jussit eum decollari, et ita martyr factus est. Post haec imperator jussit apportare lectum ferreum in specie craticulae, ubi solent homines pisces tostire, jussitque ut beatus Laurentius desuper extenderetur, et carbones subter mitterentur. Postquam S. Laurentius ex una parte tostus fuit, dixit imperatori: Assatus est, jam versa et manduca. Post hoc dictum, angeli susceperunt animam ejus, et portaverunt in coelum. Imperator vero dimisit corpus super craticulam, et ivit totus confusus, et Christiani qui erant in civitate, venientes levaverunt eum de craticula, et sepelierunt in monumento. Audivimus qualiter beatus Laurentius pro amore Christi suscepit martyrium, sed nihil hoc nobis proficit, si inde exemplum bene vivendi non accipimus. Unde Apostolus dicit: Si fuerimus socii compassionum, erimus et consolationum: propterea deprecemur Deum, ut

per intercessionem sancti Laurentii, det nobis sic istum martyrem imitari, ut cum illo vitam aeternam habere mereamur, per Dominum nostrum Jesum Christum. Amen.

HOMILIA XCII. DE SANCTO JOANNE EVANGELISTA.

Hodie, fratres charissimi, celebramus festum sancti Joannis evangelistae, non quando natus est in mundo, sed quando reliquit mundum. Iste est frater beati Jacobi, cujus in Hispania corpus requiescit. Iste est filius Zebedaei, qui propter Deum reliquit patrem suum in mari, et secutus fuit Christum. Mater autem sancti Joannis evangelistae consanguinea fuit beatae Mariae virginis: et fecit ibi vinum Dominus de aqua, et sanctificavit nuptias, et vocavit Joannem de nuptiis, et ipse reliquit conjugem, et secutus est eum: et propter hoc amavit eum Jesus plus omnibus discipulis, quia traxit eum de amore mulieris, et castus permansit. Postea vero nocte illa, in qua fuit traditus, dormitavit beatus Joannes in sinu illius, et vidit secreta coelestia, quae postea scripsit, et vocavit Apocalypsim, et postquam in coelum ascendit, beatus Joannes praedicavit Ephesi: quod audiens Domitianus rex, inimicus veritatis, transivit ad Joannem, et fecit eum ligatum Romam venire: et cum non posset eum separare a Christo, mittit eum in dolium plenum oleo bullienti. Sed B. Joannes signans se signaculo crucis, sanus et laetus exivit. Quod videns Domitianus, ligavit illi manus a tergo, et sic cum injuria magna fecit eum trahi in exilium, in Pathmum insulam. Sed Dei voluntate in ipso anno interfectus est Domitianus, et sanctus Joannes de exilio venit: et cum ibi esset, Drusianam viduam suscitavit. Quod cum audisset Aristodemus, indignatus est, et ait beato Joanni: Si vis ut credam in Deum tuum, dabo tibi venenum bibere, quod cum biberis, si mortuus non fueris, credam: sed prius dabo illud duobus latronibus, ut cum videris eos mortuos, magis timeas, et cesses a tua incredulitate: qui

cum essent mortui coram illo, accepit calicem in quo erat venenum, et armavit seipsum signo crucis, et bibit totum quod erat in calice: et postquam bibit, stetit sanus, et suscitavit latrones, qui erant mortui, et ipse Aristodemus credidit in Jesum Christum. Postea cum beatus Joannes habebat annos nonaginta et octo, venit ad eum Dominus Jesus Christus cum discipulis suis, et ait ei: Tempus est, chare amice, ut sedeas cum fratribus tuis ad mensam. Dominica die ad me venies. Tunc beatus Joannes advocavit Christianos qui erant ibi, scilicet clericos ac laicos, et sacrificavit corpus et sanguinem Domini, et dedit eis, rogans ut permanerent in fide quam promiserant: et cum hoc fecisset, intravit ecclesiam, quam ipse fecerat, et per totam noctem docuit omnes in fide permanere: et cum aurora appropinquasset, praecepit foveam fieri juxta altare, et intravit in eam, et subito venit lux de coelo, et descendit Dominus cum multitudine angelorum, et mortuus est Joannes Evangelista. Et ideo, fratres charissimi, si volumus ut beatus Joannes oret pro nobis, et si volumus esse participes ejus laetitiae, debemus nos praeparare in ejus festivitate cum omni humilitate, et aliis virtutibus: debemus etiam relinquere in navi Zebedaeum, id est diabolum in hoc mundo, et ambulare post Deum, sicut fecit beatus Joannes; ut ita et nos per ejus sanctam orationem possimus habere vitam aeternam. Amen.

HOMILIA XCIV. DE SANCTO PETRO ET PAULO.

Felix per omnes festum mundi cardines apostolorum Petri et Pauli sacratissimi praepollet alacriter, quos Christo almo consecravit sanguine, Ecclesiarum deputavit principes. Fratres charissimi, legimus quod festivitas apostolorum Petri et Pauli per quatuor partes mundi declaratur, id est, ab Oriente usque in Occidentem, a Septentrione usque in Meridiem, quia hos apostolos

constituit principes totius mundi, et doctores Ecclesiarum, quorum alter hodie pro Deo fuit decollatus, scilicet, sanctus Paulus; alter crucifixus, scilicet, sanctus Petrus. Isti sunt duae olivae coram Domino, etc. Hoc dicit quod apostoli qui hunc diem per sanguinem suum sibi consecraverunt, sunt floridi ante Deum, et suaviter olentes ut duae pulchrae olivae; et ideo sunt aequati ad olivas, quia de olivis factum est oleum, quod significat in sancta Ecclesia charitatem et misericordiam, quibus virtutibus isti pleni exstiterant: propter hoc dicit Scriptura quod hi duo fiunt olivae ante Deum, et praeclara duo luminaria et duo candelabra luce splendentia. Unde Dominus in Evangelio: Vos estis lux mundi, et sanctus Augustinus: «Exueret Deus in tetra caligine mundum, doctrinae ascendit lumen apostolicae.» Isti apostoli solvunt et ligant vincula nostrorum apostolorum. Unde Scriptura dicit quod sicut homo missus in carcere, ita stringitur peccator diaboli ligaminibus, et ad infernum ducitur. Istis apostolis dedit Dominus potestatem ligandi ac solvendi. Si volumus illis ostendere nostra ligamina, et confiteri sacerdotibus peccata, tunc isti absolvunt nos a peccatis. Unde scriptum est: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt. Sed solo Petro dedit claves paradisi, quia nullus paradisum intrabit, si illam legem quam docuit, tenere contempserint. Ne forte nobis taedium incurrat, praetermittendum est de sancto Paulo et de Petro dicendum. In tempore illorum erat quidam perversus Romae, nomine Simon magus, qui fuerat Christianus per deprecationem apostolorum; sed postea diabolus cor ejus intravit, et cogitare eum fecit, quomodo posset emere de apostolis illam virtutem, qua posset facere miracula sicut illi. Sanctus Petrus respondit ei, hoc audiens, quod illa virtus erat de Deo, quam illi habebant, nec homo posset emere, vel vendere, et homines qui illam emere putant, facti sunt maledicti et separati a Deo. Maledictio ista primum super Simonem magum venit, et

super illos qui honorem sanctae Ecclesiae vendunt et emunt. In alio die Simon magus renuit Christianitatem, et adoravit idolum, et apostata factus est, id est, retrotractus. Iste inimicus Dei tantam virtutem ex parte diaboli habuit, quod per incantationes suas faciebat quae volebat. Etenim imperator tam amabat eum, quod dicebat eum defendere Romam ab omni malo, nec aliquid faciebat sine ejus consilio. Sed quadam die Simon magus et Petrus contendebant coram imperatore de multis rebus, et Simon super omnia erat victus; et dum vidit quod non posset vincere Petrum, iratus, dixit imperatori quod sibi erat contrarius Petrus, nec magis vellet stare in terra, sed ascendere in coelum, omni plebe vidente. Imperator autem audiens promisit illi, si ascenderet, illa hora occideret apostolos. Placuit hic sermo Simoni, et ait Petro se velle altera die ascendere in coelum. Nocte vero illa viri ac mulieres qui erant Christiani in civitate venerunt ad sanctum, rogantes ut pro amore Dei clam exiret de civitate, et fugeret alibi. Non enim habebant opus ut tam cito moreretur, sciebant tamen illum pro Deo velle mori; sed nullum habebant pastorem, nec talem consiliatorem. Sanctus Petrus propter amorem illorum, non propter metum, exivit clam de civitate solus, et dum venit ad portam, obviavit Domino, et ait: Domine, quo vadis? Vado iterum crucifigi. Hoc dixit Dominus, quia Judaei prius eum crucifixerunt, sed modo veniebat Romam, ut secundo cum Petro crucifigeretur, quia quantam poenam sustinuit Petrus in cruce, tantam sensit Jesus Christus. Postquam Petrus hoc audivit, intellexit quod non de seipso dicebat, sed propter hoc, quia ille exivit de Roma, volens fugere ad locum, ubi vero eum invenire non possit; et ideo rediit in civitatem, nuntians Christianis, quomodo obviavit Christo ad portam. Christiani hoc audientes, laudaverunt Deum in miraculis suis, et amplius eum non rogabant exire, quia cognoverunt quod voluntas Dei esset, ut martyrizaretur. Altera die imperator jussit quod Petrus et Paulus, et omnis populus civitatis ad se venirent, et

viderent quomodo Simon magus ascenderet in coelum, et descenderet sanus. Postquam adunati sunt, Paulus ait Petro: Domine magister, qui prius erat electus quam ego, quem magis Deus diligit, et magistrum constituit hominibus, ego procumbens precor Deum, tu vero stans quando Simonem videbis volare, conjura diabolos, qui illum tenent, quod amplius non teneant. Itaque sancto Petro stante, et Paulo ante pedes ejus in oratione procumbente, Simon turrim ascendit magnam omni populo vidente, ibi incantationes fecit, et ligavit duas alas cruribus suis, et totidem brachiis, et coepit volare. Sed quia sanctus Petrus sciebat quod quanto plus ascenderet, tanto magis de alto caderet, dimisit eum bene ascendere; et quando erat in alto, ait Paulo: Frater, leva oculos tuos, et vide: videns itaque Paulus, quod Simon posset facere quod promiserat, pro timore rogavit Petrum, ut conjuraret diabolos per virtutem Dei, ut illi dimitterent eum. Post haec Petrus conjuravit, illi vero conjurati dimiserunt, et cadens in terram crepuit medius. Tunc sanctus Paulus et omnes videntes laudaverunt Deum, qui tam grande miraculum propter amorem beati Petri operatus est. Imperator autem videns Simonem mortuum, ira commotus, jussit Petrum et Paulum ligari, Paulumque decollari, et Petrum crucifigi. Itaque dum Petrus duceretur ad crucem, totus populus clamabat quod tota civitas periret si Petrus moreretur; sed Petrus eos precabatur ut tacerent, et non deturbarent suam passionem, quia gloria Domini sibi parata fuit. Et postquam venit ad crucem, rogavit ministros, quod non crufigerent eum sicut Judaei crucifixerunt, sed converterent illi pedes sursum, et caput deorsum, «Quia non est dignum me peccatorem et servum ad similitudinem ejus fuisse crucifixum, qui totum mundum fecit de nihilo.» Illi vero secundum rogationem ejus fecerunt. Beatus Petrus in cruce expansus oravit ad Deum, et dixit: Domine Jesu Christe, gratias nunc reddo tibi, qui es pastor omnium animarum Christianarum; oves quas

mihi tradidisti, id est, animas, tibi commendo, et illas reddo tibi, ut custodias eas ab omni malo, ne noceat illis diabolus, sed partem habeant mecum de tua gloria, in qua vivis et regnas sine fine. Omnes juxta crucem stantes, et hanc orationem audientes, quam Petrus pro vivis ac defunctis dixit, responderunt Amen. Et post orationem emisit spiritum, animamque sancti angeli portantes ante Deum in coelum, cantaverunt Gloria in excelsis Deo, etc. Marcellus autem quidam discipulus sancti Petri, accepit corpus apostoli, et lavit illud unguento, et postea misit illud in monumento. Audistis, fratres, qualem passionem apostoli sustinuerunt pro Deo, et solemnitas eorum quae hodie colitur parum nobis prodest, si exemplum Domino vivendi ab eis non sumimus. Unde scriptura dicit: Nihil prodest interesse festis hominum, si deesse contingat festis angelorum, id est, nihil proficit facere festum inter homines in hoc saeculo, si non possumus facere festum in coelo cum angelis, qui Deum laudant die ac nocte; propterea quia tales non sumus, ut Deum digne laudare possimus, mundemur a vitiis, et precemur Deum, ut per suam misericordiam, et preces apostolorum Petri et Pauli, det nobis ita in hoc saeculo vivere, ut dum animae de corporibus exierint, ad illam possint venire gloriam, per Dominum nostrum Jesum Christum. Amen.

HOMILIA XCV. DE NATIVITATE DOMINI.

Apparuit benignitas et humanitas Salvatoris nostri Dei, etc. Benignitas Domini nostri apparuit, cum mundum per assumptam humanitatem redimere venit, quod factum est ad similitudinem rosis vel pluviae, quia sicut lana recipit rorem vel pluviam, et emittit sine corruptione sui, ita et virgo Maria recepit Christum in se, et emisit integritate virginitatis servata. Unde dictum est: Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stilla stillavit super terram. Et alibi: Aperiat terra, id est, virgo Maria,

et germinet Salvatorem, id est, Dominum nostrum Jesum Christum. Virgo fuit ante partum, et in partu, et post partum, ad similitudinem bonae terrae, quae emittit spicam ex se. In spica sunt quatuor: palea, culmus, arista et granum, quae in Christo bene demonstrantur. Palea fuit in Christo passibilitas, id est, ejus mortalitas, culmus est integritas humanae carnis, arista ejus sanctissima anima. Granum dicitur esse puritas divinitatis; et sicut ex grano efficitur homo exterior, ita ex divinitate Christus homo spiritualis reficitur. Cujus Christi Nativitas hodie, fratres charissimi, celebratur, ut per ejus mysterium et dignam ejus participationem a potestate diaboli liberemur. Sed notandum est quod tres missae hodie celebrantur, prima in nocte, secunda in crepusculo, tertia in clara die. Istaes tres missae celebrantur propter tria tempora quae fuerunt in hoc saeculo: primum tempus ante legem, secundum sub lege, tertium gratiae. Prima missa cantatur pro illis in obscura nocte, qui fuerunt in primo tempore in omni obscuritate saeculi sine cognitione Dei; secunda cantatur in crepusculo pro illis qui fuerunt in secundo tempore, qui per legem datam et prophetas habuerunt Dei cognitionem, sed non plenariam; tertia cantatur in clara die pro illis qui sunt in novo tempore, quibus plenaria cognitio Dei facta est. Vel tres missae celebrantur propter tres virtutes, scilicet, spem, fidem, charitatem. Sed ut digne hanc festivitatem celebrare possimus, ille nobis suam gratiam praestare dignetur, qui cum Patre et Filio regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XCVI. DE VINCULIS SANCTI PETRI.

Notandum est, fratres charissimi, qua de causa celebretur festivitas sancti Petri a vinculis, scilicet, Kalendis Augusti. Hoc enim a quibusdam asseritur. Dux Romanorum, nomine Quirinus, habebat filiam gutturosam,

nomine Balbinam, habebatque dux ille beatum Alexandrum papam in carcere clausum propter Christianae fidei confessionem; ipsa vero puella pergebat saepissime ad carcerem, ubi beatus Alexander catenis tenebatur ligatus, et osculabatur quotidie catenas quibus ligatus erat, ob gratiam recuperandae sanitatis. Cui beatus Alexander dixit: Noli, filia, osculari has catenas, sed quaere catenas quibus beatus Petrus ab Herode Jerusalem vinctus fuit, et osculare illas, et recipies sanitatem. Quae puella audiens, narravit patri suo, sicut audivit a praefato papa. Quod audiens pater puellae misit Hierosolymam nuntios, qui perquirerent carcerem ubi apostolus fuerat ligatus, et inde secum afferrent catenas, et ita factum est: quas ablatas praefata puella deosculans, illico recepit sanitatem, sicque beatus Alexander exiens de carcere constituit hanc celebrari festivitatem, Kalendis Augusti, in honorem sancti Petri, et ejus nomine aedificavit ecclesiam, quae dicitur Avincula, in qua catenae ejus deosculabantur a populo devoto. Merito beati Petri apostoli principis apostolorum nostris infirmitatibus plura sanitarum beneficia praestantur, largiente Domino.

HOMILIA XCVII. DE MAJORI LITANIA.

Fratres charissimi, dignum est ut audiatis qua de causa litaniae rogationum fuerant inventae. Tempore Mauricii imperatoris erat sanctus Gregorius archidiaconus Romae, et papa Pelagius; et in illo tempore tantae pluviae fuerunt, ut omnia flumina transcenderent terminos suos, ita ut Tiberis super muros Romae ascenderet. Aquae autem, quae ita exundarant, quidquid in silvis serpentum et scorpionum erat deportabant, et quidam magnus serpens in modum trabis venit per Tiberim, quem omnes Romani viderunt. At postquam coeperunt siccari flumina, ex ardore solis ascendit

magnus fetor de cadaveribus serpentum, ut quicumque sentiebant fetorem veneni statim moriebantur. Et fuit magna mortalitas in urbe Roma, ita ut cum sero esset, et dominus cum uxore et filiis et omni familia iret dormitum, mane omnes ferebantur ad sepulturam. Et primum percussit Pelagium papam, et mortuus est; deinde multa millia tali morte mortua sunt. Erat ubique dolor et luctus, quia omni die et hora nihil aliud faciebant Romani, nisi mortuos sepeliebant. Elegerunt autem Gregorium, ut esset papa, et miserunt Constantinopolim, ut ita assentiret. Interea dum expectabant praeceptum imperatoris, et mortalitas magna in civitate erat, vocavit omnem populum Romanum, et dixit eis ut agerent poenitentiam de malefactis, et invocarent misericordiam Dei; et statuit septem litanias, ut omnes irent simul ad sanctum Petrum. Prima litania omnium clericorum, secunda abbatum et monachorum, tertia sanctimonialium, quarta viduarum, quinta conjugatorum, sexta omnium puerorum, septima mulierum; et ita, secundum praeceptum Gregorii, venerunt ad sanctum Petrum et omnes clamantes dixerunt: Kyrie eleison, sancte Petre, ora, etc. et tunc remansit mortalitas, et jejunaverunt die illa in pane et aqua, et praecepit omni Ecclesiae agere hunc diem dicens. Quicumque hunc diem celebraverit, non morietur in illo anno morte subitanea. Post multum tempus fuit magna mortalitas in civitate Viennensi. Erat autem episcopus civitatis nomine Mamercus, vir sanctus et bonus, et cum faceret baptisterium in vigilia paschae, subito descendit ignis de coelo, et incendit ecclesiam, et medietatem civitatis: et mortalitas hominum ex una parte erat, ex altera ignis, qui incendebat omnes villas et castella. Et leones et lupi intrabant vicos, et devorabant homines. Tunc instituit sanctus Mamercus tres dies rogationum, ut omnis populus qui erat auxilium et misericordiam a Deo peteret, et ut eos defenderet a morte subitanea: et nos precemur omnes sanctos ut pro nobis intercedant ad Deum, ut

dignetur nobis dare remissionem peccatorum, et custodiat corpora et animas nostras, qui vivit et regnat, cum Patre et Spiritu sancto, per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA CII. AD QUAMLIBET DIEM.

Pius et misericors Dominus nos per prophetam hortatur ad compunctionem cordis, et poenitentiam, dicens: Convertimini ad me toto corde vestro, in jejunio et fletu et planctu, quia nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, et vivat. Et iterum: Noli tardare converti ad Dominum; ne differas de die in diem, quia nescis quid futura parat dies; cur tardas converti ad Dominum? scilicet, periculo animae tuae, quia mors non tardat; quod si invenerit te tardantem, ducet ad tormenta, quia tu peccator converti dissimulas, et non metuis mortem, ne ipsa repentina subripiat tibi diem conversionis. Nonne homines subito moriuntur? Si bonum est peccata dimittere, et ad Deum converti, fac cito. Deus promisit remissionem peccatorum, vivendi non promisit; ideo convertatur unusquisque ad Deum citius, et derelinquat impius viam suam subito; cum veniet dies ultima, peribit dilatio, et restabit damnatio. Si perire non vis, redi ad Deum, et vives. Noli desperare de venia peccatorum, nec de longa vita cogitare. Convertere ergo ad poenitentiam. Cras, inquires, convertam; quare non hodie? Dices: Quid mali, si cras dicam. Quid mali, si hodie. Forte dices: Longa erit vita mea. Dicam: Si longa est vita, sit bona; si brevis, et ipsa sit bona. Non vis habere longum prandium et malum, et vitam longam vis habere et malam. Villam emis, bonam desideras. Uxorem vis ducere, bonam quaeris. Filios tuos vis nasci bonos, optimas caligas emis, et non vis malas, et vitam vis malam! Quid tibi prodest vita tua, quam solam vis malam, ut inter omnia bona tua malus sis? Ne tardes converti ad Dominum, et ne differas

de die in diem. Verba Dei sunt haec, non mea; non a me audisti, sed ego tecum audio a Domino. Respondes forte: Cras convertam. O vox corvina. Quis dedit tibi hanc securitatem? qui indulgentiam remittendi promisit, crastinum diem dissimulandi non spondit. Corvus non rediit ad arcam, columba rediit. Si enim tunc vis agere poenitentiam, quando non potes. Satis alienus est a fide, qui ad agendam poenitentiam tempus exspectat. Metuendum est ut dum sperat misericordiam, incidat in iudicium. Qui tempus datum negligit, frustra effundit preces ad Deum. Festinet unusquisque ad Deum, dum potest, quia, dum potest, valuerit oratio, et cum tardare voluerit, non potuerit. Vigila, Christiane, sub misericordia Dei, pugna cum diabolo, quia arma Christi tecum habes. Deus qui jubet te pugnare, cupit tibi dare paradisum, si bene pugnaveris, ubi sunt divitiae tuae, ubi Christum videbis et angelos, et homines justos fulgentes sicut sol, ubi non est nox, nec fames, nec sitis, nec ullus dolor. Quid vis, homo Christiane, qui te non emendas? nescis quanta et qualia parata sunt in inferno, ubi est fletus, et stridor dentium, ubi flamma, pediculi et ranae, et vermes non moriuntur. Ignis qui ibi est non exstinguitur; ibi sunt tenebrae et mala, nulla lux ibi est, nulla consolatio; ibi est fetor quem nullus sustinere potest. Considerate diligentius superborum sepulcra mortuorum, et agnoscite, quia nihil in eis remansit nisi fletus et fetor, et fimum vermium. O homo, considera vehementer sepulcra, et dic: Vae mihi misero peccatori! Iste dum vixit in hoc saeculo, secutus est luxuriam et fornicationem, et poenitentiam non egit, ex illo misero nihil remanet, nisi fetor amarus, et cum impiis cruciatur. Vae misero peccatori, timeo ne et mihi sic contingat. O homo dimitte perjuriam, luxuriam, homicidium, furtum, avaritiam, et alia peccata, quae dinumerare longum est, ut in inferno non crucieris, sed habeas gloriam cum Deo Patre, etc.

HOMILIA CIII.

AD QUAMLIBET DIEM.

Fratres charissimi, tempus est transeundi de malo ad bonum, de tenebris ad lucem, de isto infidelissimo saeculo ad gaudia sempiterna, ut non comprehendat nos illa dies, in qua Dominus noster Jesus Christus adveniet ponere orbem terrae desertum, et peccatores aeternis cruciatibus mancipare, qui noluerunt agere poenitentiam de peccatis quae egerunt. In mendacio est magnum crimen, sicut ait Salomon: Os quod mentitur, occidit animam. Iracundia viri justitiam Dei non operatur, et cupiditas. Unde dicit Apostolus: Radix omnium malorum est cupiditas, et superbia, per quam ille angelus apostata cecidit, qui initium viarum Dei, sicut legitur in prophetia, contempsit. Lucifer qui mane oriebatur, cecidit. Vitanda est superbia, quae valuit angelos decipere; quanto magis homines valebit decipere! Et invidia est nobis timenda, per quam diabolus primum hominem decepit, sicut scriptum est: Per invidiam crucifixus est Christus; et ideo qui invidet proximo, Christum crucifigit. Videte ut semper pavidi et solliciti expectetis Judicis adventum, ne nos imparatos inveniat, quia Apostolus ait: Dies Domini tanquam fur in nocte veniet. Vae illis quos inveniet dormientes in peccatis. Tunc namque congregabuntur, sicut legitur in Evangelio, ante eum omnes gentes, et congregabit oves, sicut pastor segregat oves suas ab hoedis: et statuet oves a dextris, haedos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris ejus erunt: Venite, benedicti Patris mei, etc., ubi nullus dolor, nec tristitia erit, ubi vox non invenitur alia, nisi charitas et pax et laetitia sempiterna cum omnibus electis Dei, ubi nullum bonum deesse poterit. Tunc respondebunt justi dicentes: Domine, cur tantam gloriam, et tanta bona praeparasti? Respondebit: Pro misericordia, pro fide, et pietate et veritate, et caetera. Domine, quando vidisti ista bona in nobis? Respondebit Dominus: Amen dico vobis, quod fecistis uni ex minimis meis fratribus, mihi fecistis, et quod

fecistis in abscondito, ego palam vobis reddam. Tunc dicet Rex his qui erunt a sinistris ejus: Ite, maledicti, in ignem aeternum, qui praeparatus est diabolo et angelis ejus, ibi erit fletus et stridor dentium, et lacrymae oculorum; ubi mors optatur, et non datur; ubi vermes non moriuntur et ignis non exstinguetur; ubi nullum gaudium, sed tristitia; ubi nulla requies, nisi poena; ubi nullus auditus, nisi gemitus. Tunc respondebunt et ipsi dicentes: Domine, cur tantas poenas nobis praeparasti? Pro iniquitate et malignitate vestra, dicet Dominus. Itaque, fratres, rogo vos, ut qui in bonis operibus sunt, perseverent in omni opere bono; qui vero mali sunt, cito se corrigant, antequam illos mors subitanea inveniat. Dum ergo tempus habemus, operemur bonum ad omnes, et mala facere cessemus, ut ad vitam aeternam pervenire valeamus.

HOMILIA CV. IN DIE PALMARUM.

Cum appropinquasset Jesus Hierosolymam, et venisset Bethphage, ad montem Oliveti, tunc misit duos discipulos, etc. Intrante articulo suae passionis Christus venit Hierusalem, propter Adam qui descenderat a Jerusalem in Jericho, et inciderat in latrones: qui plagis impositis semivivus relictus, spoliatus a gratuitis, vulneratus in naturalibus, a Samaritano curatus est. Adam cecidit a Hierusalem in Jericho, id est, ab immortalitate in mortalitatem, quando per suggestionem Evae de pomo vetito spoliatus a gratuitis, id est, a virtutibus animae; et vulneratus in naturalibus, id est, in mente et ratione. Adam nos vendidit per gulam, sed non potuit reparare nos. Propter Adam ergo Samaritanus, id est, Christus venit Hierusalem, volens reparare nos. Terrenum quod ceciderat de manu ejus. Iste est ille qui seipsum coxit in clibano passionis: panis vivus effectus, panis est angelorum. Hodie Christus Hierusalem per aureas portas

intravit, et occurrerunt ei pueri Hebraeorum. Alii ramos jactabant in viam, alii vestimenta. Similiter fideles hodie debent venire in Hierusalem per aureas portas, et debent ramos portare, et vestimenta projicere in viam. Per aureas portas intrant qui corporeos sensus, ne pro licitis carpant illicita, gladio circumcisionis castigant. Circumcidendi sunt oculi, ne videant vanitatem; circumcidendae sunt manus, ne operentur manus, quo Deus vel proximus offendatur: et sic de caeteris membris. Ipsa caro circumcidenda est, quae militat adversus animam. Ramos debent fideles portare, id est, bona opera, quia per bona opera praevent misericordia judicium. Opera misericordiae sunt, vestire nudos, colligere hospites, errantes revocare, visitare infirmos, consolari senes, coadunare parvulos, sepelire mortuos, quod invenitur in Tobia; ut testatur illud Evangelii: Venite, benedicti Patris mei (Matth. XXV, 34), et caetera. Debetis, charissimi, vestimenta in viam projicere, id est, carnem mortificare; quia qui seminat in carne, de carne metet corruptionem: qui seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Debetis subtrahere ventri, et dare pauperibus: sic jejunium vestrum erit ordinatum. Si haec feceritis hodie, estis Hierosolymis; sed si in peccato perseveretis, estis in Jericho. Sed ut perveniatis in Hierusalem, exoremus Dominum, quae construitur ex vivis lapidibus: quod ille nobis concedat qui vivit et regnat Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

**HOMILIA CVI.
IN DOMINICA DECIMA TERTIA POST TRINITATEM.**

LUC. X, MATTH. XV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Beati oculi qui vident quae vos videtis etc.

Non oculi scribarum et Pharisaeorum, qui corpus tantum Domini videre, sed illi beati oculi, qui ejus possunt cognoscere sacramenta, de quibus dicitur: Et revelasti ea parvulis (Luc. X). Beati oculi parvulorum, quibus et se et Patrem Filius revelare dignatur.

Dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt: et audire quae auditis, et non audierunt. Abraham exsultavit ut videret diem Christi, et vidit et gavisus est: Isaias quoque et Micheas et multi alii prophetae viderunt gloriam Domini, qui et propterea videntes sunt appellati. Sed hi omnes a longe aspicientes et salutantes, per speculum et in aenigmate viderunt. Apostoli autem in praesentia habentes Dominum, convescentesque ei, et quaecumque voluissent interrogando discentes, nequaquam per angelos aut varias visionum species opus habebant doceri. Quos vero Lucas multos prophetas et reges dicit, Matthaeus apertius prophetas et justos appellat. Ipsi enim sunt reges magni, quia tentationum suarum motibus non consentiendo succumbere, sed regendo praeesse noverunt.

Et ecce quidam legis peritus surrexit tentans eum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? Legis peritus qui de vita aeterna Dominum tentans interrogat, occasionem, ut reor, tentandi de ipsis Domini sermonibus sumpsit, ubi ait: Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in coelis (Luc. X). Sed ipsa sua tentatione declarat quam vera sit illa Domini confessio qua Patri loquitur: Quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis.

At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens, dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua, et proximum

tuum sicut teipsum. Dum legis perito respondet, perfectum nobis Salvator iter vitae coelestis ostendit: cui primo de dilectione Dei et proximi legis scripta proponenti, dicit:

Recte respondisti: hoc fac, et vives. Deinde post inductam parabolam respondenti illum fuisse proximum vulnerato, qui fecit misericordiam in illum, adjicit: Vade, et tu fac similiter; id est, tali misericordiae studio proximum tuum necesse habentem, diligere et sustentare memento: apertissime declarans, solam esse dilectionem misericordiam, et ipsam non verbo tenus ostentatam, sed operis executione probatam, quae perpetuam ducat ad vitam.

Ille autem, volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus? Quanta inanis gloriae dementia! legis peritus ob vulgi favorem captandum, quo sapienter respondisse jactaretur, primum se legis fatetur ignorare mandatum, vere juxta Salvatoris sententiam, sapiens et prudens in lege, sed quia non humiliari cum parvulis Christi, sed seipsum justificare desiderat, beatos oculos columbarum innocentiae lacte lotarum, quibus Christi arcana videre posset, accipere recusans. Cui profecto Dominus ita responsum temperavit suum, ut omnem qui misericordiam faceret, cuilibet proximum doceret: et tamen haec eadem parabola specialiter ipsum Dei Filium, qui nobis per humanitatem proximus fieri dignatus est, designaret. Neque enim ita proximum, quem sicut nos diligere jubemur, super Christo interpretari debemus, ut moralia mutuae fraternitatis instituta sub allegoriae regulis extenuare, et auferre conemur.

Suspiciens autem Jesus, dixit: Homo quidam ab Hierosolymis descendebat in Hiericho. Homo iste Adam intelligitur in genere humano: Hierusalem, civitas pacis

illa coelestis, a cujus beatitudine lapsus in hanc mortalem miseramque vitam devenit: quam bene Hiericho, quae luna interpretatur, significat, variis videlicet defectuum laboribus erroribusque semper incertam.

Et incidit in latrones. Latrones diabolum et angelos ejus intellige, in quos quia descendebat, incidit; nam nisi prius intus intumesceret, foris tentatus tam facile non caderet. Vera est enim satis sententia, quae dicit: Ante ruinam enim exaltatur cor (Prov. XVI).

Qui etiam despoliaverunt eum. Gloria videlicet immortalitatis et innocentiae veste privarunt. Haec est enim prima stola qua juxta aliam parabolam luxuriosus filius per poenitentiam rediens ornatur, et qua protoplasti amissa cognoverunt esse se nudos, tunicasque pelliceas naturae mortalis induti sunt.

Et plagis impositis, abierunt semivivo relicto. Plagae peccata sunt, quibus naturae humanae integritatem violando, seminarium quoddam, ut ita dicam, angendae mortis fessis indidere visceribus. Abierunt autem non ab insidiis aliquatenus cessando, sed earumdem insidiarum fraudes occultando. Semivivum reliquerunt, quia beatitudinem vitae immortalis exuere, sed non sensum rationis abolere valuerunt. Ex qua enim parte sapere et cognoscere Deum potest, vivus est homo; ex qua vero peccatis contabescit, et miseria deficit, mortuus idem lethiferoque est vulnere foedatus.

Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via, et viso illo praeterivit. Similiter et levita, cum esset secus locum et videret eum, transiit. Sacerdos et levita qui viso saucio transierunt, sacerdotium et ministerium Veteris Testamenti est, ubi per legis decreta mundi languentis vulnera monstrari tantum, non autem curari poterant, quia impossibile erat, ut Apostolus ait

(Hebr. X), sanguine vitulorum et agnorum et hircorum auferri peccata.

Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: et videns eum, misericordia motus est. Samaritanus, qui interpretatur custos, Dominum significat, cui rectissime Propheta, ne hos latrones posset incurrere, supplicat: Custodi me, inquit, a laqueo quem statuerunt mihi, et a scandalis operantium iniquitatem (Psalm. CXL). Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendens de coelo, vitae praesentis iter arripuit, et venit secus eum qui vulneribus tabescebat inflictis: id est, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo, compassionis nostrae susceptione finitimus, et misericordiae factus est collatione vicinus.

Et appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum et vinum. Peccata quae in hominibus invenit, redarguendo cohibuit, spem veniae poenitentibus, terrorem poenae peccantibus incutiens. Alligat enim vulnera, dum praecipit, Poenitentiam agite; infundit oleum, dum addit, Appropinquabit enim regnum coelorum; infundit et vinum, dum dicit, Omnis arbor quae non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur (Matth. III).

Et imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum, et curam ejus egit. Jumentum ejus est caro, in qua ad nos venire dignatus est: in quo saucium imposuit, quia peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum; et juxta aliam parabolam inventam quae erraverat ovem, humeris suis impositam reportavit ad gregem. Itaque imponi jumento, est in ipsam incarnationem Christi credere, ejusque mysteriis initiari, simul et ab hostium incursione tutari. Stabulum autem est Ecclesia praesens, ubi reficiuntur viatores, de peregrinatione hac in aeternam patriam redeuntes. Et bene jumento impositum duxit in stabulum, quia nemo nisi

baptizatus, nisi corpori Christi adunatus, Ecclesiam intrabit.

Et altera die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe. Altera dies est post Domini resurrectionem. Nam et ante quidem per Evangelii sui gratiam illuminaverat his qui in tenebris et in umbra mortis sedebant, sed potior resurrectione celebrata perpetuae lucis splendor effulsit. Duo denarii sunt duo Testamenta, in quibus aeterni regis nomen et imago continetur. Finis enim legis Christus. Qui altera die prolati dantur stabulario, quia tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas. Altera die stabularius denarios, quorum pretio vulneratum curaret, accepit, quia Spiritus sanctus adveniens docuit apostolos omnem veritatem, qua gentibus erudiendis instare atque Evangelium praedicare sufficerent.

Et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi. Supererogat stabularius quod in duobus denariis non accepit, cum dicit Apostolus: De virginibus autem praeceptum Domini non habeo, consilium autem do (I Cor. VII). Itemque: Et Dominus ordinavit his qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere: sed non usi sumus hac potestate, ne quem virum gravaremus (I Cor. IX). Cui rediens quod promiserat debitor reddet quia veniens in iudicio Dominus dicit: Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Intra in gaudium Domini tui (Matth. XXIII).

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Juxta litteram manifesta est Domini sententia, nullum nobis amplius eo qui misereatur esse proximum, si Hierosolymitae civi non sacerdos, non levita ex eadem gente, imo in eadem urbe nati et nutriti, sed exterarum gentium accola, quia magis misertus est, factus est

proximus. Sacratione autem intellectu, quoniam nemo magis proximus quam qui vulnera nostra curavit, diligamus eum, quasi Dominum Deum nostrum: diligamus quasi proximum: nihil enim tam proximum quam caput membris: diligamus etiam eum qui imitator est Christi. Hoc est enim quod sequitur:

Et ait illi Jesus: Vade et tu fac similiter. Id est, ut vere te proximum sicut teipsum diligere manifestes, quidquid vales in ejus vel corporali vel spirituali necessitate sublevanda devotus operare.

HOMILIA CVII. LUC. XV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam habuit duos filios, et dixit adolescentior ex illis patri, Da mihi portionem substantiae quae me contingit, et divisit illis substantiam, etc.

Evangelica lectione, fratres charissimi, audistis duorum filiorum parabolam; sed homo iste, qui duos filios habuisse dicitur, Deus Pater intelligitur, duorum videlicet genitor populorum atque creator. Major enim filius eos qui in unius Dei cultura permanent significat, minor eos qui in cultura idolorum Dominum deseruere. Et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae quae me contingit, et divisit illis substantiam, quam substantiam hic evangelicus pater dividit filio spirituali, nisi prudentiam, et intellectum, vel etiam libertatem arbitrii, quae verae et perpetuae sunt opes bene utenti ea? Dividit enim Deus Pater hanc filiis substantiam, quia in prima nativitate aequaliter cunctis ratio nascentibus datur, sed in subsequenti conversatione unusquisque plus aut minus hanc habere substantiam invenitur, dum hanc in semetipsis per malam voluntatem negligentes deserunt, diligentes autem custodiunt

naturale rationis bonum. Alius enim memor et intelligens Domini creatoris esse ea quae ab eo sumpserat, ita ut sunt, Dei Patris esse credens, quasi paterna custodit. Alius autem a semetipso haec esse, et sua existimans, sicut propriae possessionis licentia dispensandis abutitur, et cito profligata facultate privatur, unde sequitur: Et non post multos dies congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Qui addit longe non locum mutando, sed aversionem mentis expressit, quia quanto plus quisque in pravo opere deliquit, tanto a Dei gratia longius recedit. Et ita, qui obliviscitur Deum Creatorem suum, hic vere peregrinari a Deo dicitur, quia mala conversatio in saeculari desiderio non solum peregrinum, sed et alienum Deo hominem facit, sicut et hi qui peregrinos se faciunt, non cum concupiscentiis carnis et desideriis hujus mundi a coelesti regno exulantur. Hac ergo peregrinatione per magnam ignorantiam peregrinos nos fuisse sciens beatus Apostolus dicit: Vos, qui longe aliquando fuistis a Deo per incredulitatem, et malam conversationem vestram. nunc facti estis prope in sanguine Christi ab aeternae mortis erepti interitu (Ephes. II). Nolite vos iterum terrenis inhaerendo desideriis elongari a Domino, cum adhuc estis prope verae fidei confessionem, perseverate in bonorum operum exhortatione, in voluntate adhaerentes ei omni tempore, quia ipse portionem haereditatis suae, id est gaudia vitae aeternae daturus est omnibus invocantibus eum in veritate, id est, qui in voluntate ejus se custodire contendunt. Sequitur: Et postquam omnia dissipavit, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius, et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos, et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant, et nemo illi dabat. Postquam ergo quis pro peccatis suis obliviscitur Domini sui praeceptis, et ejus voluntati non famulatur, spiritualibus destituitur opibus, id est

prudencia et intellectu, omnes ornatus animae consumit. Porcos pascere dicitur, hoc est sordidas et immundas in anima sua enutrire cogitationes, escas inutiles desiderare, quae nihil corpori proficiunt, id est carnales concupiscentias adimplere, quod est seductio et corruptio vitae, quae virtutem animae nullam praestant, sed totis penitus animam bonis privant eamque perimunt, quibus daemonia semper animas fidelium decipere atque seducere festinant. Talis igitur merito egere dicitur, quia omnium bonorum operum fructu et meritis est destitutus, de quo subditur: In se autem reversus dixit: Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccavi in coelum, et coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis. Quis ergo iste filius, qui in longinquam regionem peccando a Deo elongatus, tandem poenitentia motus, redit confitendo ad patrem, nisi Christianus, qui se libidine ac luxuria perdiderat, et elongavit a Deo, probrosis se actibus ac tota foeditate polluerat, et porcos pavit, id est daemoniorum se mancipavit servitio, qui cum se instinctu et misericordia Dei recognoscit omni bono destitutum, et undique inopia boni operis obsessum, revertitur ad indulgentiam patris, et se coram angelis Dei in coelo, et sanctis Dei peccasse, et se reum esse confitetur, imploratur misericordiam, ut indulgentiam recipiat peccatorum? Nos ergo, fratres charissimi, convertamur ad Dominum Deum nostrum, et agamus praeteritorum poenitentiam peccatorum. Nulla enim debemus desperatione deterreri, cum specialiter hanc parabolam in persona poenitentis videamus aptari, ipso Domino manifestius declarante, et dicente: Dico vobis, sic erit gaudium in coelis coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente (Luc. XV). Dedit ergo Dominus poenitentibus viam egressionis, et eos qui a malis suis se ad pristina bona convertunt, destinavit in sorte justorum. Igitur, charissimi, si quis inter nos gravium scelerum cogitatione maculatus sit, si quis sordidarum voluntatum

sit peste pollutus, expandat misericordi Deo suae iniquitatis arcanum, aperiat internae praevaricationis opericulum. Nota quidem sunt Deo cuncta quae gerimus, quae etsi non dixerit lingua, non potest celare conscientia; Patet quippe ei omne quod clausum est, et oculis ejus apertum est quidquid in cogitationibus nostris obstrusum videtur. Ergo cum omnia noverit, non quaerit pro ignorantia confessionem, sed pro misericordia desiderat confiteri, et non invenire. Haec igitur agnoscentes, dilectissimi, unusquisque serenum per officia confessionis instituat, causamque suam semetipso accusante componat, dictet in se sub brevitate sententiam, ut Christi judicis possit vitare iracundiam; quisquis enim illum cupit habere misericordem, exerceat in se ipse censuram. Totum autem quod timemus fiat veniabile, si in vobis inventa fuerit haec plenitudo justitiae. Ecce Dominus confessionis nostrae munus exspectat, et cum sit nota divinis oculis hominum conscientia, vult poenitenti ea, in qua est, lacrymis sacrificium confessionis offerre. Poenitentia, inquam, est, quae sub uno actu officia diversa complectitur. Hinc enim publicat confitentem, hinc reatum non denegat, unde crimen excusat. Hinc objicit propria peccata peccanti, inde indulgentiam exhibet confitenti. O magnificum bonitatis divinae thesaurum! O singulare clementissimi Judicis institutum! Cum apud saeculi Judicem confessus statim dirigitur ad poenam, apud Dominum confitens mox pergit ad veniam, cui honor, et gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA CVIII.

JOAN. II.

In illo tempore: Prope erat Pascha Judaeorum, et ascendit Hierosolymam Jesus, et invenit in templum vendentes oves, et boves, et columbas, et nummularios

sedentes, et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, etc.

Praesentem sancti Evangelii lectionem, fratres charissimi, sollicita intentione oportet considerare, quia appropinquante Pascha Judaeorum, Dominus ascendit Hierosolymam, nobis profecto dat exemplum, quanta animi vigilantia dominicis debeamus subjici imperiis, cum ipse Dei Filius eadem quae ex divinitatis auctoritate statuit, decreta custodivit. Ne enim putarent homines absque crebris orationum bonorumque actuum sacrificiis vel supplicia evadere, vel ad gaudia aeterna posse pertingere, ipse ad orandum, ad adorandum in Hierusalem, ad immolandumque Dei Filius ascendit, qui veniens Hierosolymam, quid ibi gesserit, audiamus: Et invenit in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et nummularios sedentes, et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo. Inter omnia signa quae fecit Jesus, hoc videtur esse maximum quod unus homo, et ipse in illo tempore contemptibilis, et in tantum vilis apud Judaeos, ut postea crucifigerent, principibus eorum cernentibus, lucra sua destrui audiebat, potuitque unius flagelli verberare tantam ejicere multitudinem, et talia facere quae infinitus non potuisset facere exercitus. Igneus enim fulgor radiabat ex oculis ejus, et divinitatis ejus majestas lucebat in facie, et ideo manum ei non audebant injicere principes. Videbantur enim licite vendi in templo quae ad hoc emebantur ut in eodem templo offerrentur Domino; sed nolens ipse Dominus aliquid in domo sua terrenae negotiationis fieri, ejecit omnia ipsosque factores repulit. Quid ergo putamus, fratres mei, facere Dominum, si rixantes, si otiosis fabulis vacantes, vel aliquolibet scelere reperiret occupatos, qui hostias, quae sibi immolabantur, ementes in templo vidit, et eliminare festinavit? Haec omnia propter illos dicta et facta sunt qui ingrediuntur ecclesiam non solum intentione orandi negligenter, verum etiam ea pro quibus

orare debuerunt, audent, cum vitiis, odiis, detractionibusque alios insequuntur, addentes videlicet peccata peccatis, nec timentes ex eo districti Iudicis examinatione damnari. Unde multum tremenda sunt haec, dilectissimi, digno expavescenda timore, sedulaque praecavendum industria, ne veniens Dominus, quando minime cogitamus, perversum quid in nobis, unde merito flagellari ac de ecclesia ejici debeamus, inveniat; et maxime in ecclesia, quae specialiter domus est orationis, timendum satis est ne nos aliud in ea, quam ipse diligit, agentes inveniat, et ipse se nobis, qualem non volumus, districtus redditor ostendat, ne nos in templo suo nummularios, id est terrenis rebus et concupiscentiis hujus mundi servientes, et desideriiis irretitos inveniat, ne inter sanctos positos aliquid ibidem propter vanam mundi gloriam operari, ne fictae bona et mala aperte facientes reperiens damnet, ne vendentes boves, id est verbum praedicationis, quod impendimus, non divino amore, sed quaestus intuitu audientibus impertire, ne vendentes oves, ut supra diximus, humanae laudis appetitu opera exercere, de quibus alibi Dominus dicit quia receperunt mercedem suam (Matth. VI), ne nos vendentes columbas inveniens damnet, id est acceptam Spiritus sancti gratiam non propter gratis, ut praeceptum est, sed propter pretium, impositionem quoque manuum, vel ordinationem cujusquam, qua Spiritus sanctus accipitur, etsi non ad quaestum pecuniae, ad vulgi tamen favorem tribuere. Notandum est autem quia non soli venditores sunt columbarum, et domum Dei domum negotiationis facientes, qui sacros ordines largiendo pretium inquirunt, verum etiam hi qui gradum, vel gratiam in Ecclesia spiritalem, quam Domino largiente percipiunt, non simplici intentione, sed cujuslibet causa humanae retributionis exercent. Quicumque ergo tales sunt, si nolunt, veniente Domino, de ecclesia auferri, auferant ista de suis actibus, ne faciant domum Dei domum negotiationis, unde justam in futuro sentiant vindictam.

Sequitur: Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me. Zelo domus Patris Salvator ejecit impios de templo. Zelemus et nos, fratres charissimi, domum Dei, et quantum possumus, ne quid in ea pravum geratur, resistamus. Si viderimus fratrem, qui ad domum Dei pertinet, superbia tumidum, si detractionibus assuetum, si ebrietati servientem, si luxuria supplantatum, si iracundia turbidum, si alicui vitio substratum, studeamus, in quantum facultas suppetit, castigare polluta, ac perversa corrigere, et si quid de talibus emendare nequimus, non sine acerrimo mentis sustinere dolore, et maxime in ipsa domo orationis, ubi corpus Domini consecratur, ubi angelorum sanctorum praesentia semper adesse non dubitatur, ne quid ineptum fiat, ne quid quod nostram fraternamve orationem impediatur totis viribus abigamus. Sequitur: Responderunt ergo Judaei, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hoc facis? Respondit Jesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. De quo templo diceret Evangelista post aperuit, videlicet de templo corporis sui, quod illi destruebant in morte, cum eum crucifigebant, sed ipse die tertio a mortuis excitavit. Quia ergo signum quaerebant a Domino, quare solita commercia projiceret de templo, respondit, ideo secretissime impios exterminari de templo, quia ipsum templum significaverit templum corporis sui, in quo nulla fuerit macula peccati, neque immerito lapideum purgavit sceleribus templum, qui templum corporis sui, quod verum Dei fuerat templum, ab hominibus morte solutum, divinae suae Majestatis potentia excitare posset a morte. Quia ergo jam prope est tempus quo solutionem ejusdem templi venerabilis, quae facta est a perfidis Judaeis, et excitationem, quam ipse tertia die, sicut promisit, mirabiliter exhibuit, annua solemnitate celebrare desideramus, mundemus templa corporum et cordium nostrorum, ut Spiritus Dei habitare dignetur in cordibus nostris. Et juxta quod Apostolus admonet, abjectis

operibus tenebrarum, induamus nos arma lucis, sicut in die honeste ambulemus, non in comessationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudicitis, non in contentione et aemulatione; sed induimini Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre, et Spiritu sancto vivit et regnat Deus ante omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA CIX.

LUC. XI.

In illo tempore, erat Jesus ejiciens daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae, etc.

Virtutes quidem Domini nostri Jesu Christi factas esse in plebe Judaeorum audivimus, et credimus, sed miracula quae nunc legebantur, requiramus. Erat, inquit evangelista, Jesus ejiciens daemonium, et illud erat mutum, et cum ejecisset daemonium, locutus est mutus, et admiratae sunt turbae. Homo iste mutus et caecus incredulos significat, omnesque malevolos, qui mandata Domini, nec operibus facta, nolunt ad imitandum videre, nec aure cordis ad intelligendum audire, qui vinculo infidelitatis et invidiae in lingua ligati, ut ipsa audita Dei mandata aliis invident dicere, et annuntiare contemnunt, sive qui idola muta et surda colunt, caeci et muti sunt, dicente Psalmista: Similes illis fiant, qui faciunt ea, et omnes, qui confidunt in eis (Psalm. CXIII). Tria igitur signa simul in uno homine isto facta sunt: caecus illuminatur, et mutus loquitur, et possessus a daemone liberatur, quod et tunc quidem carnaliter factum est, sed et quotidie in sancta Ecclesia geritur, cum per sanctos praedicatores quis ab infidelitate convertitur ad fidem, ut expulso et abrenuntiato diabolo, cui ante servivit, ad fidei lumen redit, et ad agnitionem superni Creatoris venit, ac deinde laudem Dei jugiter ex seipso proferre non desinit, et aliis

verbum veritatis, quantum valet, atque aeternae salutis gaudia annuntiare contendit. Quidam autem dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum ejicit daemones. Pharisei, et omnes simul increduli, et perversi opera Dei calumniabantur. Quibus ipse Dominus alibi ait: Vae vobis qui clauditis regnum coelorum, nec ipsi intratis, nec alios per invidiam introire permittitis (Matth. XXIII). Sequitur: Et alii tentantes signum de coelo quaerebant. Ipse autem, ut vidit cogitationes eorum, dixit: Omne regnum in se ipso divisum desolabitur, et domus supra domum cadit. Cogitationes hominum nemo novit, nisi solus Deus. Ideo ergo, quia Judaei credere noluerunt in Dominum Jesum, nos ergo eum ex fide diligamus, et timeamus, quia per ipsum facta sunt omnia, et ipse cogitationes et corda omnium novit, et ipse reddet unicuique secundum opera sua. Ideoque non ad dicta Judaeorum, sed cogitationibus eorum respondit, ut vel sic compellerentur potentia ejus, quia dixerunt intra se, eum in Beelzebub, id est in potestate principis daemoniorum, non in potestate Dei, ejicere daemones. Ostendit enim regnum suum individuum esse, qui ubique regnat, cujus regni non erit finis. Et ideo se in hunc mundum venisse, ut diaboli regnum destrueret, et portas regni coelestis omnibus credentibus, et per opera justitiae intrare volentibus aperiret, et his, qui in eo spem suam figerent, aeternae salutis gaudia patefaceret. Eos autem qui in diabolo spem potius quam in ejus misericordia ponerent, divisos esse a beatorum consortio, et ab aeternae vitae gaudio expulsos innotuit. Grave igitur scelus est opera Dei diabolicas credere virtutes. Ideoque, dilectissimi, nolite diabolo acquiescere seductori, sed potius Dei inhaerentes voluntati ponite in eo spem vestram, et ipse vos diriget in omni bono. In omnibus igitur angustiis et tribulationibus vestris, in omnibus pressuris quaecumque evererint in hoc mundo, a Domino Deo omnipotente quaerite misericordiam et indulgentiam. Quaerite ejus misericordiam fide recta, charitate sincera eum diligite,

credentes, quidquid tribulationis acciderit, vel angustiae, hoc pro peccatis nostris maxime accidisse. Confitemini peccata vestra Deo, et sacerdotibus ejus, et sanctis viris in Ecclesia, et agite poenitentiam de omnibus quae egistis, illicitis, eleemosynis abluite a vobis sordes animarum vestrarum, vociferate ad Dominum puro corde, fide sincera, et charitate perfecta, ponite spem vestram semper in misericordia ejus, credentes quia quidquid ab eo fide recta et sincera petitis accipietis. Ipse statim paratus est sua misericordia in mensa omnibus se invocantibus, in veritate indulgentiam, et refrigerium praestare sempiternum. Nolite vanis daemoniorum seduci erroribus, toto corde diaboli machinamenta despiciate. Si enim semel, aut bis, aut forte ter, quaterve nequitias quas diabolus in vos tentando conatur immittere, toto animo et tota fide contemnitis, et in eadem cautela semper vigilare contenditis, ita ipsum diabolum Deus a vestra infestatione dignabitur repellere, ut numquam vos possit sua calliditate decipere. Nolite ergo seduci, fratres, nolite alibi auxilium quaerere, nisi ad Christum Dominum nostrum. Nolite ab eo recedere, et a vanis et inutilibus praecantatoribus, et a diabolicis auguriis quaerere remedia, quia quando aliqua necessitate, vel angustia, aut etiam tribulatione, vel infirmitate corporis, a Domino flagellamur, ad requiem, et ad remedium sempiternum vocamus. Et quomodo ad illum pervenire volumus, si ab illo flagella patienter atque humiliter non sustinemus? Quapropter sufferamus patienter eruditionem Patris coelestis, ut ad patriam pervenire mereamur regni aeterni. Haec, dilectissimi, ideo dicimus, ut ne quis ex vobis cum aegrotatur, vel alia quacumque pressura, vel tribulatione patitur, aliunde, nisi a Domino auxilia quaerat, vel desideret remedia, quia ipse solus et verus est medicus animarum nostrarum. Ideo ad illius toto corde et tota mente tendamus misericordiam, de illius semper in quibuslibet angustiis adiutorio praesumamus. Quia percutit, et medetur ipse vulneribus: inficit, et ipse

**sanitatem infert sempiternam, cui est honor et gloria per
immortalia saecula saeculorum. Amen.**

FINIS